

Gyűjtő: EPERJESSY ERNŐ, KATONA MIRE

Gyűjtés ideje: 1962

TART.: SZENTMÁLYHEGYI HIEDELVEK, MONDÁK

150 lap

Földrajzi mutató: SZENTMÁLYHEGY

Szakmutató: XXVI

Iratgyűjtő

MSZ 5617
PAPIRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

HELYTAROS

ÁTVEZETVE AZ EGYSÉGES ITK. 1038-as TÍTELE ALÓL

Duplum I.

1/a

EA 7601

RIPPL-RÓNAI MÚZEUM

KASOVÁR

Tel.: 23 74. — Postafiók: 70.

1038

Gyűjtés helye: Kopács /Jugoszlávia, azelőtt Baranya m./
Szentmihályhegy /Somogy m./

Adatközlők: Győrfi Kálmán, Kopács,
Horváth Antal, "
Marton Erzsébet, "
Horváth István, Szentmihályhegy.

Gyűjtők: Eperjessy Ernő /szentmihályhegyi anyag/
Katona Imre /kopácsi anyag/

Gyűjtés ideje: 1962.

Patkányörzés EA 7601

Alsódomborán.

Ak.: Horváth Iván 64 éves,
Szentmihályhegy, 1962.dec.9.

Gy.: Eperjessy Ernő

Kérem a patkányirtást úgy tapasztátam és hasznos.
És tényleg hasznát is. Ez való igaz.

Nem éjféltájba, hanem reggel, napkelte előtt, acél-
vasat vagy csengőt, mentünk a pallásra. Sok patkányunk
vót is.

Annyi patkány vót, ez való igaz, hogy deszkát tettünk
a hus fölött, ami billenyik le, dróton lógg, teccik érteni,
és mégis hozzádérkőztek.

Micsinállunk?

Próbálkosztunk azzal is: valaki aszmonta, hogy csiz-
mabőrt égessünk ovatossan a zsuppos ház pallásán. Nem jó.
Eccer azér, mer az rossz szagot kap a füstölt hus.

Jó van, mást hallottunk. Kérem: farsangkor csöngetni
köll. Acélvasat, nagy harangon, ami kéziharang, csöngő,
hogy aszt. Minálunk, Horvát Tamásnál, akinek a fia vagyok
én, aszt talátuk ki, egy acélvas, ami gádertörésnek a darab-
ja. Annak két luktya is vót. Az úgy szót, oan hangossan,
kérem, engem ébresztett föl édesapám. Aszt mink megbeszé-
tünk este: ezeket a férgeket, ahogy hallottunk, hogy ir-
csunk ki, a macskák nem győznek kiirtani. Hát rémsok vót.

Elmenyek. Készen vót e kis kalapács drótra, végigjár-
tam a pallást.

EA 199/1965
1965 DEC 27. Rine

- De Iván! - mondta apám. - Háromszor menny körül a palláson!

Az aszt jelenti, mint ha csak eccer megyek, hamisítást csinállok és talán nem lesz érvényes. Ugyse tuggyuk, hogy érvényes lesz vagy sem.

No de mégis megteszek, merhát csak, ugye én is aszt tuttam, hogy nagy kárukra van a patkányféreg meg az egér.

Kérem szépen, ütöttem asztat. Ebbe kezembe vót. Ebbe meg kis kalapács. Kérem, én háromszor körümentem. Jó van, befejeztem. Mentem le a pallásru:

- Papa, befejeztem!

- Jó van! Most menny az istálló körü, ott is csinájj! Menny az ól körül, ott is csinájj! A férgeket irtani és távolítottani köll.

Én eszt megteszek. Mentem be:

- Apukám, megcsinátam.

- Jó van!

Ez megvót. És hasznos is vót. Elmentek a patkányok.

El.

Ha patkányokról beszélünk, patkányoknak van pásztoruk is.

/Ki az?/

Aszt senkise látta, nem is fogja látni. Kérem, aszt én saját szememmel láttam, mikor én mentem hajnalba pósta-autónn, ami van Kakonyátú Domboróba, ott por is vót, mikor hát ugye ojan nyári idő vót. Ott asztán sose felejttem el,

ez igaz, csuppa patkány, szóval féregesapa vót.

Na és, kérem szépen, mer a féregnek van pásztorja.

És asztán nem panaszkottunk má. Mások is cselekedtek így. Ijjen formába, aki van formába. De mink ara legelő-felé ere, keletnek, mint Domborutó Kakonya felé.

Eszt én láttam, ez nem mese. Ez nem babona. És ére mentek a patkányok.

/Láttad is, hogy elmentek tőletek?/

Én a patkányokat nem láttam, csak a csapájokat és aszt vettük észre, hogy nincsenek. És télleg, hogy vótak. Szomszéd a szomszédal beszél:

- Na, és az orvosság használt?

- Hasznát!

Mink is használtunk. Eggyik így használta, másik úgy használta. De a patkányok elmentek. És vót ojan, hogy két éven keresztü nem vót patkány a kösségbe. Bár én csak tudom a mi házunkba. Zsuppos ház. Mer a zsupposházba hama, de a cserepesházná rosszabb sincs, ha a féreg odavetemedik. Zsuppos házbu könnyebb kiirtanyi, mind a cserepes házbu. Amig hort keres, hortnak mongyák, körtü, ami be van deszkázva. És ott átrágja aszt a deszkát és a macska nem tuggya elérni aszt a patkányt.

/És a pásztor? Ez ember? A patkányok pásztora! Ez ember? Vagy pedig az is patkány?/

Eszt én így hallottam, hogy van pásztoruk. Az láthatatlan. Annak a pásztornak csapája nincs, de patkányoknak vót.

- 4 -
/És az tereli őket csapatba?/

Az. Szóval úgy hiszem, hogy igaz, mer ez történt, hogy patkánycsapa vót aszt én láttam. Száraz vót az út és éjje nem járt senki és az ojan, legalább talán öt-hat méter széles az az út minálunk. Van szélesebb is, ugye. És asztán az mind telivan csapával, amind mentek ki. Ki is mentek. Ki.

~~Én is mentem. Ki is mentek. Ki.~~

Kigyók, békák
előbujása.

Ak.: Horváth Iván, 64 éves,
Szentmihályhegy, /Somogy m./,
Gy.: Eperjessy Ernő, 1962.dec.9.

Jön a Szengyörgynap. Szengyörgynap előtt kigyónak
a föld színén nincs heje. Hanem azután.

/De van, amikor már előbb kibujnak?/

Igen. Aszt minősittyük, az a kigyó má úgy, mind ki-
üldözött, az má jogtalanul jött ki előbb a föld gyomrá-
ból.

/És ha kijön mégis, akkor mi történik?/

Hát az veszendőbe van. Veszendőbe. Elpusztul. El.

Éppen mind a békáknak. Azoknak Gergejnap. Gergej-
nap a pátronus. Akkor jönnek elő. Akkor a békák, az az ő
pátronusuk. Kérem. És akkor kezdenek uralkodni. De sok-
szor Gergejnap van, hogy még ojan hideg van, hogy a békák
nem bírják aszt a hideg levegőt. És mégis, mekkésve elő-
bujnak, s a tókába megnézni, mind én láttam és tudom,
ojjan kékek, mind a tinta majnem. Hunned bujtak elő, a
jó Isten tuggya.

Toplenik /viziember/.

Ak.: Horváth Iván 64 éves,
Szentmihályhegy, /Somogy m./,
Gy.: Eperjessy Ernő, 1962.dec.9.

Most is vannak. És molnárok is vannak, vizimolnárok.
De arany az. De hát azok sokan járnak vizen.

Vannak éccaka idején halászok is. És ezek, akik
éccakáznak a vizparton, a szigetekken, a kavics térségébe,
viz mellett, hát ők látnak, vagy tapasztalnak valamit.

És asztán ha valaki aszt mongya, hogy viziember
nincs, én sose láttam, de gondolom, hogy van.

/De hogy mesélték, hogy milyenek azok?/

Az a kis házacskájok, ugye, várakczó hej. És ugye
sok, ki mikor jön a révhöz, mind annakidején, és most is
úgy van, hogy isze korlátlanu, éjjel-nappal ment a rév.
Bár ojan, valaki éjjél tájba akart körösztümenni, akkor
legalább aszt csináta: a révészekke kezefogott és mon-
dott valamit, nem? Hogy lesznek szivessek fölkeni és
ekkor és ekkor eszt és eszt szállított. Vagy csempészárut,
vagy tisztességes uton, vagy, vagy mit ment, vagy fáér
ment, mind én is sokszor. S akkor megcsináták.

S akkor a révészek mesélnek, hát: toplenik. Vizi-
embernek muraköziessen toplenik. Ez a neve. Hosszu haja,
úgy mind szép lánynak a haja. Szőrös mind a garabonciás,
ahogy hallottunk és elitélteket. Elitéltekhöz van joga.

Mer valahogy ugy: Isten, akit elítélt valakit, akinek kutba köll beleugorjni önakaratuan, vagy ha véletlenül, akkor is csak annak a minőségibe van ez. Ne higgyük el, hogy meghal az ember, akkor mér ojan gojhó, hogy föcsög a világon és mindenki nem hāt meg, meg nem is fog meghalni. De akinek az az óra lejárt és az a pillanat, az a perc, aki vízbe, aki tűzbe, annak kérem szépen, ott el kö pusztúni. Éppen nem bucsuzik el ugy téjjesen a családtu. Annyit mond:

- Nekem el köll mennyi és nekem el köll mennyi.

- De mér?

- De el köll menni.

Nem fog mondani, hogy mér, aki kutba halt meg és visszafékezték, az az ember nyugtalan vót és mégis megszabadították, hogyhāt talá má el vót, észhöz kapott. Ugy kapcsótak, ugye, hogy hátha ugye kapott agybetegséget. Nem tudott gondózkodni, hogy ezér akart menni kutba, vagy most ü elmegy ide fürödni, hogy önéki vízbe meg kö halni. Hogy monta, vagy nem mongya, de hāt annak mindhiába. Ha máma nem, megjön az az idő, meg van írva: nekem ott meg köll halni. S el is megy. És ugy is van.

Hogy a révészek meg a halászkok is, hāt a viziemberek top lenik. Mer halászkok, aranyászkok, azok sokat vizen vannak. S a tutajosok és azok a bárkások. Bárka. Vizibárka. Ugye most má ojan nem létezik. Horvátul sajka.

Toplenik, viziember. Ijjen nagy körmei vótak. Hát viziember, az nem oan ember. Emberalak, de.

/Na most ennek a viziembernek lába is van, vagy hal alaku?/

Van, van. Hogy hal a feje, aszt nem tudom.

/Nem a feje! A lába, deréktól lefelé./

Már én képet ugy láttam, a viziembernek. De most ki látta tisztességesern víziembert? De én láttam viziembert. Emberalak, mind látunk képen is ábrát. De hogy hal lent és fönt derékig ember.

Ők tuttak orvosságot magoknak. Magokka ők is vitték, mer asztán aranyászok a csucson a szigetbe, a két viz mellett aluttak és raktak tüzet. Mer tűz nélkül nem mertek ők megmaradni. Az nem leheccséges.

/Mért nem?/

Azér mer veszéjes. Ők veszéjeztetve vannak ott. Hát ott a szigeten oan féreg jöhet hozzájuk, hogy ők gyöngék maguk. Hát fegyvert nem vihetnek, mikor mennek egyik határig, másik határig ugye, hát nincsenek fegyverrel felszerelve, mind egy katonember, vagy nentudom. Ojan, éppen oan, mind maguk körül van azér. De a tűzhöz, ha tűz van oda nem férkőzhet.

/Oda ez a vodenik se mer menni?/

Nem. Mikor az aranyásó aszmongya, mer ugye két evező. Az egyik evező egyik embernél. Mer ők mikor éccaka utaznak, ők azért e vannak készüve valamire. Ugy, nemcsak ugy van.

Háromszor montam:

- Eresszd el a csónakszélét! A szélét.

Mer ők, a szélét fogta. Szélét és ugy kapasz, ugy csimpaszkodott. Hát ők féltek, hogy elborittya csónakjokat és asztán odaveszett az a három-négy ember, amejik a csónakba van. És a viziember uralkodik a vízbe. És ő azokat elpusztittya.

Ez nagy veszéj! Nemcsak ugy, hogy valaki gondol. Az oan veszedelmes élet, hogy ne tovább. Eszt meséték.

/Na, és akkor mit csináltak?/

Eleresztette a csónak szélét.

Meg aszt, aszt is hallottam, hogy szentóttvizet is vitték magokkal és mindenegyi háromszor vetett magára keresztet. Ahányan vótak. És ezzel oltalmaztak meg ők önmagokat, hogy viziembernek nem vót erejük.

/Ez akinek mondta, hogy eressze el a csónakot, ez eleresztette, mikor mondta neki háromszor?/

El, el.

Na, most a révészek mit mongyanak. Ők láttak. Valaki kiabál éjceka a vizen át:

- Brodár! Brodár!

Elhallgatott, eltűnt. A révészek odamentek. Itt valami hiba van.

Vissza révhel. Nem is fujták még a lámpát ott a házukba, a révészházba, má ujra kiabát.

Hát mi ez? Hát mi van itt?

Hát elment. Rászát a révre ez az ember. Rászát a tusó,

ott az ódalánn. Nem az emberek közé ment.

Látták, hogy nem jó. Révészek má monták:

- Láttuk, hogy ez szellemi dolog. De ember képébe van.

Mi ez? - Szinte monták, hogy mintha lett vóna terhes kocsi az egyik komponn ahova odaszát. Megbillent. Ment. Nincsen semi. Húú! Nagy félelem.

De révészek is tettek, mer így, víziemberek. A földön járó víziemberek. Azoknak köll, hogy orvosságok legyen magoknál. Ára űk el vannak készülve. Akar tutajos, akar aranyászó, akár halász, akár révész. Ez így van.

Mentek a tulsó partra. Odakötöttem nekik. Két révész van, két szeméj. Éccakára tulajdonképpen. Odakötötte a révet, oda szépen, biztosította. De űk azt használtak, mint kell, hogy szentöltvizet és három szó. És hogy a víziembernek nem vót hatalma űhozzájok.

Akkor aszmongya víziember:

- Szerencséték, hcgy engem le tuttatok győzni, hogy nincs eróm tihozzátok!

És evel vizbeugrott. Kész.

Szota.

/Állatok pusztító szelleme./

Mrak.

/Emberek pusztító szelleme./

Ak.: Horváth Iván, 64 éves,

Szentmihályhegy, Somogy m./

Gy.: Eperjessy Ernő, 1962.dec.9.

Majorság és az állatoknak a pusztító szellemét. Ez a szota.

/És az embereknek a pusztító szellemét, azt hogyan hívják?/

Mrak. Az a mrak. És a kuga.

/Mi a kuga és mi a mrak?/

Most ez egyet értelmez. Koga és mrak. Én koga-ra nem tudok úgy, hogy koga más képibe mutatkozik be. A mrak, az megen más képibe mutatkozik be. Ez az emberi népségre szól.

/A kuga az a meghalt emberek szellemében jelenik meg ugye? Ha valaki meghal./

Nem. Életkorába. Megjelenik, ha valaki látta. Ugy, ha álmába. Nem valóba. Van olyan ember. Hát azt nem mindenki csak megláthat. Sok ember meghalna ijedtségibe, hogyha eszt, eszt. Természet mongya. Vagy Istennek az akarata által kinek megmutatkozik, hogy az láthat, és aki nem láthat. És kinek megjelenik és kinek nem.

Mer az a mrak, olyan képibe láttak, akik láttak és ekiknek a testét nyomták. Az enyimet is nyomta ugye, hát még gyerekkoromba. És akik, sokszor, gyakran meg-megnyomgya hát az, szóval ártalmára van. Az való igaz.

És milyen alak ez a mrak?/

Kérem, ez a mrak, ez ojjan alaku, hogy a test bemutatkozás szempontjába és mongyák, hogy ijen kulcs, szóval szellem, kulcsalukonn befér.

És mikor bejön a szobába, ahun tud uralkodni, hogy van neki ereje. Minden házhoz nem mehet be és minden egyént nem nézheti meg, csak hová, eszt nem tudom megmagyarásnyi, hogy kihöz.

/Mondjuk, eki nem csinált, vagy nem védekezett ellene, hogy szenteltvizet, vagy valami?/

Azér mongyák, hogy szentöltviz, ha nem használ, de nem is árt. Az a ház, minden háznál legyen. Mer megtörtént sok minden próbáltatás.

/És milyen volt?/

Nagy. Ojan mind a szalmakalap, ojan nagy kalap van a fejin. Fekete. Ember alak. De és aztán mikor az bejön. És azt látni, hát ki látta azt? Látni ugy, mintha álmot, hát láttam, - aszongya, - nem aluttam, de rám szállt és rajtam vót. Ott aztán, ha soká tartana, szóva el is pusztuna az ember. Lélegzetet nem tud venni, mer nehéz. És nyomja testét és nem tuggya lerázni magáru addig, míg az az idő le nem jár, míg őnéki hatalma van ahhoz a testhöz. Akkor elmegy.

Akkor az illető má beszényi tud. De ott nem, nem tud kijabáni. Mintha gégégjét fogná. Ott kiabálni. Allig hogyhát lehelletet veszi, hogy beszéni nem lehet. Mikor elment:

- Jaj! Így és így. Valami nyomta engem, az én testemet.

Hát valamikor mrakról, vagy nem, ó nem. Hát hogy többen alszanak a szobába, de azt az egyet nyomja és aztán beszéni, kiabálni nuku. Ezt mesélték.

Enrajtam is vót. Má úgy fétem, má este lefeküdni. Mikor én vótam oan tizenkét éves, vagy tizenhárom. Gyerekkoromba. Elemi iskolába jártam. Igen. Akkor mesétem a szüleimnek. Úgy fétem lefeküdni. Mondom:

- Anyám! Én elmegyek. - Hát papa is otthon vót, hogy nem férek el. Hogy má félek lefeküdni.

Á, akkor nem tudom mit is csináltak, hogy valami áldást vagy, meg szentöltvizet tettek az ágyomba. Mind, valóságga meg vót szentőve az a templomba és:

- Imátkozzá szépen! Mink is imátkozunk érted. És aztán imátkozzá, de imádság nélkü le ne fekügy, hogy ne imádkozzál! Akkor nem lessz hatalma tehozzád férni. - Ennek a mraknak. Ennek a szellemi embernek.

/És akkor később nem is jelentkezett?/

Nem. Nem többet soha.

Slota.

Ak.: Horváth Iván, 64 éves,
Szentmihályhegy, /Somogy m./,
Gy.: Eperjessy Ernő, 1962.dec.9.

Kérem, eszt én láttam. Eszt ugy mesélem. Láttam.
Meg is tudnám mondani, hogy hányba vót ez. Első
világháboru idejekor. Mind tizennégyes háborunak mon-
gyák. Má háboru kiütött.

Mink gyerekek, fiuk, hát allighogy az ellemibü ki-
marattunk, kis srácok vótunk. Má mi gyülekeztünk az
uccákon. Vót nekünk oan talákozóhejünk, ahun keresztező
ut van és asztán itt-ott a padokon. Mindenféléről. Má
ki van dobolva, vonulnak. Hát beszélgessünk ott.

És asztán, má éjfél közeledett. Oan szép fényes
hódvilág vót, hogy látni lehetett. Tyuk, vagy kakas,
vagy ember, vagy asszon, vagy gyerek, vagy lány, vagy
fiu. Hát hódvilág vót. Ásódomborunn, ahol én nevékettem.

Észrevettük, hogy nagy kakas, megy az úccán. Bemegy
egy hejen, nem vót bezárva az úccajtó. Bement. Kijött,
éppe így a keresztező utnál vótunk mink. Szóval Szomorú
Jézusnak mongyák a szobornak Domborunn. Alsó uccába van
az. Ott vótunk mink, mer én alsóuccai vagyok. Domboruba.

Marhadögvész vót, lódögvész vót és majorság dögvész
vót Domboruba. Én aszt merem mondani. Ez szentigaz.

Elment egyenessen Hajdinákékhoz. Az uccajtó nyitva

vót. Hosszu udvara vót. Mink aszt ugy láttuk, mind most ezen az ajtón, innen jött és itt a keresztező ucca. Ez a, ez az ajtó nyitva van, nem be.

Kérem, másik nap mi történt? Megdőglött a tehén ott. És a, mind ahogy, ugye sintérnek mongyák, az a mester, ugye, kire van bizva. Ojan dögvész vót Domboruba annak-idején, nem győszte hordani saját lovaival. Eszt láttam. És pusztut. Pusztut.

/És más alakban nem jelentkezett, csak kakas formájában?/

Én kakas formájába láttam.

/És ugy nem hallottad, hogy valami más? Birke? Kecske?/

Várjál! Jó, hogy emlitted. Ugye, kecskének pattognak a körmei, itt-ott oliknak.

Eccer kecske állapotba. Rendes kecske. Na mi? Valahun kiszabadut a kecske? Valaki udvarjába kecskék vótak, mer most is vannak a falvakba ugye kecskék, ha nem is sok. Eggyik kösségbe több mind a másikba.

Megin:

- Mit keres ez a kecske itt?

Megy. Igy csöndbe a kecske. Pattognak a körmei. A kecske megy. Kecskét is láttam.

/És az is bement valahova?/

Ajis bement. Ahun nyitva vót az ajtó, kérem, kösséget megjárta és asztán mondom: ott asztán pusztut minden.

Eszt hívják szlotának. Ez az állatoknak a szelleme. Ez éppen ugy, az állatoknak van szelleme, mind embernek.

Mrak, meg kóga, mind mongyák ugye az a, amind megjelenik ugye a halott, akinek meg kell halni. Mert az előbb megjelenik és ez észrevétlenül van.

/Ez a kuga akkor jelenik meg, ha valakinek meg kell halni?/

Igen, az. Ő, mintha, mintha, hogy mongyák, hogy aki má halál előtt van. En annyira sose vótam annyira köze senkinek se. Apám se, anyám se, meg anyósom, meg apám, meg apósomnak izéjehő köze, az más vót, hogy mikor valaki aszt mongya:

- Te - asszongya, - má észre lehet venni, hogy az óra alatt már megvan, látni, mintha meg vóna hintve valami hintőporral.

Eszt halottam. S ez igaz.

Akkor má közel a halál, akinek ilyen por van az óra alatt. Eszt asszonyoktu hallottam. És ez így van. Hunnét származott, hát aszt nem látta senki.

/És ezt a kugát látta valaki? Milyen alakja van ennek?/

Hát eszt ojjan formába, ahogy le van rajzúva, ahogy mesélik. Mer ez is oan, mind a villámlás. Ugye ojan szellemi dolog. Itt most bemutatkozott s má nincs is. Eltűnt. Annak nem köll ajtó, annak nem kő semmi. Itt van, ott nincs. Csontváz, mind ahogy könyvekben van. Hát az má halálformáju. Az, az. Az a halál. De ugy, ugy ahogy meséték az öregek is, hogy tényleg ugy, ahogy ki van rajzolva, hogy kaszát is látnak nála. Ahogy ki van rajzúva. Csontváz. És mégis be tud mutatkozni az a csontváz, hogy mint élő ember képibe is. Kasza vállán.

Ott asztánn, akinek ez megjelenik: vége. És az a test, az számol, az láttya amikor ész nélkül van. És még akkor hallunk, minthogyha már másvilágrul beszélne a beteg. Akkor azért má eszméletlen. Ugye asz mongyuk. És már, beszél má a halállal beszél, vagy halálról beszél. Má nem beszél a földvilág, szóval a földi élet-ről, hanem arról beszél. Aszongya, má hát má készülődik. Hát és ugy is van.

Halál előtt bemutatkozik a halál annak a testnek. Eszt hallottam.

Hát aszt igen ritkán láttya valaki. Igen ritkán.

Hushagyókeddi
babonázás.

Ak.: Horváth Iván, 64 éves,
Szentmihályhegy, /Somogy m./,
Gy.: Eperjessy Ernő, 1962.dec.26.

Kedden vót ez. Keddi napru beszélek. Mint mikor babonás nap van. Karácsonyi este, akkor is tudnak babonázni. De hushagyókedden is tudnak babonázni.

S akkor hushagyókedden ott vót egy zsiros cserépfazék, ott vót marhaszőr, ott vót talá, nem mondom pinszőr. De nekink nem a. Nem nyútunk hozzá mink gyerekek. Há ísez nappa is ott láthatta mindenki. Hát ahhoz nem nyút hozzá senki, az csak ugy tünt el, hogy gyerekek szétripszóták, asztán kész. Botokkal, meg hogy nem tom. Hogy ki nem vót az téve, vagy hogy vót megosináva, mind a bomba.

/És mért rakták ki?/

Hát eszt babonaság szempontyára, valaki ugye, mit raktak oda, ijen doboz, vagy vót nagyobb is, vagy nemtom, ha sötétebb vót ugye belerug valaki. Hát ez mind oan értalmány. Én magam se tudom, hogy mi. Nekem nem ártott semmit.

De mesélték. Hogy igaz vagy nem igaz? Hogy ojan babonás fazekat megrugott, vagy belelépett oan babonás acskó, vagy mit? Kinek van odatéve, valakinek az uttyára

akar valaki valakit megbabonázni. Ártani. Mégis az botlik bele a járdán, vagy a jószág megruggya, az nem robanyik. Ez mind babonasággal tele van. Hogy minek van, ugye, hát senkise tuggya. Hogy mi van abba? Hogy miért van? De csak akkor tuggyák, hogyhát aszongya:

- Megbotlottam egy fazékba.

Őan kis cserépfazék. Nem köll nagy. Egy kis bögrécske. Féliteres vagy mekkora. Benne van minden, mind a bomba ekrazittal.

Mer valamikor boszorkányok uralkottak tényleg jobban, mind most. Má elpusztutak, vagy nincs hatásuk, én azt nem tudom. Hát történt ijjen. Mer ha nem történt volna, hát akkor hunnaj az? Hát csak ugy mesélnek?

Aszongya, előadódik. MÉR? Hát mér sánta ez az ember, vagy ez a legény? Hát annakidején ugye, mit tudom én.

- Á, fiam! Ezt, ez babonás, ez babonára lépett rá.

Az a , még ű tuggya, mer az Egyed meséte el. És megártott neki, hogy a lába rohadni kezdett. És akkor a lába, gyógyították az orvosok, és akkor annyira-annyira, hogy ne fertőzzön meg itt a felső része neki, és az ereket az a gyógyítás, hogy gyógyították, ugye metélték, és hát, hogyhát ne terjegyjen. És ugye mégis, ugye az erek megrövidültek. És Gerlóci István a neve, aki járt annakidején ide a hegybe, arról meséték Domboruba, hogy. Meg egy másik vót. Ketten vótak ojjanok. Ha élnek, máma is sánták. Ez babonára lépett rá. Hát mit tuggya azt, hogy őnéki vót

téve, vagy pedig esetleg másnak, valakinek. És pont tévedés vót, ugye. Mer az a babona, mondom, mind a, mind a az a, mind a bomba vagy mi, az tökre teszi, azt a testet, aki abba belebötlik.

És ő maga is elmeséte, igen:

- Én babonás kis dobozra ráléptem. Mentem, és kezdett a testem, a lábam romladoxni s így görbe és rövidebb.

Isze nem eccer láttam.

/Kétfajta szellem van?/

Igen. Az biztos. Hát akkor mér tud ártani, ha nincs két szellem? Hát az egyik jó, isteni szellem. A másik rossz. A másik babonás szellem. Ugy mint, ördögi szellemnek nevezzük, hogy tud rosszat cselekedni valaki valakinek.

De mindenkivel szembe nincs hatása neki. Nincs.

/És kire van, kire nincs hatásuk?/

Kérem, én úgy gondolom, hogy ahhoz van hatása, kinak gyöngébb vére van. Gyöngébb a szervezet. Ára könnyebben hat, avva tud, arra, arra, az tud elkapni, bármiféle ragályosság. ~~Magyarországi~~ Vagy ragályosabb betegséget.

Én Horvátországba láttam. Én azokról a partokról, amit innejd látni, egyenest, mind a Kaproncán főjebb e kicsit, mind a izé, - na, hogy mongyam!, - Varazsd és Kapronca között, ebbe sávba. Ezek a nyiladékok között, ahogyan Légrádtól vezet postaut Raszinyára. Igen. És a kösségeken keresztül. Nem tudom, hány kösség. Az ott van. Egy posta ott van, meg vasutvonal. Erébb is van egy vasutvonal, ha

igaz. Hogy én bementem a partok közé. Be, hegyek közé. Odamentem. Beráno mo szelo. Raszinya az ott van még a partokon inné. Egy ojan nagykösség.

Na akkor bējjebb, miné bējjebb mentem, anná ócsóbb fát tuttam kapni. Bükkfát, gyertyánfát, ijen keménfát.

Sokszor oan szédülés keringetett. Annakidejin nem járt autó azon az uton, mer ez oan nem fő vonal a pósta-utnak, hanem oan egy, mind a vonatnak a vicinális.

Annyi szénát mindig vittem, hogy vót nekem e kis, hát smijen üdögétem a kocsin. Na jó besötétedett, alig láttam. Lovaim nem vótak vakok. Hogy én el is mertem szundikáni, közbe.

Nézem én: miféle szvecsárok? - Hallottam a szveccárokra. Ha valaki viszi a lámpát, vagy zseblámpát, hát aszt nyugottan viszi. De ez jó nagy láng vót.

Mi ez? Szvecsárok csak nem jönnek ide? Megvilágíttják énnékem az utat.

Eszt kéecer is láttam, de azon a részen. Ahogy jöttem, így, ezen a részen sose láttam. Mindig azon a részen. Most mér van ez? Mér nem jön ide is?

/De nem jött közel hozzá?/

Nem. Esztet gyanusnak minősítettem. Es falu nem vót közel, azért nekem gyanus vót. A mezzón ment. Falu közel nem vót ott, azon a sávon. Mer azon a részen falu igen messze vót.

Elötte vótam még egy faluba.

Kincs ahol el van ásva, ott is fénylik. Hogy átkozott vagy nem átkozott, mit tudom én? Ott így kék lánggal ég.

/De melyik napokon?/

De azt is nongyák, mindenki nem láthat.

Hát most én gondótam: hát lehet hogy pénz ott van elásva, mer hallottam má, hogy pénzről beszélnek. Lehet, hogy nál éccakába talán azér, pénz van ott elásva.

Na és, meséték, én talán a világon se vótam: így egy deszka köröszál, itt egy cövek, itt egy cövek és az a bizonyos, kigömböültlen fa, bizonyos, nem tom, egy méter. Legszülkebb egy méter távolságba, hogy tuggyon az ember lámaít átrakni.

Terhéve meg, ha valaki fejinn a véka, vagy valami, az már ugy van, kösségnek a izéje, a terhe alatt, vagy a rendelése alatt, hogy van. Prelasz. S akkor azon át.

Na most aztán, hogy meséték, hogy eszt itt és itt. Én azt sokszor: na valahun itt akkor még, itt valahun pénz. De régen meséték, hogy ott láttak. De valaki elhibázta azt a dőget. Tudod hogyan kö csinyáni, hogy pénzt lehet taláni?

Én így hallottam errü, hogyha ketten memnek, - eggy nem mer menni, ojjan bátor ember nincs, de ne is kezgye, egymaga. Ebben az van, a titkos dőga, elmentek: eggy oan boszorkányos asszony vagy ember vót.

- Mennyetek! Ott és ott van pénz. Ott lássuk, hogy kék lánggal a föld fölött, ott pénz fölött a láng ural-

kodik. Virágzik a pénz. Ugye magyarul így gyűn ki.

- De ne beszéljésetek semit! Mer ha egy szót montok, akkor potya az egisz.

Próbákoztak, Domborunn hallottam. De esztet nem keresték, amit én láttam. Én ott láttam, ezen a hácskón. De senki nem pájázott ára.

/Szóval éppen a prelasz alatt láttad?/

Ott, ott.

/És melyik napon? Milyen napon?/

Szokják mondanyi. Aszt nem tudom, de ugy szokják mondani, ahogy hallottam, hogy mikor a hód ujjul, van ugye, hogy holdnak ujjulása, abba zéccakába, ugy akkor. Ez nem minden este mutatkozik, hogy csak mennyünk ott bāmuni, meg hát lefilmezni, meg ez, meg az. Hát neki-merünk, hát én lefojtom eszt a lángot. Hát nem ojjan do-log ez.

De hát az megszűnt. Én azuta nem vettem ott semit észre. Pedig montam, ott vót. Én lángot láttam.

- Ej, mit láttá te?! - Így. Hát jó.

/Kár volt annak nem utánna nézni. Mert azt meséld el, hogy azok a domborui emberek hogyan jártak? Elmentek ket-ten?/

Ugy jártak, hogy nem értek célt. Mér? Megfeledkezett az egyyk és szót. A másiknak. Mer meg vót nekik mondva, ugy, valahunnan eszt a tudást szették össze:

- Ha elmentek, egy szó nélkü csinájjatok! De ha szótok egymásnak, a pénz ojan méjjen fog elsülledni, mé-

jebbre, mind amijjen idáig vót. És ha még szótok egymásnak, akkor még méjjebbre megy az. És sose fogtok elérni. Ez, ez a titka.

És nem csináták jól. Hát tényleg hogy ott vót. Igaz, én nem vótam ott.

De így arany és ezüst van. A pénz az sose rohad el. Nem tom, hány évre, hogy így mutatkozik, hogy virágzik. Virágozásnak mongyák, a pénzt. Amak a lángját.

Átkozott pénz. Nem csak úgy. Mer meséskönyvbe sok van minderrül. És tényleg, hogy van valami a dologba, hogy az átkozott pénztől beszélünk máma is. Hogy azóta van az a luk. Az most nem úgy néz ki, hogy valamikor. Ugye az a jó forrási víz. A Lippai-görödnek van, hogy eccer a sárkány onnaj származott ki, mer hát nagy gödör vót ott. Birkás. Birkalegelő vót, ugye a pásztorok valamikor másképp vót. A birkákat hozták, a lakóknak. Mer akkor öt-hat lakók vót itt, ebbe hegybe annakidején. S a juhászok vótak. Juhászcsárda, meg juhoknak a tanya, ahun Domboruba megyünk, ott.

/És a sárkány lakott a gödörben. És mást nem hallottál róla, hogy mikor jött ki, vagy hogyan jött ki?/

De. Az úgy jött ki, ugye, eccer, ott vót pjan ló. A garabonciások, Isten által a sárkánynak a vezetője. A sárkány akkor levegőbe mehet, mikor garabonciás akarja. És mikor, mer az a garabonciás az tulajdonképpen Isten embere. A sárkány meg egy ojan állat, hogy a garabonciásnak a parancsát teljesíteni köll neki.

A garabonciásnak, szóval az ojjan tudós, hogy ahogy

- 25 -

mongyák, az valamikor vót, vagy nem vót. Most errül ugye mit, aszt mostmá mintha asse lenne. Még annyi mese van! Hogy igaz, vagy nem igaz, hát asztat én nem tudom.

/Szóval ez a garabonciásnak volt a lova? Vagy hogyan?/

Hát a sárkány. Ő, hogy a garabonciás, hogy hogy élhetett, hun, mēre, hogy mind egy ember. Megvan az az álat, az a sárkány. Az ott nyótt. Ebbe a lippai gödörbe.

/Abban a forrásban? Vagy pedig egy másik lyukban?/

Ott kérem szépen, aszt nem tudom, hogy ahun fol a viz, vagypedig arébb. Mer mesélik, hogy, most má összeuszott az. Ott akkora gödör vót! Ujjabban nem, mer senkise, egy nagy szakadék, abba nem mer senkise menni. Meg se merték közelitteni aszt a gödröt, mit lippai gödörnek van minősítve.

És ezek a lakók, meg itt ezek a pásztorok, juhászok ugy vótak, és ők eszt minthogy láttak vóna. De a garabonciás ezekhez a lakókhoz hogy ment vóna kódulni. Ugy kérni, mind hát hallottunk. Ment kérni. Mind hát rongyos, meg ijjen, meg ojjan. Hogy őnéki amit kért, köllötött adni. De ha nem kapott aszt, mire őnéki szüksége vót és nem kapott, mit kért, akkor asztán ellátta a határt. Ezen megbosszúta.

Na és, eccercsak megtörtént az, hogy mongyák az én, má mióta idekerütem, hogy azok a déd öregek, hogy itt nevelődött a izé, ez a sárkán. A garabonciás meg, eszt mongyák hogy valahogy ő, eszt én nem hiszem el, hogy

el tud menni, szóval levegőbe és a földbe. És a földbe viszi el. És hun? Amēre akar, āra az a izé, sárkány szarja a jeget, amēre nem akar, āra nem. És megválassza a határt, amellik vétkes határ. Amellik határt pedig akarja, és akkor azt ű elveri. Hát eszt én nem hiszem.

/Szóval erről a forrásról ezt mesélik. És akkor eljött a garabonciás ezért a sárkányért?/

El, el.

/És akkor hogyan? Kimászott, vagy hogyan? És azóta nincs?/

Kimentette. Szóval az a sárkánynak megvan az ideje, hogy mikor ő megnyőtt, annak levegőre köll és a földbe menni. Hogy hova tűnyik az el, azt Isten tuggya. Azt én nem tudom. Csak azóta nincs itten.

De jégverés vót. És akkor csodára mentek, hogy mégis, ez vót a garabonciás, amellik házru-házra járt, az a szakállas, rongyos, kódisember.

Lucanap.

Ak.: Horváth Iván, 64 éves,
Szentmihályhegy, /Somogy m./,
Gy.: Eperjessy Ernő, 1962.dec.26.

Hát aztán Lucanapkor semmit a háztól. Még bótba se
mennyenek! Semmit. Egy fillér kiadást ne csinájjatok.
Eszet hallottam. Lucanapkor.

/Köszönteni jártak? Kotyultak?/

Igen.

/Hogyan kotyutak, nem emlékszel? Nálatok, Lucakor./
Lucára is alkalmas és ujjévkor is. /Horvátul mondja
a szöveget./

/Borbálára is ezt mondták?/

Akkor is ez érvényes. Éppen akkor, hogy a Borbála
napot említik, ugye: na Barbaro, és ezeket a szavakat
hasznájják.

Felejtőfü.

Ak.: Horváth Iván, 64 éves,
Szentmihályhegy, /Somogy m./,

Gy.: Eperjessy Ernő, 1962.dec.26.

Éccer meséték. Aszt én nem tudom, mije fűre. De
ojjan fű van, aszt én hiszem. Hogy mije fű, aszt én
nem tudom.

Né, ha most járnék, hogy étévednék haza, mikor
aszt mondom, hogy e kis szesz van bennem. De mikor száz
százalékos józan, hogy tizennyóce éves vótam, fiu. És
elmentem vesszót szenni. Két asszony között vót ez. Mi-
kukárica.
kor kukáricszártnak köll vesszót szenni, mikor kössünk ku-
kuricaszárt.

Én annak az érdekébe. Vótán Domborun? Nem? Sose?
Akkor nem tudod, hogy hogyan magyarázzam most. Emlék-
szel, a postautig engették a Drávának elmarni, Dráva
vizinek elmarni a területet, hogy átszántotta. Hát nem
átszántotta, hanem át Dobta. Utánna szigetek nyónek, mind
akar így, akar tul. És akkor elgátóták, mikor a pósta-
utat odaépítkeztek, akkor elgátóták. Most is e van gá-
tóva. De közbe a Dráva magától kerülő utat, mer vót neki
egy ágazattya, a Domboru, domborui rév, ami domborui te-
rületem fönt és kis ágazata vót és erre nagy hatalmat,
lehetőséget kapott és mégis utóbb ara csinát magának a
kifojást.

A víz maga ojan sok kárt tud okozni, de hejre is hozni tud, magába. És nem szabájozza senki, én eszt észrevettem. Ez isteni csoda. -

/Na, és akkor hogyan jártál, mikor elmentél vesszót szedni?/

Én elmentem szenni. Vadór vót Domborun, vagy izé, vadász, hát orvvadász is van de ez rendes vadór. Na most annak a csónakja ott vót, hát zátenynak mondom, hát oda kötötte ki. Nem karóhoz vót kötve, hanem ijen vastag fűzfához vót, mind az a kájha, odakötve láncon, lelakoltva a csónakja.

És mink ketten vótunk. És nem talákosztunk. Mink mertünk, mer valamijen, bátor gyerek is tuttam lennyi. Én az én haverommal, Jóskával, émenyünk ott a Dráván tull. Itt a csónak. Mink esztet kifigurátunk és tuttunk mink a csónakot megszabadittani. És bele, mekkerestünk hol vannak az evezők. Megtalátunk. E vótak dugva. Megyünk mink oda szigetbe, mink egykettőre megszeggjük a vesszót. Vót is sok. Csónakot mink megszabaditottunk. S menyünk e kicsit föl, hova kössünk ki? A szigetre. Mer onnajt ugye sziget vót. innej nagy part vót. Oan háromméteres part vót, ahun a csónak vót. Csak ippen a part végin, ott má megen vót egy sarok, itt má megen sziget vót. És vótak fák.

Émenyünk mink. Jó. Menyünk vesszót szenni. Valahogy elmarattunk egyik a másikatú. Ó se talát engem, én se talátam őt. Na jó van, de én eszméletlen lettem, valami ojan

fűre léptem. Három hejen tettem le a vesszőt, amit szettem. Jó csomót. Nem találom se a vesszőmet. Asse tudom, hogy hon vagyok. Én mászkátam. Abba szigetbe. Aszt a nyárfát, iszen jól tudom, isze mintha itt születtem vóna ezen a portán. Isze halászni is jártam titokba. Én ugy ismertem, hogy behunyom a szememet, akkor is tudom, hogy hol vagyok! És mégse tuttam, hogy hol vagyok. A Dráva fölfelé főt, eszt láttam. Azér nem tuttam eligazogni.

Isze tudom, így van na! Hát mér fojik fölfelé? Eszt nem tudom megérteni. Én mászkátam, mászkátam. Hát egy pár szót ugye kiátottam: Ej, mondom, ha Dominic jönne, a csónakos, engem agyonlüne! Biztos, hogy megsrétezett vóna engem, mer a csónaktya innejd vót. Ha engem lát, akkor én ott halálfia vagyok.

Mászkálok én. Na, megtalátam a két csomó vesszőt. Harmadikat nem tuttam taláni. ~~Haxxaxx~~ Meg vót forduva az egisz. Megyek oda. Na, eccercsak kivilágosodott nekem, hogy tuttam, hogy hol vagyok. Akkor ojjan tév vétam: Mér nem tuttam előbb?

Hát ez így vót. Én oda leteszem a csónakhoz a vesszőt. Jön a haverom is, hogy ne legyünk gyanusak, mink ott beszélgettünk talá egy óra hosszat.

- Jaj, te pajtás, hogy jártam én! Sose felejttem el!

"Tyukos" Horváth Antal 68 é. halász,
Kopács-Kopacevo /Jugoszlávia/
Gy.: Katona Imre, 1962.

Hol vót, hol nem vót, hetedhét országon is tulvót, talán még az óperenciás tengerenn is tul vót, élt egy szegény halászember az ő saját kis házikójába, kettecskén a feleségével. Hát a halászatbu éldegélt.

Egy napon fogta az ű hálóját, kiment a tóra. Egész nap dobáta, jobbra-balra huzgáta ide-oda, hát bizony eredmény nem vót semmi. Elbuslakodott. Hát hogy mennyen ű most éppen üres tarisznyával haza? Mit szól az asszon? Majd mit eszünk máma, hogyha - aszongya, - most abszolút semm sincs.

Gondukodott, buslakodott, fölvette a hálóját a válára. Hát mindegy, ahogy van, úgy van, de mas má nincs tovább. El kell menni haza, mer eredménytelen a munka.

Egyszer gyün vele szembe egy alacson kis öreg emberke. Aszongya neki:

- Hát te minek busulsz, - aszongya, - öreg?

- Hát hogyne busulnék, - aszongya, - egész nap huzomvonyom a hálómat, dobálom jobbra-balra és - aszongya, - abszolút semmi láccattya nincs. Nincs eredmény semmi. Még annyi sincs, amit meg tunnánk enni - aszongya. - Van egy kutyám, meg egy lovam, meg a feleségem, asztá annak az asszony csak szörzött füvet, amit az megeszik, de nekünk nincs.

- Na, dobb bele a hálódat - aszongya - a vízbe, - aszongya, - maj lessz. De - aszongya, - a legelső halat, amit megfogsz, aszt te ne edd meg, csak a feleségednek add oda, hogy az egye meg, meg a lovad, meg a kutyád. A negyedik részit pedig, mikor elvágta négy darabba, asztat a házad előtt. a két ablak között

a röldbe ül, temesse el. Assa le.

Jó, szótfogadott az öreg, beledobta a hállóját, hát e szép halat megfogott mingyá. Hőj, örüt neki, aszongya:

- Na esztet, látod - aszongya, - esztet vidd haza, eszt tedd fére! Majd a többi - aszongya, - amennyit akarsz, annyi lessz napru-napra. Amennyit csak akarsz.

Avval az öreg eltünt előlle, hát nem látta tovább.

- Hová lett? - aszongya. - Hát most, hát nincs. Az elébb itt vót, most má nincs.

Na, nem baj. Próbáli az öreg, dobáli a hálót. Há sokszor alig tuggya kihuzni, annyi, annyi gyün benne. De eszt az egyyet féretette.

Na, lett egy jó tarisznyával. Fogta ü az egész cakkpakkot, elment vele haza. Mondí az asszonnak:

- Hehe, asszon! - aszongya. - Van ám! Néz csak, - aszongya, - mennyi van!

Kiöntötte a zsákbu. Hát az asszon örüt neki.

- Na - aszongya, - kérték má a szomszédok. ezek is, azok is, kinn egyiknek, hogyhát ennek ennyi kéne, annak annyi kellene, - hát adogasd el, - aszongya, - asztá akkor maj lessz! De eszt az egyyet, eszt pucód meg és - aszongya, - egy részt süsd meg magadnak, másikat ad oda a kutyának, a harmadikat pedig a lovamnak a szecskájába vágd bele apróra, hogy az asztat egye meg. A negyediket - akkor kijelöte neki az áblak között aszt a kis helet, - eszt meg itt temesd el, itt ásd el.

Jó, abba maratt. Az asszon megcsinát mindent. Az öreg főzött, a többibü ettek közössen, de eszt az egyyet az asszon külön magiknak, magának csináta meg. Aszt megsütte, megette.

Hát így mût az idõ, ú kijárogatott halászatni napru-
napra. Eccer nézi a kutyját, hát kezd kerekenni. Az asszony
is aszongya neki:

- Te, - aszongya, - én oan furcsán érzem magam, hogy,
mintha nem magam vónék.

- Ej - aszongya, - bár adná az Isten - aszongya - csak
mán ugy vóna!

Mer panaszkodott, hogy hát üneki az, megöregedett, de
még utóggya nincs.

- Na, nem baj, - aszongya, - had legyen.

Na, elmut az idõ, hát lett a kutyanak kettõ. Elõbb a.
Haj, örút neki. Oan egyforma vób az mind a két, két gyürü.
Örút.

Meglettek a fiuk is, kettõ. De meglett a lónak is a csikó,
kettõ. De egyforma má mind a, mind a két egyforma gyürü. De
a fiuk is egyformák, de a kutya is. De akkor a csikók is.

Na evvel asztán ú azér csak kijárogatott halászatni,
dolgoztatni, ugyhogy a gyerekek növeketek, kiskutyák is nagyok
lettek, má jó. Hát fölnyõttek a gyerekek jó nagyra. Eccer aszon-
gya az egyik az apjának:

- Édesapám! Mos má jó nagy legények vagyunk, hát valamere
- aszongya - el kőne nekünk is menni a világba, ekicsit körü-
nézni, hogy tunnánk valamit segitteni magán.

És az ablak alatt, - eszt majnem kihattam, - abbu az egy
darabbu lett két szál lilium. Az a két lilium a virág helett,
mikor máa gyerekek husz évesek lettek, hogy most má em-
berek, két kard nyilt a virág felé. Akkor aszt monta nekik
az öreg:

- Mast má elég nagyok vattok fiaim, az időt betötöttétek, törjétek le! Ez a tietek.

Hát aszt asztán a nagyobbik gyerek:

- Én - aszongya, - utra kelek, én letöröm.

Aszongya a zöccse:

- Én még nem bántom, had legyen. Had nyőjjön.

Nem láccott meg az, mer mikor lehullott, éppen ugy lehullott a virága, akkor lehullott ajis. Eltűnt, nincs. Nyótt helette másik, minden évrü-évre. Csak az a forma megvót virágba, hogy most ez akar lenni belülle.

Na, asztán a fiu, mikor letörte, meglett hozzája az öve, mindene, tokja, annak a kardnak, mind cakompakk, egybe, fölke-szút, fölút az ü lovára, aszt kérdészte az apjátú, hogy:

- Édesapám, hát most mejik lett eléb? Mejik az enyim?

Aszongya:

- Ez az, fiam.

Rámutatott. Mer mind a kettő manyas csikó vót:

- Ez a tied. Ez meg az, ez meg az öcsédé.

Eggy órával vót időssebb egyik mind a másik, mer hát ikrek.

Jó. Gyerek asztat fölnyergelte, element. Aszt fogatták meg egymás között, a két testvér, hogy ha az ü kargya helin, ezen a liliomon, ha piros harmat lesz reggel, de aszt ü mindég ki-mennyen reggel aszt megnézni, mielőtt a nap fölkel, hogy a harmatot föl ne vegye, hogy meglássa. Hogyha az piros, akkor ü veszve van. Akkor okvetlen gyüjjön utánna és keresse föl.

Hó, eszt megfogatták, ugy is vót. Hát a fiu asztá element.

Ment az. Ment országru országra, egyik faluru a másikra, városru városra. Kiért az országbu és elkerút egy másikba is. Hát eccer bekerül egy városba, hát ott az egész mindenség mind fekete. Még a, még a háztetők is feketére vannak behuzva, hogy még a falak is behuzva posztóval, meg bemeszelve, hogy gyász vót az egész mindenség.

Hát a gyerek kézdezősködik. A harmadik házhol bement, ott a város végin mingyá, ott lakott egy özvegyasszony magába. Kérdezi osztán tülle, hogyhát:

- Mi ez? Minek van ez a szomoruság ebbe a városba?

- Jaj, hát esztet még - aszongya, - maga, vándor, ugy látom hogyan hogy nem tuggya? Sok országba tuggyák már, hogy ennek a városnak, ez a város el van átkozva, mer van ennek egy kuttya. Ebbe a kutba van egy hétfejü sárkány. És ennek mindennap kell egy szüzlány. Az az ű étele. Vagyis - aszongya, ha minden nap nem, de egy géten eccer muszáj. Mer akkor - aszongya - városnak nem ád vizet. Többi kutakat kiszáritotta mind, hiába próbátak ásni másikat, mert viz nincs. De ebbe zegybe van annyi, amikor ű engedi, az egisz városnak van vize bőven.

- Ejnye! - aszongya.

- És a kiráj kiatta, hogy most az ű lányára kerút a sor, minthogy máma - aszongya, - majd viszik ki, de délkor ott kell neki pontossan lenni a kutná. De oda nem mer menni senki, - aszongya, - mer az borzasztó nagy tüzzel-lánggal gyün fel, s a lánt csak egyszerűjjen megfogja, s elviszi, s azután többet - aszongya, - nem látta senki. Sok, sok százat má - aszongya, - elvitt, meg ezeret. Hát ezér, ezér van a város - aszongya, - behuzva gyászba, hogy a kiráj nagyon sajnájja a leányát.

de annak adná, ha megszabadítaná az életét, a lányát is, meg az országát is. Az egész kirájságát.

Há a gyerek gondukodott, spekulál: hát micsinájjon?

- Eh, hol van? - aszongya. - Mère van?

- Itt van, - aszongya, - mingyá város mellett, kívü, itt van egy kis kerek erdő, annak a közepin van egy szép tisztás, azon, ott van aszongya ez a kut. Oda jár, oda, oda vezetik ki mindig, majd - aszongya - oan tiz-tizenegy óra tájon - aszongya - akkorára majd vezetik ki a lányt.

Hát ú kiment elébb. Aszongya:

- Hogyan lehet asztat megtunnyi körübelü, mikor az a, az a sárkány jelentkezik, hogyhát ú most gyünni akar?

- Legelősször - aszongya, - fölgyün egy borzasztó fekete füst. A kutbu. Azután gyün egy kékebb, lángszerü. Amikor fölér, hogy most má fönt van, akkor tiszta vérvörös lánggal gyün, de - aszongya - az lepörköl mindent, oj mérges.

Hát a gyerek gondukodott, hogyhát most micsinájjon, de hát mindegy. Ú megpróbál. Amibe kerül, kerül. Egy élet - egy élet és kész.

El is ment az, elbúcsúzott asztán az asszontú, hogy ú most elmén, ú megnézi aszt a kutat, hogy hol van. El is ment. Az asszony megmutatta neki: ezen az uton mennyen és itt meg itt majd megtalálja.

Hát meg is taláta. Hát az egy egyszerű, oan vót mind, mind egy farámás kut, azon nem vót se gém, sem semmi, csak ugy, mind akik kötélén szoktak huzni belülle vizet, de hát abbu nem köllött, mer vót oan csatornája a kutbul kieresztve, aki az egész várost elárasztotta vízzel, amikor a sárkány engette.

Odaért a gyerek a kuthol, körünészte, hát hogy hogyan áll,

mindenféléképp. Jó. Ű ottan elhelezkedett. A lova egyik ódalonn át a kutkáva mellett, a másik, a kutyája eminnend, Ű meg a harmadik ódalru.

- Na, - aszongya, - így nem jó lesz, mer akkor ezen ez soká kapaszkodik, kapaszkodik ki, így alkalmatlan, mer - aszongya - a kutyának is nagyot kell ugrani érte, meg a lovának is, - így egyszerűen fogta, az egész rámat lehúzták a lukru. Fére. Elhuzta jó távol. Ott asztán elhelezték. Na, ez itten, itt nem aggaszt senkinek, nem akadája.

Na, ez alatt az idő alatt eccer harangoznak a városba, de nagyon. Mindenfelü zugnak a harangok. Sir az egész népség, há kásérik a kirákisasszont ki, a vesztóhelre. Merhát csak oda ment, a vesztóhelre, má onnaj többet haza nem gyün.

Hát vót a városba ezek között egy vitéz, aki oah nagyon hősnek tartotta magát, hogy Ű tuggya fene kicsoda, majd ő megmutati, hogy megszabadította a kirájnak a lányát. De mikor odagyütt, meglátta, hogy hát itt hopp, itt nem lehet így spekuláni, mer evvel - aszongya, - Ű nem mert odamenni egyszerűen nem is tutta, hogyan foggyon hozzá. Ű távolabb egy terebéjes nagy fára fölmászott. És az ágak között úgy elhuzódott, hogy Ű látott minden munkát huggyab megy, vagy hogy mi megy ott végbe majd, de ő elzárkózott. Eltakarta magát.

Jó. Na, asztán eccer elgyün az a tizeneggy óra idő, délig, eccer föltódul ám egy irtó nagy csomó füst, az egész. De oah nagy maj megfullattak tülle, oah bűdös, gázos füstöt eresztett föl.

Aszongya a fiunak a lova:

- Ides gazdám - aszongya, - mikor ez gyün, akkor hasolj le! Nekem nem árt - aszongya, - se a kutyának, de - aszongya

neked megárthat - aszongya. - Hasójj le, hogy ne szivd - aszongya - aszt a bűdös szagot!

Na, ez elmut. Hát asztá egy darabig megin vár, eccer gyün a kék láng. Kékes. Aszongya:

- Na, mos má itt az idő, uton van.

De erre má meghozták a kirájkisasszont is és odavezették a kuthol, hogy hát itt legyen magába. Hát odament direkt a kutkáváhol. Mer asz gondóta, hogy a kuton van. Hogy eszt asztán a fiu odament hozzá:

- Kisasszony! - aszongya. - Legyen türelemmel!

Látta, jóképü, jó szál gyerek vót, csinos.

- Ide, a káva közé - aszongya, - csak lépjen bele bátran és csak újjön le. Ne töröggyön semmivel! En leszek az első, hogyha szét is szed az, - aszongya, - a sárkány, nem maga.

Hát a kisasszon mintha kicsit örút is, meg fét is. Jó, de a gyerek, fiu jó megnézte, hogy kicsoda, látta jó szál gyerek, szép, stramm. Mikor röl, gyün a vörös láng rölfelé, akkorára úk má odaátak haptákba, készen. A kargya készen át a kezibe. Mikor dugta röl az első fejit, ú annak egyet odaakasztott, az leröpút. A kutya elkapta másikat. De a ló is odarugott egyet, ajis leröpút egy. Hárommal má kevesebb van.

Ój, elkezd a sárkán mozogni. De gyün ám, kifelé. Na asztán az, avval a négyel aszt elbántak oan egykettővel, csak az vót nekik gyanus, mast má hat fej leesett és vér még nincs egy csöpp se. Hol van még, nincs, még nincs a lélek, még nincs veszve. Eh, a fiu osztán odavágott a karddal az utósó fejnek egyet. Hát mikor az asztat leszakasztotta, a kutya meg elkapja ja testit, meg a lova is beleharapott, azok meg kihuzták a

gőzöribü, ugye kihuzták a kut mellé a partra, azok aszt asztá jó ódalbarugázták, de hát akkor má feje nem vót, de abbu ugy sugárzott a viz, vagy a vér ki, hogy a legerőssebb fecskendő, aki, aki a tüzoltó fecskendő nem löveli mérgesebben a vizet, mind abbu hogy gyütt a vér.

- Na, - aszongya, - ez most má megvan. Ennek vége van.

Akkor beleszurta a kardot a sárkányba, ez asztán neki-nyujtózott, hát, szóva most má ennek vége van.

Hát akkor vótak, akik visszamarattak méggy ennek a szemtanui hogy maj legyenek, de odagyünni nem mertek. Akkor oda-gyönt asztán az a gyerek a kirákisasszonhoz, s aszonta neki:

- Na most, kisasszony, bátran elmehet haza, ezután lesz a városnak vize bőven elég, mer nem lessz aki meggátójjá.

Jó van ám, de ú most hogyan mennyen maga haza?

- Hát, én nem tudom, - aszongya, - a járást, mer én csak még máma gyüttem, de erre hírrre gyüttem ide. Hát - aszongya, ahogy gyütt, majd úgy el is megy. Vagy maj talál késérőt.

- Nem - aszongya ú, nála nékú nem megy.

- Én pedig - aszongya, - oda nem megyek.

Fölút a lovára, de asztat megcsináta elébb, hogy a sárkánnak a fejeibü aszt a hosszú nyelvét ú az ú kardgya hegyive mindegyiket szépen tübü kivágta. Aszt összerakta, belecsavarta az ú ruhájába, egy ruhába és beletette az ú vadásztarisznyájába. Többi, többit aszt othatta cakompakk, mindent.

Na, alighogy ú eltávozott, eccer a fáru ez a legény, az a vörös vitéz leszát. Mingyá rohan a kisasszonhol, mingyá elkaróta ütöt és rátámad ám, de szigorujjan, ha aszt nem mondi,

odahaza, hogy ő mentette meg az életit, akkor előkapta a törít, hogy rögtön agyonszuri.

■ Hát a kisasszon megijett. Ő mindent elvállát, hogy aszt mond. De aszongya, a szava szent legyen! Nem hogy eccer így beszél, másszor amugy, hanem ahogyan monta, annak úgy köll, hogy legyen.

Hát a kiráلكisasszony mindent megizét ijettébe, hogyhát agyon ne szurgya útet, ha má megszabadút az élete a sárkánytu. Hát úgy is maratt.

Úk asztán ketten, akkor a vörös vitéz összezsette asztat a hét nagy fejet úgy, hogy alig tutta cipenyi. Elvütte mind bemutatónak, hogy igen, itt van. Ű gyözte le, Ű emésztette el a sárkánt, a kiráلكisasszon bizonyítotték, mer élve van, mellette, és a jis asz monta, hogy így és így viaskodott vele, amind az meséte neki, hogy itt mit mongyon.

De a fiu evvel elment.

Há jó, elértek haza. Hát a kiráj asse tutta örömébe, hogy kicsinájjon. Mingyá leszedetett a városba az össze feketét, ami csak fekete vót mind rózsaszínünek meg pirosnak kellött lenni, meg, fehérnek, ugyhogy nemzeti színnek kellett lenni mindennek a nagy örömtü, hogy mostan van a városnak vize elég, mer asztán a kutbu a viz ömlött a városnak annyi, hogy gátakat csináltak elibe, hogy el ne öncse kerteket. Addig meg annyi se vót, amit meg tuttak vóna inni.

Na jó. A vörös vitéz, nagyon megörüt asztán a kiráj, hogyhát egy derék legén lett a vője, de a kisasszony aszongya, hogy ű addig meg nem esküdik, még Ű asztat meg nem, az a legény nem gyün el hozzá, aki útet megmentette.

Akkor a kiráj fölfigyēt: hát hogy van ez? De hát akkor má nem mert a vörös vitéz se elibe ugrani, hogy hát:

- MÉR beszéssz? - vagy hát: - Mit hazucc? - hogy az apjának.

Mer asztán a lány elmeséte mind pontru pontra, hogy hogy és miképp vót.

- Hát - aszongya, - nem lehet, mer - aszongya, - ennek bizonyittéknak kell lenni - aszongya.

- Hát ez itt van - aszongya a vörös vitéz, - hát itt van a sárkának a fejei, hát elhoztam, ez bizonyitték. A többi része meg ott van - aszongya, - majd széthordik a kutyák, vagy pedig eltemeti, akinek nem teccik, hogy ott van.

Jó. - A fiu emmeg bement ehel az özvegy asszonho, az ottan, ott meg meghuzódott egy, egy nap, két nap.

Ezalatt a kiráj kihirdette, hogy harmadik napon a kiráj-kisasszonnak lessz az esküvője a vörös vitézzel. Mörüjárták az egisz várost, bemutatták a kirájkisasszony mellett, hogy ez győzte le a sárkányt, meg minden. Amikor elmentek előttük, a gyerek kikönyököt az ablakon, asztá nészte őket.

De a kisasszonnak a szeme nagyon éles vót és hamar a szeme közibe talát pislantani, hogy meglátta, hogy ez ám az! Itt van! Keszte olvasni, hogy enné, meg enné a házná van.

Jó, elment, asztán az apjának, mikor hazaértek aszonta:

- Édesapám! Enné és enné a házná a városba, ez meg ebbe zuccába, ezen mentünk. Itten, itt van az a fiu, aki - aszongya - az én életemet megmentette, nem ez.

Vörös vitéznek meg má ráfázott a gatyája, de hát ő még mindig tartotta magát, hogy őneki van az igaza.

Jó. Aszongya a kiráj a lánynak, aszongya:

- Idehallgass lányom, most elgyüssz velem. Körújargyuk a várost és megtalálod asztat, hogy hol van. Vagy pedig maj

gyün hirnök.

Hát pedig az alatt az idő alatt, míg ő ottan így készülöttek így a lakodalmast. Hát abbu a lakodalmas holmibu hát üneki is kéne valami kóstoló legalábbis.

Az asszony adott a kutyának egy jó nagy, félkéz kosarat, de nem vót oan picike, hogy talán éppen nem bírta vóna, nyakába akasztotta meg beletette a cédulát, aszongya, hogy: "Én kültem." - Más szó nem vót semmi. "Én kültem."

Eszt a cédulát meglátták benne, mikor ment. Bujt az ottan, mindenki között, ha valaki, hozzácsipett, megcsipte nadrággyát, nem engette tovább. Ugyhogy sirekt tolakodott be a kiráji kastéjba, ja szakácsokat kereste. Hogy öneki a kosarat töccsék meg menázssival.

Kiveszi asztán a cédulát belülle, olvasi, aszongya, hogy: "Én kültem." - De hát ki az az én? Ezen föltünő, föltünt nekik, hogyhát ki az?

Királkisasszonnak mikor megmutatták, aszongya:

- Én tudom, hogy ki az! Eriggy - aszongya - utánna, a kutya után!

Megtömték asztán annak a kosarát élelemmel, amennyi csak belefért, ellátták. Há most merre megy?

Addig ment, ide ment, ode ment, a kutyák meg persze a szagér odagyüttek a kosárhoz, elkesztek viaskonni, hát bizony ü hon a kosarat őrizte, hon a kutyúkat verte földhöl, mellülle, asztá azér avval ü elgyütt. De a kísérők, asztán akik késérték ütet, hogy hova megy, azok annyira eltévesztették, míg ű a kutyákkal viaskodott, ű annyira egy uccát megkerút, hogy a kutyáktu is elszabadút, meg a menázssit is hazavitte, annékü hogy ütet nem látták, hogy mejik házhol ment be.

Visszagyűnnek, kérdezi a kiráj hogyhát:

- Na, hon van? Megjelótétek-e a helét, hogy hon van? Hogy mēre van? Mejik házná van?

Hát, nem tuggya megmutatni egy se.

- No, majd eljön az hónap is.

Elment másnap megin. Megincsak ugy jártak vele.

Akkor harmadik napon, mikor asztán má nagyon, nagyon szigorujjan fogta a kiráj, aszongya hát má eszt nem létezik, mer esztet meg kell keresni, mer aszongya a lánya, hogyhát:

- Ez vót az a kutya - aszongya, - ez vót ott mellette.

Ez annak a kutyája és ez azér kűtte, hogy ű itt van a városba. És ezzel, ű nem mén senkihől addig, ha, nem bányya az apja azonnal, mingyár fölakasztati, vagy akármicsinál vele, mig eszt a fiut ű meg nem láti.

Mer a vörös vitéz asztá elmeséte a kirájnak, hogy miféle, mijen csavargó, meg ijen, meg ojan, mind. Mindent, csak jót nem mondott felülle.

Na, harmaccorra asztá késérik a kutyát. Amind má késérik, aszt a kapuszárfát, amind látták, hogy hol ugrott be a kerítettén, mer az csak egy falusi rendes deszkakerittés vór az egész, azon átugrott kosarastu, mindenestű és akkor eltűnt a hátsó udvaron. Az elsőn meg begyűtt.

Ottan mekkaparták a kerítésnek a izéjét, egy köröszöt csináltak rajta, hogyhát enné van, majd errű megtalájják.

Mentek és keresik aszt az egisz városba, azon az uccán végig mind, de akármejik házhol mennek, mindannya köröszötözve van. Ez is köröszötözve van, meg az is. Mer a kutyának is vót annyi figyelme, hogy amind űk asztat ráhuzták, aszt a köröszöt, ű meg a körmével huzott rajta ugyanojat. Hát most nem tutták meg,

hogy hol van.

Na, utójjára aszt akkor, hát most nincs más, hát mennyünk, mer ebbe zuccába van, házru-házra. Házru-házra. De ment a kiráj is vele, a kisasszonnyal a hintón. Akkor asztá megátak, akkor asztá most hát gyalog. Beértek hozzájuk, akkor a kirá-kisasszon meglátta, hogy itt van, az nem szót az apjának se szó, se beszéd, csak a nyakába ugrott, aszongya:

- Édesapám! Ez az, és nem tovább.

Na asztá a kiráj, mikor meglátta, hogy csakugyan, nem az a kinézésü, mind amijet úneki elmeséték, hogyhát mijen, miféle pofa, akkor na asztá belátta a kiráj, hogyhát igaza van a lányának, nem ugy van, mind amint a vörös vitéz neki elmeséte:

- Na fiam, - aszongya, - hát akkor mas gyere velem, - aszongya, - a hintóba.

Akkor asztá a lány nem ment ki addig a nyakábu, az nem vót mencség, hanem, de ú - aszongya: ú nem ül be a hintóba, ú fölül az ú lovára, asztán ú azon megy el. Töret a hintó mellett.

Hát ebbe beleegyezett a kiráj is, meg a kisasszony is, de odaüt szérü, nehogy talá megsarkantyuzza a lovát, asztán elnyargajjon valahová. Mer nagyon fétette vóna.

Na, asztá elmentek a kiráji kastéjig. Akkor befordútak az udvaron. Mikor a verse vitéz meglátta, akkor mind akinek megparancsúták, három vánkos kiszalatt a seggi alu. Kiugrott. Má csak kilenc maratt.

Na, asztá mikor begyütt, bejjebb, aszt asztán a kiráj kérdőre fogta, hogyhát:

- Gyere csak, fiam, be! Nézd meg, - aszongya, - a vetéjtársad, mer ez elmondott téged mindennek, csak jónak nem, meg minden szépnek, csakhát szépnek nem. Hát most hasonliccsuk össze, mejiktök különb? - aszongya. - Ennekem, ugy látom, hogy te sokkal különb vagy mind ő. És igaz. Az meg csak - aszongya, - egy hazug fráter, ezér, hogyhát ű mind csavargóbu kiráj lehessen. Nem a szorgalmábu.

- Hát én - aszongya, - felséges kirájom, én érü nem tehetek, - aszongya, - ez ijen ember, én meg ijen vagyok. Én föl-
áldoztam az életem: ha sikerül jó, ha nem sikerül ugy is jó. De ű nem merte. ű fölüt a fára és onnan nészte, hogy én kicsi-
nálóok.

- Igaz vót ez?

Akkor aszonta, ráfelete, hogy aszongya:

- Igaz vót.

Akkor három vánkos megen kiugrott a seggi alu. Há má csak maratt hat.

- Na, - aszongya, - hát most mivel bizonyitti be, hogyhát ő kicsoda? Mikor ő - aszongya, - elhozta a sárkánnak a fejeit, ű avval bizonyitti, hogy ű ölte meg.

Jó. Be is hozták.

Aszonta neki a fiu, a kirájnak is:

- Felséges kirájom - aszongya, - hát fiatalember vagyok még, még csak most tötöttem - aszongya, - a huszadik évemet, de én még oan állatot nem láttam, akinek a szájába nyelve ne lett vóna. Hát nézzék meg, hogy ennek van-e?

- Van hát! - ráfelel a vörös vitéz, - mer az ott kell neki lenni - aszongya. - Ha feje van, a nyekvének is lenni köll.

- Hát nézzük meg! Hogy hol van?

Nézik egyet: üres. Megláccik a hele, hogy vót, de nincs. Másikat is, sorba. Utánna a vánkosok egyenkint kiszöktek a seggi alu. Mikor asztá elért az utójjára, akkor a gyerek elővette a tarisznyát, akkor asztá kibontotta eszt a papírt, akibe ű belepakkóta mindegyiket különkülön:

- Nahát, most próbájják meg, hogy mejik mejikhöz passzol! Hogy ez az-e, vagy azok, aki az üres fejet hozta, vagy az, aki esztet kivágta?

Hát akkor, a vörös vitéznek má nem vót menekvés, mos má lefülelték rögtön, be is zárták. Dehát most?

Ez asztán ottmaratt zárva, űk meg tartották a lakodalmat továbbra. Akkor asztá elmentek, megesküttek. Lakodalmaztak. Vót huzamos napokig.

Akkor meggondóta kiráj, aszongya:

- Hopp! Még - aszongya, - eszt a legént is - aszongya, - meg kell e kicsit, mivel a sok vendég még itt van, hađ lássák, hogy hogy büntetem meg, hogy mér hazudott.

Közbe kérdezték egyik jóst is, másikat is: há micsinájjanak vele? Mindegyik aszongya: hát le kell fejezni.

- Á, assemmi! Akkor csak meghalt, - aszongya, - akkor nem szenvedett semmit.

Vót neki egy bolongya, akit udvari bolondnak hívtak, aszongya neki:

- Felséges kiráj! Tuggya, micsinájjon neki? Van magának egy nagy üres hordója, veresse teli szeggel, asztá fenekűjje bele. Asztá vigyék föl - aszongya, - āra nagy hegyre, asztá hentergessék lefelé. Hagy gurgulázzon ekicsit. Hagy bükdösse meg az ódalát.

Na, ére asztá tapsot kapott a fiu, hogyhát ez taláta e legjobban, hogy hogyan ke.

Fölvitték asztán a hegytetőre, annyira, hogy asztá ráeresztették egy hosszú utra, ojjanra, aki direkt rávezette egy nagy fojóra, aki asztá el is vitte. Talá még máma is utazik a hordóba, ha utazik. Ha nem, akkor má szétment.

Na, úk asztá igy most megmarattak úk együtt, má elmut a lakodalom, elmút minden, aszongya ja a fiu a lánynak:

- Idehalgassá! - aszongya, - most má férj és feleség vagyunk, de még nem vagyunk.

Mikor lefeküttek, mer ez a, kiráznak vót egy üvegtetejü revezen, egy rezendája, vagy minek nevezik asztat, egy kastéjnak egyik sarka, aki csupa üveg vót, hogy ottan ellátott föl-felé, minden tájra, az egész városba.

Este, mikor lefeküttek úk, ú a kardgyát odatette közibük. Aszonta, fölfigyēt, mikor elmút a kilenc óra, fél tiz, az idő, egy nagy csillag, egy nagy piros csillag csak leereszkedett, idegyön áirekt-áirekt. Aszt gonták, most ráesik a fejükre. Aszt a kis rezendenciát körükerúte és mellette eltűnt. Ez a gyerekeknek a szemibe esett nagyon, hogy mi ez? Hm.

Kérdezi a feleségét, aszongya:

- Mi vót ez? Most eszt nekem magyarázd meg, vagy ki ez?

- Eh, - aszongya, de idetette a szemire a kezit, hogy ne lássa a fiu, hogyhát ez, mi ez. De nem, üneki esztet tunni kell. Akkor asztá elkezte neki magyarázni, hogyhát ez vót, aszongya annak a sárkának az anyja, - mer - aszongya, - az ú, ú arra akart engemet, nem minthogy megenni, el akart venni feleségének, mer ü elátkozott fiu vót. De üneki hét évig, mivel hét feje vót, hét évig kellett neki igy lenni, ebbe az

alakba, és ezér sanyargatott minket, hogy az apám nem adott neki. Tehát - aszongya, - ennek az annya vót ez, most gondoskodik valamijen mámeg, hogy valami galibát, vagy valami esapást mérjen a városunkra, amiér te megölted a fiát. Vagy te-rád.

Na, akkor a fiu nem szót többet semmit, feleségét megcsókóta, kardgyát fölvette mellülle, akkor fölkött, fölkészüt, lement, a lovászának aszongya, hogy:

- Hun van a lovam? - aszongya.

- Itt van.

- Eriggy, de nyergelt föl, de rögtön!

Föltette a hátára a nyeret, mindent, a kutyája mellette, akkor sarkantyuba fogta a lovát, az asztán, éppen ugy, mind a csillagot láttya, körükerüte kasté tetejit és ugyanazon a nyomon eltünt szem elü, nincs. A kisasszon meg hát várgya, maj csak visszagyün. Hogy aszmonta, elmegy le, megnézi a lovát, avval hatta ott.

Hát egyre monta ő neki, hogy hát:

- Ne töröggy te avval, - aszongya, - van - aszongya, - aki gondozi!

Nem, ű akari látni.

Evvel asztán ű eltünt. Hát amind azon az uton ű leszalatt a föld alá, a földalatti országba, ahová az a vén banya, banyájé vót, megtaláta asztat a gyalogutat, aki direkt vezetett, hogy mere kell neki menni, hát asztá azon nyargalt lassan.

Csak megy, csak megy, csak megy. Má ráviratt, má rá is esteledett, de a tarisznyába nincs más, csak még az a régi, amit a zözvegyasszonná pakútak bele, egy kis szalonna, kenyér,

hajma, só, paprika, ez vót az, egy vándornak az uti menázsi-
ja. Élelme, ennivalója.

Na, odaér egy rettenetes nagy vastag fa alá, nagy, lom-
bos fa.

- Na, - aszongya, - itt ráesteledett, a nap lebuvoiba vót,
itt - aszongya, - megállok, itt meghálok. Majd - aszongya, -
azután utazok tovább, mer - aszongya, - a banyát mekkell keres-
nyi, akárhol van.

Na asztá ő szedett össze gajat, ágat, mindenfélét, rakott
tüzet, ráhuzott a nyársra jódarab szalonnát, elkezte sütöget-
nyi ottan, pirogatnyi. Eccer aszongya valaki a fáru:

- Juj, de fázok!

Fölnéz, aszongya:

- Gyere le, ha fázol! - aszongya.

- Juj, de fázok!

- Hát gyere le, ha mondom, ha fázol - aszongya. - Van
jó tűz. Kapsz még szalonnát, kenyeret is, csak süssek, asztá
egyé.

- Nem merek ám - aszongya, - ja kutyádtu meg a lovádtu -
aszongya, - mer akkor szétszaggatnak.

- Nem bánt itt senki, csak gyere le!

Jól van ám, leűt.

- Nem, - aszongya, - nem menek le. Itt van - aszongya, -
ledobok egy szalmaszálat, hát dobó rá - aszongya, - a kutyád-
nak a nyakára.

Hát az meg, szegén bolond, mer hát bolondnak mondhatni
arra, hogy mér halgatott arra ja csábított szóra, rádobta a
kutyája nyakára asztat a szalmaszálat, nem a tüzre. Az abba
a pillanatba akkora vastag lánc és lakat lett a kutya nyakán,

aki a földhöz és a fához a lovát is meg a kutyát is odaláncolta abba a pillanatba, hogy azok mozduni se tettek.

Na, akkor a vén banya legyűtt a fárul. Odament a gyerekhöz. Hozta a szekercét a kezibe, meg egy, meg egy teknyőt. A fárul.

- Na, - aszongya, - híres vitéz! A fiamat megölted, de - aszongya, - most te se éssz tovább.

Ara fogta tüle a szekercét, minden szó nélkül a gyerekek kettéhasította fejét, összerogyott. A lova meg a kutyája nézi, de nem tannak szegények. Nyüszörög az, segítene, de hát nem bír moccanni se.

Összedarabolta az aprókára, úgy, mind mikor a mészáros paprikást akar csinálni, bele teknyőbe. Fölvitte a fára, föltette.

Avval a szüle eltűnt. A tüzet szétrugta, szalonnát, mindent, az is ottveszett a földön, így most ez eltűnt.

Hát most nem mehetünk tovább, merhát a fiu meghalt. Most elmennyünk haza. Micsinál a testvér odahaza?

Másnap reggel, mikor az öccse fölébrett, fölkel, mielőtt a nap fölkel vóna, kimegy, nézi a lilionszárat, láttya kardgya helit. Hát egisz nagy vércsöppök vannak rajta.

- Hű, itt a baj, az én bátyám meghalt! Vagy nagy veszélybe van.

Mondi asztá zapjának, hogy:

- Édesapám, nincs maradás, egy nap se tovább, isz röktön, de röktön mennyi köll, mer a bátyámat meg köll kerenyi, mer ez veszve van. Akárhoi. Vagy elveszett má, vagy, vagy ojan veszéjbe van, hogy segícségre van szüksége. Nézze meg, - aszon-

gya, - milyen piros a kardgya hele!

Nézi az öreg, hát direkt, akár egy vért öntöttek vóna rá, vagy az.

Na, akkor az kapta ű, fogta ű is az üvét, letörte, mer akkor má asztá élő kard lett belülle. Letörte, ott vót a hüvejestü, fölcstóta derekára. Akkor má megvót a szerszám is, mindenféle a lovára. Fölnyergelt, elbucsuzott az apjátü. Most elmén, ű mekkeresi a bátytát, akárhol van. Vagy akárhol jár, vagy merre van.

Hát ű direkt ráatalát ugyanarra az utra, amejiken az ű bátyta ment. Be is ért ű abba a városba is. Beköszön ahol a, ugyanahol a házhol megint, emind, ahol a bátyta vót, ahol az özvegyasszony vót. Hát az is megsiratta, mer hát már ottan sirt az egész város, hogy most ez az, ez a elegáns, szép, jószivü kiráj, ami most akart vóna lenni, ez egyszerüjen csak eltünt a föld színérü és nincs, nincs, nincs. Há siratta regész város, siratta kiráj is, meg a kisasszony is, mind. Höj, mikor a fiut meglátta az asszony, höhőj, lett öröm, nyakába ugrott, megcsókóta:

- Csakhogy megvagy, fiatal kirájomi!

Hát ez a gyerekek rettentőjen föltünt. Hopp!

- Hát az én bátyám nem hijába dógozott valahun! Kirájnak nevezik ütöt. De hát nem szabad visszahőköni, hogy eláruni, hogy na, nem én vagyok.

Akkor asztá mingyá az özvegyasszon futott, jelentette, hogy megvan a fiatal kiráj, meggyütt. Meggyütt és így, mer hasonló egyik mind a más, mind a két gyürü. Mindenféle. Ló is, kutya is, meg a gazdája is.

Na, asztá mikor elért, odaért a kiráji kastéjhoz, meglátták, hát az asse tutta, a kisasszonyt, hogyan fusson le, ugrott a nyakába:

- Csakhogy meggyütté! Többet nem engellek el. Nem messz el többet a háztu soha.

De ugy maratt asztá, hát örútek akkor egy-két nap. Kérdezi asztán a kiráj:

- Hát hogyan fijam, hol jártá? Mēre? Mi vót veled, hogy mér tünté el, mér menté el?

Hát most ü nem tud szóni semmit, mer hát ü nem vót még sehol. Mit felejjen? Hát aszt monta, hogyhát:

- Mittudom én, valahellyü, talátam egy, egy oan utat, akien el köllött csavarognom, asztá hát idáig eluztam az idót, egy kerülöve gyüttem csak be, vissza. Akkor eltévettem, ugy gyüttem vissza a városba.

Hát nagyot hazudott, mer hát ü még nem vót sehol. Nem hazudott, mer igazat mondott ennyibu, mer ü nem tutta, hogy a báttya hova lett, vagy mi lett vele.

Na, elgyütt az este, lefeküttek ük is. Hát örút a fiatal kirájkisasszony meggyütt a férje, má hát most férj és feleség, hát jó. Hát ugyanoda, abba ja, kastéjnak abba a rezedájába, akibe vótak legelőbb is. Ü éppen ugy csinát, mind a báttya. A kardot közibe tette.

Mikor aszt a piros csillagot meglátta rölöttük, aki körükerüte a kastét és eltünt, akkor ez óneki röltünt nagyon. Hogy mi vót ez? Ezér nincs az ü báttya, ezér van annak a kardgya hejin a vércsepp, hogy ez ezen a nyomon pusztuhattott el valahogy, valahol. Kérdezi asztán a feleségét, aszongya:

- Mondd meg! Ne nyujj hozzám, - aszongya, - mer a kardom elvág. Mondd meg, hogy mi ez? Mi vót ez?

Aszongya:

- Montam ná. Lám, - aszongya, - elmenté, akkor meg nem lát, nem mondom többet - aszongya, - mer akkor nem gyüsz vissza.

- Visszagyüvök, csak mondd meg! Hogy mi ennek az oka, mi, mi vót ez, vagy mér vót ez a jel, mer ez, ez rosszat jelent.

Akkor aszongya a kiráلكisasszony, aszongya:

- Hát mondtam - aszongya, - annak a sárkánának az anyja, az a vén banya, az. Az akar mámeg valami, valami csapást mérni a városunkra, valami kárt csináni bennünk, mer a fiát megölted.

Dehát persze nem monta a gyerek, hogyhát:

- Én? Én nem!

Csakhát nem akarta magát elárúni. Halgat, lapitt.

Na, azon a nyomon, amin az eltünt, ü is szépen fölkött, aszongya:

- Várj egy kicsit, maj mingyár gyüvök.

Fölkelt, fölvette a ruháit, fölút a lovára. Ugyanazon a nyomon ü is eltünt, mind a bátyya. Meg is taláta a lába, a lovának a lába nyomát, hogy merre ment. Akkor asztá ü csak ballagott utánna.

Hát biza sokáig lovagót ü is, ugy mind a bátyya első napon, mer abba zéccakába is egész éccaka, meg másnap egész nap, estélig, addig üneki lovagúni kellett. Hát az ü tarisznyájába több vót azér, mer ü utravalót hozott magával. Nem kellett a kirájéktu pakóni, az ü vadásztarisznyájába.

Na asztá meg is taláta aszt a cserfát, amejik alatt, még a nyársat is, még a szalonnát is, ami szét vót rugva, féredobva, meg a kenyér, minden. Az ott van a kutya is, ott van a ló is.

As alatt a fa alatt amind ű meglátta east a tüzhelet, kenyérdarabot, meglátta kutyát, lovat, kutyája is észrevet- te,, mingyá elkezdett vonyítani, ugrott a kutya nyakába, a- kart neki segíteni, de nem birt. A lova is nyeritt, bossól a testvérgyínek, de hát nem segíthet a bajján. ű meg szinte oda se neki, fogta a gajjakat, megin szette össze, megrakta a tüzet, de nagyon. ű is azt a szalonnát odatette férre.

- Ez - assongya, - majd jó lesz a kutyáknak később, majd - assongya, - miink eszünk a bátyámmal másikat. Majd csak előgyün, mer itt kell neki valahol lenni, akárhol van.

Megrakta a tüzet nagyon, süti a szalonnát ű is, kezd falatítani. Becer azt mongyák a fárú:

- Jaj, de fások!

- Mízol? - assongya. - Gyere le, melegegy meg!

- Na - assongya, - nem merok.

- Há minak nem meres? Gyere le!

- Jaj, de fások!

- Ne fázzá! - assongya. - Csak gyere le!

- Na - assongya, - eszetet az ősz hajszálat - assongya - dobá rá a kutyára, - assongya, - akkor lemegyek.

- Dobá le!

Dobáta. Direkt az űlibe esett a hajszál, ű meg össze- gúngyúlgette, rávette tüzre. A hajszál abba pillanatba elégett. A banya már akkor légett, hogy ugrott le a fárú, mer azt gon- dóta, hogy ű is a kutya nyakába dobta. Abba a pillanatba a banyát már a két kutya ol is fogta. Es ez alatt az idő alatt, amind ez megtörtént, a láné a kutyáru is meg a lóru is rögtön lepattant, leszabadút. Na akkor ezek asztán mingyá körülkapták, két kutya a szulét két ódalru, a két ló a másik ódalon, ű meg

szembeát vele.

- Ha - asszonya, - anyám, ezek mind megvannak, ez mind jó van. Hol van a bátyám?

Asszonya:

- Ott van a fánna.

Asszonya:

¶ Vedd le!

- Krossz el - asszonya, - akkor levessen.

- Nem - asszonya, - nem. Ugy nem lehet. Parancsod meg neki, az majd avval együtt legyen, ott van abba a teknyőbe. Szójj neki, majd akkor annak le kell gyűnni. A te szavadra muszáj. Imend - asszonya, - most má nem szabadusz!

Ha, aztá akkor a szüle egyet nyújtósott, akkorára, hogyhát itten fogták asór a lutyák, hogy el ne szökhesen. Hogy ű a teknyőt elérte, levette. Most assontg neki:

- Amijen ember vót, meg amijen én vagyok, ijent csinájj belülle. De ojan, amijen vót, mer én ippe ojan vagyok. Mer ha nem, - asszonya, - akkor itt süsz meg, de nem eccorre, Csak kicsinyenként égetlek el a tűzön.

Hát ez a szüle asztán megijett, elkeste asztán asztat a sok dirib-darab húst gyural, összevágtá még apróbbra. Addig formáta, addig gyúrogatta, akkor a szebiből elővett e kis üveget, meg egy fűszálat. Avval a kis üveggyőnek a tartalmával, ami kis orvosság, mi vót benne, azt én nem tudom, mer nem láttam. Csak így menták nekem is, én mondom tovább is. Avval mekényegette asztat az összefaragott husedarabokat, hogy oan embert formát belülle ippen, mind amijen vót. Evvel a fűszállal rácsapott a fejire, egyet a soggire és fölugrott talpra. Elkeste dörzsönyi a szeméit a fiu, hogyhát ű nán na-

gyon sokat alutt. Néz szét, nézelődik széjjel, körü, maga körü, hát ott a két ló, ott a két kutya, de ott van az öccse is. Akkor annak a nyakába ugrott, átültek egymást, két testvér.

- Hát - assongya, - ücsém, nagyon szépen köszönd a - assongya, - a sziveségedet, mer én alhattam volna talán a világ végéig is.

- Hát bizony, bátyám, alhatta volna, hogyha én akkor ki nem megyek, meg nem nézem azt a, a kardodnak a halit, más-különbön - assongya, - még máma se gyűttem volna utánad. Addig elpusztút volna a lovad is éhen, szomjan, meg a kutyád is.

- No de - assongya, - hát most kicsinyájunk a banyával?

- Semmit. Ezt a kis üveget add csak ide, anyám!

A szüle aztá odatta. De aztat a szál gazat is. Azt is. Ezt aztán a kisebbik fiu a zsebibe tette.

- Na - assongya, - hát most, jó kutyám, a többi a ti bajtok, hogy mit csinátok veled?

Na, azok aztán, abba a pillanatba elkeszték ripityára a szulét szétseennyi. Jól belakmároztak belülle mind, mint-hogy vadat fogtak volna, a többi porcikája, ami maratt, azt meg rákotorták a tükre, azt aztán teljessen elégették.

Igy, ezen az uton fölnyergoltek, elmentek vissza.

Vissza is értek ugy űk, a harmadik napon. Ugyanabba ja városba, ahol, ahonnan űk elindútak. Azon a nyomon is szintén, de űket nem látta senki, mer öccuka gyűttek azon az uton föl. Elmentek űk ahhol az özvegyasszonyhol mind a ketten, akihö legelősszür betóvott az első fiu, meg a második is.

Hát az csak szétnézett: két kutya, két ló, két ember. De egy! Akár egyiket nézi, akár a másikat. Most má hogy tuggya

kiválasztanyi, mejik az? De asztán a fiatalabbiknak ugrott a nyakába, asszonya:

- Ez az a kiráj.

- Nem - asszonya, - bocsánat, nem én vagyok. Itt van - asszonya, - a bátyám az.

Na, akkor avval az üvegyasszonnyal együtt elmentek direkt a kirájékhez.

Beérnek a kapu elibe, hát a stráza, az asztá nem kérdéses: kik vattok? Csak főreát, mer mingyá tütte, hogy itt van a. Dehát most, most ketten vannak, most mejik az? Mejik a kiráj? Beeresztették.

Kirájkisasszony is kínós, ki, de sirva ja kendő között, mer má siratta az urát, hogyhát most: férhözmentem, de nincs senkim. Mikor meglátta, de most két embert lát.

A kiráj is, szaladnak ki, az egész, mind. Kirájnó is, az öreg kirájnó, mind:

- Aranyos fiam, aranyos fiam! - De hát most mejiknek a nyakába borujjon?

Hát a kirájkisasszony is eltévesztette, ennek a fiatalabbnak a nyakába ugrott, eszt ölelte meg.

Hát aszt eltávolítottak:

- Bocsánat - asszonya, - árgyon, mer annak nevezhetlek, - asszonya, - nem én vagyok. Itt, a bátyám - asszonya. - Ez vót az ciső.

Na, ebbü asztán lett rettenetes nagy öröm. Jó, hát ez ott asztán mulatgattak, ük ott elvadászgattak, eljártak hónapokig, sokáig ott eléldégét a fiam a bátyámá. Aszonta neki:

- Idehallgass, édes bátyám! Meg felsőges kirájem! Most már - asszonya, - bátyám itt van, ez most a kirájsógot átvette.

Van neki felesége. De nekem még nincs senki. Ennekem magam után kell nézni, nekem menni kell tovább.

Hj, nemennyem el, ű asszonya, hogy ű megosztí való.

- Legyen - asszonya, - űsém, a fele tized, fele meg az anyim!

- Mon, - asszonya, - bátyám, nekem nem kell. Hát te szersted, és a tied. Majd amit én szerzek, ameg az anyim lesz.

Hát asztá sokáig ottan tanakottak, hogy micainájjanak, de mégis asztá, mégiscsak a finnak engedtek.

Es jó aikor asztá föl, asztá aszt kérdesze tüle a kirá:

- Most mondd meg, hogy mi kell? Utra.

- Nekem a világon semmi se kell. Ennekem van az én tarisnyába utravaló, mai nekem kell, többit meg majd megosztom.

Hát egy is lett. Elbúcsúzott asztán a bátyátú, a zingyátú, kirájtú, ottú-ottú ebbú az országú ű elment.

Megy ű, vándorol országú-országú. Egyik, egyik asszonyebb, másik gazdagabb, tehát neki fültaláló nincs. Megint beér egy nagy viros szélire, aszt ott találkosik egy űsa, űreg emberrel. Az utom. Még mielött beért vóna a városba.

Megállította az űregember utét, asszonya:

- Mian, ájj meg! Tudom, hogy nová induss, aszt is tudom, hogy mit keresül. De - asszonya, - meglessz minden. Csak, ha az én szavamra ráhalgace pontossan. Mer látom, hátor vagy, vitós vagy, nem fész semmitü. űpsinte vagy. Tehát aszt halgass meg majd, amit én mondok! Most beméss ebbe városba. Es a város el van átkosva. De ebbe lakik a kiráj. Annak van egy állóhalott lányá. De - asszonya, - anná szebb még a föld hátán nem vót. Eszt azért átkosza meg egy kiráj, mer nem attá, a ki-

rájáksasszony a fiához nem ment feleségül. És ez átkozta meg, hogy még él, míg olyan nem találkozik, aki ötöt három ócaka meg tuggya strássáni, élve, hogy mind a három ócaka élve marad, asé legyen, akkor föl szabadul az átok alu. De addig - assongya, - mindig ócaka szörnyeteg képsében bejong és tör-sus a templomba mindent. Bijába építnek akármit, akár mit csinálnak, az mindent tökre tessz. De ha az én szavamra halgass, akkor - assongya - tied lessz.

Hát így beszéget az öregemberrel a fiu, jó a fillibe vészt mindent, az eszibe, mit is mondott az öreg. Asszonta neki az öreg még:

- Flan, most ereggy fél direkt a kirájhöz. És ajáld magad, hogy te legszel az ócaka strássa. A kirájáksasszony templomba. Mer ide már - assongya, - nagyon sokan jelentkeztek. De be mentek, de ki nem gyütt egy so. De te jelentkezz bátran. De azt is megmondom majd, mikor evvel el, megegyesté a kirájjal, mer az neked adí majd a lányát is, meg a kirájságát is, amikor ennek vége lessz. De ez három próba ócaka jáni! Itt - assongya, - türelomnek kell lenni, és jó szívnek, kitartónak. De - assongya, - tebenned - assongya, - az megvan. Majd én segíttek, nefé commit! Hogy - assongya, - a türelmed, ugy nem fogsz féni commit. Csak halgassd meg: majd az első ócaka, estére, maj mikor beméssz a templomba, de hat órakor má beméssz este. Addig az ajtó nyitva van, asután bezáródik szeszátu. Mikor elgyün az az ófél, mikor a tiz órát elütötte az óra. Nem is, a tizeneggyórát, tizen, mer ü most csak, - assongya, - az első ócakan egy órája van neki. Asután lessz majd egy és fél, meg lessz a harmadikon kettő. De a tizeneggyet mikor elütötte az óra - assongya, - ne várd meg, hogy

ük, hogy bent a templomban, hogy te ott valamollik padon üdö-
gejj, hanem akkor ereggy fél direkt a harangok közibe. És
kapasskoggy rá a legnagyobbik harangnak a szívére. Hogy as
ne bírjon konogai. Mer ő majd tehozzád menni nem bír. Mer
nem bír odamenni, akármicsinál is. Ott mindent tör-suz majd,
te látod pontosan mind, hogy as mit csinál. De as tehozzád
oda nem fér, attul ne féjj. Had kiabájjon akármit, hogy:
Látlaki itt vagy, bitang! Mingyá kitekerem a nyakadat. Vagy
szótszaggatlak, vagy mittudom én mit nem csinállok veled!
De ne féjj semit, egy szót ne szójj. Mer egy szót szótá,
akkor meghaltá.

Jó, a fiu erre elhalgatott. Akkor eselött, akkor asztá
ük elváltak, alig elment egypár métert a lován, az öreg el-
tűnt, mind akit elyelt a föld, nem látta tovább senki. Jó
van.

Besztet ű as essibe véste mind, hogy as öreg "úneki mit
besztet, mit mondott, hogy mit kell majd csinálni.

Hát ugy is vót. ű asztán fűtt, egy fiatal vándor le-
gényesber, vándorlegény: megyek. Kérdezi asztán a, itt is
a városba, asott is, hogyhát :

- Mi es? Minek busul ez a város annyira?

- Hát - assongya, - mennyen ol a kirájjal, majd as
megmondí.

- Há vezessenek oda! Hol van? Merre xax lakik?

- Hát ott, meg ott. - Mutasztották neki, hogy mollik
as a kactéj, mennyen oda.

Ott asztán a strássa mekkérdeszte, hogy kit keres,
mit keres.

Ű meg montá, hogy ű szolgálatot keres. Ű fel akarja a

ú a kirájjal akar bosszóni. Mer ű strázsa akar lenni.

- Ha - assongya, - lehetsz strázsa, de - assongya, -
otthagyd a fogad te is, ugy mind a többi.-Igy monta neki
a kapuőr.

Jó van. ű rá se halgatott erre. Hogy be direkt a kastójba,
hát a kiráj kigyúta. Hát szomorú.

- Mit keresél itt, aranyos, jó fiad? - assongya. - Már
az életedér - assongya, - hogy idegyüttél, mer olyan foglal,
szex vállal, ojan vállalkozásba akard adni, adni a fejedet,
ami, a többi is atta, akibbi - assongya, - nem szabadúsz.

- Ne törőgyön vele, felsőges kiráji! Egy élet, egy
halál. Ecccér élni, eccer meghalni ugyicsak muszáj.

- Hát - assongya, - jó van.

Hahát akkor asztá vendégül látta a kiráj űtet egész na-
pig.

Na elgyütt az este hat óra, assongya:

- Fiam, tovább kósní nem lehet, mer - assongya, - hat
órákor az ajtó bezáródik, addig - assongya, - bent kell lenni.

Ha asztá akkor nagy, egész egy sereg kóserzte, hogy van
most egy új vállalkozó, aki elmegy a kirájkisasszont megstrá-
zání. Hát ére sokan assonták:

- Hehe, elmehet! Usze gyúna ki többet! Ez csak - assongya -
bolond, - assongya, - túláldozí az életit - assongya, - **ŐKÉY**
elátkozott lányér!

Ha, ez megtörtént. Akkor az ajtó, mikor ű beért a temp-
lomba, a többiek elmentek háza. ű meg hát, hogy mit csinájjon,
akkor a szépszék alatt, ott vót a koporsó is. Nézi ott a kopor-
sót, mer a teteje üveg. Lehetett látnyi pontossan, hogy mi
fekszik benne. Hát egy kicsit átszalatt a hidegvér űrajta is,

de mikor megnézte végig: egy emberi alak, de nem láccik, hogy mi. De szárnyúbbná szárnyúbbat, még ijét nem látott. Hát azmongya, mikor eszébe jutott az Üregnek a tanácsosa:

- Hh, mit ke féni? Semit!

Leült oda a koporsó tetejére direkt, ráüt, aszt ottan cigarettáigatott, füstöt, danóigatott magába. Hát, hol jókedvé-vébü, vagy nembü, asztat én nem tudom. Csak ü bátorította magát biztossan, morthát ü még ijén hejsetbe nem vót, mer most lesz csak az első próba.

Ha asztá, halgati az órát. Uti az óra a nyócat, uti a kilencet. No, elütötte a tizet. Akkor vót a logizgatottabb; no, most még majd gyün a tizenegy. Akkor minden negyedórát megfigyelt pontosan, hogy mikor lesz, hogy ü, itt, ütöt itt ne érje.

Hát, ugy is van. Eccoer hallgati az, elkezdü utni az óra az tizet.

Egy! - Akkor már ü el is tünt. Má föl is kapaszkodott a harang, mire a tizedik kocsanás megvót, ü má akkor a harang saivót a lába közé fogta és ü azon lóggott. Azon üdögelt.

Eccoer felpattan a koporsó teteje.

- Pfü! -Miféle szagot érsek? Duberszagot érsek! Ki járt itt? Ki van itt? Hon van az a bitang?!

Forgatott ottan a világon mindent, ami csak a templomba vót. Fért-zuzott, egyik padot a másik tetejire. Asztat oda, asztat anoda dobáta. Fülfutott a szócsákba, kiabál:

- Hol vagy, bitang? Maj mekkerecslek! Hogy merté idegyünni, ongemet izgatni?

Mindenféle sértő eszavakkal káromkodott rá.

Később könyörgésre fogta a délgot:

- Gyere le - asszonya. - Hát nem, aláírni vagy, nem bántlak. - Asszonya: - Tudom, hogy hol vagy. Látlak, hogy ott vagy - asszonya, - harangba. Csak vigyázz! Mar - asszonya, - sajnálom, hogy nem bírok odamenni hozzád. De ha odamér hozzád - asszonya, - mindig lehúszom, le, megfogom a lábodat!

Bocor hallgati, háá dobog, gyűn fél, gyűn, gyűvet, fél-gyűn a harang alá direkt. Dehát uhozzá nyúni nem bír, mer annyi határon nincs.

A fiu meg hát, ahhol egy kis türelem kell ám azér mindsmellet, az ember beleérszi magát abba helyzetbe, hogy most milyen izgatótságra lehetett az a fiu.

Ott kiabál, asszonya:

- Gyere le! Az égre szépen kőzlek, ne bánd, - asszonya. - Hát mit, minek gyűtté ide?

De az egy szót nem szól, annak semit, csak lapított.

Na, úti az óra: fél tizenkettő. Na, akkor otthatta ütöt, leszalatt, minog forgati az egész mindenséget, ottan tör-zuz, úti-veri a zongorát, ottan a padokat, a szőcsébe kiabál. Merin fűlfut hozzá a harangba.

- Gyere le - asszonya, - gyere má le! - asszonya. - Hát nem bántlak. Minek? Minek bántál elüllem? Sem bántlak - asszonya, - ugy csak akarok veled beszégetnyi.

De ez egy szót nem szót neki, semmit. Bocor hallgati, hát úti az óra tizenkettőt: egy, kettő... Mikor asszá tizenkettőt díkot elkocantotta:

- Megájj! - mielőtt ott vót az az öt perc híjja, még nem vót meg a, pontosan a tizenkettő, - most má - asszonya, - nekem menni kell, hanem ha mégocor elgyűsz, akkor szétcupállak,

tudod? Megíjj, hitang! - asszonya. - Hogy mertő idegyülni
hosszán?

De, elütötte a tizenkettőt az óra, koporsóba befeküdt,
" belefeküdt, teteje lezáródott. Akkor a fiu szépen leeresz-
kedett a harangbá, legyütt. Odament hozzá, női végig, hát
ahhoz má egész térdig megláccott, a gyönyörű szép leánylábak.
De ere fönt ojt fekte, hogy aszatat kimagyarázni nem lehet, hogy
miféle rut állat. Sem állat azin, sem ojasvainai, amit ember
maga elé nem tud képsolni, hogy miféle alakot mutatott. De
többi az.

- Ha, - asszonya, - ama baj, pojtás, maj valahogyan meg-
legyünk. Ez az éccakra maj csak elmullik most má.

Akkor hát " is végigheverészet ottan a, a koporsó mal-
lott, hát el is szundibít. Mer asután ez a igazatosság elnyom-
ta "tot, egy kicsit elszundított.

Mikor meggyütt a reggel hat óra, az idő, az ajtó kinyil-
lott, akkor má egész proessció várta ottan az ajtóba, hogyhát
ugyan életbemaratt-e ez az illető, aki ide beament az este?

Gyün asztá ki, fölkött, megdörgötte szeméit. Gyün ő:

- Á, jéregget, kiráj őfelsége! - asszonya. - Itt vagyt,
nincs baj semmi. Ujan jó lány - asszonya, - jó lénya van ma-
gának, hogy - asszonya, - még jobb sincs talár a világon.

Hát ennek megörütek, hogyhát így beszél, mer a többi
bizon nem gyütt ki, csak a husdarabokat meg a csafatot talá-
tak meg, amit ő szótesupdta, szerten-szójje, meg szótgászta.
Dehát ez itt van élet-egészbe. Jó.

- Hát akár gyere fián, haza!

Kimentek haza, városba, vissza be a kastéjba, ott asztán
egész nap ott, evett-ivott, egyet alutt is nappal. Asztán ki-

ment, lovagolt e kicsit.

Együtt az a délután felé való idő, amik tájba ű avval az öreggel találkozott, mer az úneki meghatta, hogy ebbe stáds-be keress meg, mer itt leszek.

Ű asztá elmont arrafelé. Hát ott, a város végin direkt az öreg má űtet várta.

- Jó fiám, hogy gyütté - assongya. - Itt nemsok idővel elébb, én is most gyüttem, de - assongya, - most megmondan a következőt. Hanem most, tudod mit? Mára éccaka, maj mikor beméssa este a templomba, leűsz a koporsójára, de most nem szabad a tizeneggyórát megvárnod, csak a féltizenegyet. Akkor neked fél kell menni a szószékbe. Tudod, ott, ahol a pap szokott prédikányi az egész küösnségnek. Űjj le a székre, ha nem akarsz űtet nézni, végy a kezodbe egy újsógot, vagy ocsai papírost, vagy valami a szemedet védi, hogy ne lásd űtet. Mer ű tehozzád nem bir menni. Akórhogyan fenyeget, akórhogyan átkoz, vagy könyörög, de ne szójj egy szót se. Maj mikor elíti a tizenkettőt, akkor - assongya, - gyere le, akkor bolofekszik vissza ja koporsójába, lezáródik, akkor - assongya, - azután má te, nem kell féned semmit. De addig igazatott ne légy! Én - assongya, - féltém e kicsit az éccaka. Féltettelek, hogy - assongya, - talán igazatott leszöl majd, amikor odamén alád, hogy maj csak megfogja lábod. Mer ű nem volt hatalma rajtod, nem birja megcsináni. Nosso bir - assongya. - Ott is, fűszalad hezzád és fenyeget, de a harmadik lépcsóné tovább nem bir menni. Mer az asztat - assongya - nem birja átlépni, hogy tehozzád fűjsson. Ne féjj tulle - assongya, - majd akkor látod, hogy hogyan változik. Hogy hogyan pucolódik, hogyan mán le rula - assongya - az az átok.

Most mi látod, - asszonya, - térdig mi nő. De - asszonya -
estére mi - asszonya - hánallig az lessz.

Jó. A fiu meghallgatta, mekközönte a zöregnek a ta-
niocsát, avval elbuesasott, elgyütt haza. Visszagyütt. A
kiráj mi isgatott vót, mer mi ott vót az udő, négy-öt óra
között, hogy ez talá megszökött. Hogy az egy éjszakát kiáta,
asztán most meg megszökött, elment. Nem. Mikor meggyütt a
fiu vissza az "lován, asztat bevezették az "holire, min-
dene, kutyája is otmaratt vele, otthon. " meg hát a többi
kócérőkkel együtt bement a templomba. Főrakta vót, ott,
ráút a hátára, ja koporsója tetejére, asztá ott, mind aki
nem öcsöz semmit, mer nem is látott senkir, semmit.

Hát asztá akkor hallgatta az időt. Elütötte a tíz órát.

- Na, - asszonya, - még egy félórát ráérek, addig -
asszonya, - még eccigaretét.

Addig ottan így spekulát, elütötte a negyedet:

- Na, - asszonya, - monná majd.

Akkor még, még e kicsi, még, még van öt perc vissza,
addig ő asztá felment a szössékbe, ott asztá szépen a székre
leüt, komótosan, ottan várt. Most mi lessz?

Eszer megpöccent, fölesapódott a koporsó-fődele, ki-
ugrik ám belülle, fut ám, de direkt, direkt, fut a lépcső-
kőn, fut direkt föl a harangok kőszibe.

- Itt vótá bitang, megfoglak most! Megájj, majd adok!
Kerzi asztán a harangokat, egyiket jobban husnyi, kongatnyi,
mind a másikat. De harangos ám. De ugy ám, hogy, hogy, hogy
talán szörnyűség vót halgatni.

Akkor ottan látta, hogy itt nincs senki, hiába haran-
gos, akkor lefutott. Főrszalatt ott a templomba, fölforgatta

a padokat, mindent. Még az Ur asztalát is, akikon a pap szokott osztani mittudca én micodát, meg előbb-utóbb, mind.

Eccer fültekint.

- Haha! - asszonya. - Itt vagy, bitang! Megájj, - asszonya, - majd adok én teneked!

Fut a lépcsőre föl. Dobog, de ne, nem mehet tovább, csak a harmadikig, mer hát tovább nincs hatalos. Ez meg csak nőzi ütöt. Asszonya:

- Hát, na szójj, hát beszójj hozzám! Hát mit akarsz? Vagy - asszonya, - aszt várod, hogy üsselek le?

Félkapta a padot, hogy majd vági hozzá. De hát annyi hatalos nincs, nem lehet. Csak ijeszgette ütöt, de nagyon.

Ha, ez, ez is elszalatt. Elment ez a félóra is, elgyűn. De ű asztá futocott ott a templomba, tört-zuzott, káronkodott, mindent csinát. Harangozott. Ugyhogy a városiak bizo nem aluttak, mer turták, hogy ez bent van, hogy alonoda karmabol van odabe.

Ha, asztá elgyűtt az az idő, hogy náhat most éppen direkt lejáródott, elment, a tizenkettőt elütötte az óra, elcsodosodott minden, ő lefekütt a helire. Vissza.

Es akkor asztá a gyerek is logyűtt a szűszűkrű, vissza FULT a koparsó tetejire asztá, de ű nézegette ottan, hogy-² hát mi van benne. De akkor már megvan, tisztán, ha, ojan gyűyűrű nő alakot mutat, amit ű még nem látott. De emigy¹ meg ojan szárnyeteg, hogy még, még félősné is félősebben lehet csak ránézni.

Ha, meg, elgyűtt a reggel, megviratt. Kinyillott az ajtó, mingyá a kiráj vót az első, aki néz be, hogy él-e? Életbe van-e?

Mikor látta, hogy gyűn rá szembe, éli:

- Jaj, aranyos fiam, csak hogy életbe vagy!

Ha aztá az egész mindenség, mind, mindenki megtapcóta, megéljeneste, hogyhát eszet hogy tutta kitartani, az nem szaggatta ütöt szójjel. Eggyik eszt meséte rula, a minik emaszt, tehát mind a pletyka asszonyok is szoktak, hogy talán ez a bossorkánysága van neki, vagy az van, vagy mit, ki tudja, hogy még mi je van. Klóg az hozzá, hogy "elment aztá vissza a kirájékhoz. Ott megfrustakut, jót alutt egyet nappa, délután meg megin kinyargat, kiballagott az öregő. Mer aztán most majd, a harmadik ócaka, ellessz az igazi. Eszt kell lekkoátossabbban kitartani. De pontosan és hig-gatt vérrel!

Ha aztá, elment, hát találkozott is aztán direkt azon a ponton az öreggel megin. Akkor aztán az öreg asszonya ne-ki:

- Édes fiam! Most má két próbát megcsinátá, eszet ki-átad. Még addig szótfogattá, nem vót bajod semmi, De mesce lesz, csak most szedd össze szivedet, de közöppöt legyen, nehogy megijeggy! Vagy hogy véletlenül becsapjon. Annak ti-zenkettő után még tíz perc ideje van. Addig még tönkretehető ü maganagát is, meg téged is. Mer akkor má mindaketten meg-haltok. Ha akkor a szavára halgace. De nem szabad. Hanon majd mikor elütötte az óra a tíz órát, akkor megkbecantem mostan tíz óra van, a tizediket ütí, hogy egy... mikorára a tizediket ütötte, az most a, a koporsó pattan föl, teneked oda kell fekünni addig a koporsó hátamögé, hogy az ajtó té-gedet boriccson. Letakargyon. És amikor "kiugrott belülle, te meg nyomba lefekszöl a hejire. De ugy, hogy meg ne mosdu (jow?)

csak komótosan nyúlász bele, mind ű, de senkinek, de a he-
jába kényörög, vagy akármicsinál, vagy átkoz, vagy akármit,
mer hozzádugni nem bír. Semmice bir veled csinálni, csak
türelemmel halgass el mind, amit mond. Mer két óra hossza
idő, es e kicsit hossza.

- Hát - asszonya, - egy életen, egy halálom, édes ö-
rögöm, hettőt kipróbálok, kitarottam - asszonya, - kitar-
tam a harandikat is. Ami lesz.

- Csak fogaggy szót - asszonya - így. Amikor a tiszórá
elittott, akkor a hátamögé fekügy, amikor pójig ű kinyrott,
mer akkor mindig ű rögtöm fut föl a szössékbe, ahol vótá teg-
nap. Ott keres. Te meg addig fekügy bele. Akkor majd ű szalad
körü a templomba. Mindent csinál, mindent tör-zus, mindent
összevon. Harangoz, kiabál, átkoz, usid, meg kényörög. De te
nem. Majd mikor tóged meglát, akkor ott mellett, elötted -
asszonya - két lé, három lépéssel letérdel. Kényörög, hogy
menny ki a hejérü, mer ű akar lefekünni. De meg ne mosdújj
semmit. Mintha nem is hallanád. Csak türelemmel halgass!

Ja, hát a gyerek meghalatta, elment.

As öreg eltunt, elgyütték vissza a kirájhól. Hát a ki-
ráj, az most még izgatottabban várta, mer má maj csak öt óra
volt, még az öreg sztet őneki elmagyaránta. Hogy mikő tartta megá

- Űj, csakogy meggyütté édes fiam! Né asszonyótan, -
asszonya, - két őccakát meg, meg kitarottá, életbe marattá
és most meg talá megszökté.

- Hát, felsőges királyom, az nem élet. Hecce élai, sccer
halni ugyis muszáj, es nagyon mindogy.

- Jó, - asszonya, - hát akkor tartas ki. Algyon meg az
lsten - asszonya, - tartas ki erővel, egósszszéggel. amit
akarsz, mindent adok!

- Nem kell nekem, atyám, semmi.

Bvott-ivott a fiu. Kinyillott a, amikor eljött az idő be-
ment, az ajtó utánna becsapódott, ő aztá akkor csak várta az
este tíz óráát. Há hat órátu tíz óráig asér van idő várni, a
kora egye meg. Addig aztá ottan csavargott, ide-oda nézegette,
hogy hát mit csinát, Mer világos vót a templom amagy ballú, min-
den, Mik ki vót világítva. Aszongya magába:

- Na, má ez aztá csinát egy ojan rualit ebbe ja templon-
ba, amit, ezetet hejrehozni nagyon sokba kerül, mire ez kész lesz!
Odamén hozrá, nézi:

- Így szép nő - aszongya - lesz belülle, ha lesz.

Leült a koporsóra. Ez, halgati az óráát: elmut kilenc óra.

- Na, jó van. Maj lassan.

Eccer aztá elmut a háromnegyed tíz is, mer ütötte az óra
pontossan, negyedeket mind.

Na, aztá mikor elkezte a tizediket ütni: egy... Akkor má
ú a koporsó mellé lefekütt. Mikor aztá pontossan a tizediket
elütötte, az a koporsófödél üt letakarta, ő meg kiugrott be-
lülle. Mkozd futni, direkt föl a szécsékbe. Ez meg akkor fölkött
szépen, belefekütt a helire, ugyanoda, ahun ő vót. De a fődél
nyitva van, csakhát ő lefekütt és kész.

Na most, szaladgál az ott, kiabál:

- Itt vótá, bitang, megájj! Szétaszagatlak, mind a papirt.
Itt eszt, eszt csinállok veled, megájj csak, amit még nem is tudod,
hogy mibá ál ^{EGY} valszni. Ut-ver mindent ott, tör-zus. Fölaxalatt a
harangok közó, kiabál. Fölfut az orgonához, orgonál. Minden.
Mindent csinál. Csak nullik az idő. A fiu meg csak nézi a kopor-
sóbu. Nézi őtet, hogy ugy változik, ugy átszaladgál rajta az a
szin, hon női alak, hol szörnyeteg, hol ijen alakot mutat, hol
ojant.

Hát, fiúak is csak e kicsit izgatott vót, de assongya: most ez most má mindegy, mostmá kitartom, megpróbálok, akármi leszek.

Na, aztá mikor elment az a tizenegy óra, fél-tizenkettő, odagyűlt hozzá.

- Ahá! - assongya. - Megtalálalak ám. Te bitang! Hát hogy merté te az én hejembe fekünni?

Félkapta a két kezét, hogy majd üt rá. De hát nincs hatalom. De másik ember má kiugrott vóna belülle, hogyha másik ojan gyerekek fekszik ott. Oda se neki, hát semmi.

- Gyere ki a hejemről, mer - assongya, - kidoblak. Szót-szaggatlak. Hogy mersz te odamenni?

De a fiú csak úgy a szeméheje között nézi, hogy a csak az úgy változik minden szó után, amiad a lassan a percek múlnak, úgy változik a színe, hon szörnyeteg, hol világosabb. Megin szörnyeteg, megin világosabb. Úgy pucolódik, úgy mán le rula az az átok.

Na aztá mikor elgyűlt az, hogy mostmá háromnegyed tizenkettő, akkor letérdét a koporsó előtt, akkor aztá könyörgött neki:

- Gyere ki a hejemről! Ojan jókat aluttam benne - assongya. - Engedgy alunni tovább! Mi, minek vetted e a hejemet? Gyere ki - assongya, nem bántlak. Inkább - assongya, - feleségem leszek. Most má - assongya, - maj nő leszek ám belüllem. Eddig szörnyeteg vótam, de ezután - assongya, - nem leszek.

Mer akkor má ott át még az a nyóc-tíz perc, hogy mekkapta a. De meg, meg elborut. Meg megin mekkapta a női alakját, meg megin elborut.

Na aztán elkezdí az óra ütni a tizenkettőt. No akkor

asztán má közelébbgyűtt a koporsóhoz, kinyörög:

- Gyere ki! - asszonya. - Nagy feküdjek le. Itt az időm, pontosan mennek kü. - Vagy pejjig: - Kidoblak! Rögtön kidoblak, mer kiváglok belülle!

De az óra üti, akkor má a hatot elütötte, hetet, nyócat. Akkor asztá, mikor elütötte a tizenkettőt, akkor csak meg-rázkódott, az egész mindenség ugy miná, mind valakirü valami rossz cserepet, vagy valamit szórnának le. Csak ugy sür-gött, amikor lehullott róla. Fölugrott, összezsapta a lábát-kezőt, akkor ráhajut. Megosókíta a fiut:

- Na, - asszonya, - most má főkénecc bátran. Most má - asszonya, - ne féjji túlem - asszonya, - most má nem hántlak.

Jó. Föl is kött a fiu belülle, akkor asztá a koporsó te-tejón leütök oda mind a ketten.

- Tudod mit? - asszonya. - Mos má ugyis tudom, hogy férj és feleség lesznek, mer csak az ási-kapa választ el bennüköt, de - asszondi, - én rettentően szeretlek, de egy kis sötét sze-retnék veled tenni a templomba körü - eszt mongya neki a fiu.

- Hát gyere!

Hát katólikus templom vót, mer ottan szentüttviz van maj csak minden sarkon. De másikba nincs. Na, asztá akkor elmentek vele ugy, hogy a lány észre se vette, mer assz montá neki az öreg abba zidőbe, mikor úvele beszógetett, hogy esztet é ne felejese, hogy:akkor az öklét loccsancsd bele ugy, hogy még a szeméibe is fröccsenyen! Vagy pedig te loccsancsd szemküsst.

Hát ugy is vót. Odaértek, ahol a medencéhöl, akkor bele-lökte a kezét, mer ü fogta az üvét, belelökte kezit a meden-cőbe, mánikkal meg szemkezt fröccsentette. Ugyhogy mire elü-tötte az egynegyed egyg órát az idő, akkor teljesen megsza-

badút akkorára. Akkor asztán mind a ketten megmosdóstek ugyanabba ja vízbe, akkor leüték a koporsó tetejére egymásba kapaszkodva, ott várták meg a reggelt.

Hanem asztá az vót a, még csak a megviradás, mikor a kapu, az ajtó kinyillott, asztá gyütt az egiss csak-pakk, az egész kua, prosecció vagy mittudom én, kik vótak azok, kiráznak a kísérei, hogyhát most a harmadik éocaka sikerút-o?

Mikor látta, hogy gyim a lánya is meg az is, kiérték a templombu, hát azok, nem örte a látuk a földet, azok ugy vit-ték őket haza, örömkibe.

Na, ott asztán lett óriási lakodalom. Akkor gyütt asztán, elhivatta ja bátyját is, elhozatták az apjikat, anyikat is hozzájuk, ott nagy lakodalmat csaptak, még máma is élnek, ha meg nem haltak. -

Estt elmeséte egy halász, hatvannyóc éves; Horvát Antal.

/Kopács, Baranya, 1962.

Há vót egy szegény ember, vót neki három fija. De nagyon szegény sorába vót és rábiszta fíjaira, mindegyikre, hogyhát válasszon magának mesterséget.

Kimentek az, elő, az apjuk, az asszenta az apjuk nekik:

Na gyertek velem, fiam! mindegyiknek mi lesz a mestersége, válasszatok!

- Én - asszongya, - apám, szabó leszek.

- Na jó, hát te legye szabó. - Odatta szabóinasnak. Hát az onna kiszabadút, hazagyütt.

- Hát te, fiam, mi leszöl?

- Én meg leszek szuster. - Kézépső.

- Jó, te meg hát akkor leszöl cipész. Szuster.

- Hát te, lekkisebb fiam, mi leszöl?

- Apám, én - asszongya, - elevenkép csináló leszek.

Na, - asszongya neki:

- Na, hát körülbelül mikor akartok elindányi?

- Hát én majd, - asszongya, - egymásután. Majd előbb egyikünk megy, azután meg a másik. Hát magának is csak köll idehaza segiccség.

- Jó van, fiam.

Hát, elindút a legöregebbik fia világgá. Megy, wendegót sok ideig bolyong, hát nem talál mestert, aki "neki állandó munkát adott vóna.

Beért egy városba. Bent, ott lakott a kiráj. Is kihirdette, hogy "neki ojan szabó kell, aki három nap, három éjjel háromszáhatfanöt ruhát meg tud varanyi. Ahány nap van egy esztendőbe, annyi örözöt.

Gondóködik a gyerek, spekulájs:

- Hej, az nagy feladat. Három nap! Háromszor szabad a napnak fölkelni és lenyugodni.

Hát, beköszönt a kirájhól. Assonta neki:

- Felsőges kiráj, én - assongya, - az ajánlatot elfogodom, ugy hiszem, hogy talán majd meg is felelek, meg is csinálom. Csak egyen kalmót, amiből én meg tudom csinálni.

Assongya:

- Az van elég.

- Rendbe van. Mi lesz a bér?

- A béred lesz fiam, - assongya, - egy zsák arany. De ha nem csinálod meg - assongya, - akkor a fejed levetetem.

Hát a gyerek okosít hőköt, de azután meg:

- Eh, mindegy, ami lesse!

Ott is merett il abba a napba, hát a napot nem számították, E nastá addig kiszabta ezeket a kisebb ru, kisgyerekeknek való ruhákat. Egész kicsinek. Annak ő, kis kabát, kis sapka, meghát a kis bluzt hosszávalót. Nast kell megcsinálni. Hát a gyerek csapórán dőgözött, elkeeste abba napba. Il jóformán kiszabta, hogyhát csak varrni kell. Na, mánap kezdődik majd a munkaidő.

Az első napon ugyessen dőgözött, megcsinát szás párt. Szóval szás ötös ruhát, öcsövarrt. Hát kicsik vótak, mind vannak az éves, vagy még anná kisebb kis külüknek, az nem sok kell. Mer assongya: csak kicsát. Jó.

Ugy, hogy mire a három napja lejárt, mielőtt fölkel vóna a nap, ott van a kiráj az ajtón, sürgöt neki, assongya:

- Fiam, kóssen vagy-e? - assongya.

- Mindgyárt, felsőges kiráj, még két gombot kell varnom.

- No, azt megvárom.

Hát az asztá, vagy egy-kettőbe két-két ötész és kész.

Beszakajtott a cérnát:

- Hosszá gyűhet, tessék! Itt van. - Kirakta nekik aszt
a kis ötözse ruháskákat sorjába, ott vót mind fölaggatva a
fogarra. Megolvasta a kiráj: megvan.

- Jóvan, fiam, na, evvel, gyere - assongya, - kifizetlek!

Elment a gyerek, a kiráj ki is fizette. Bekiatta az egy
szék aranyat. Jó van, de hát ez nehéz, most ű a vállán aszt
nem bírja vinni.

- Adok hozzá, - assongya, - ekis toló kocsit, vagy vala-
mit, hát - assongya - erre - assongya, - ez a legjobb huznyi.

Hát ugy is vót. Kapott ű egy oan kétkereki kis taligát,
kire rátette, hát asztá maga után, mind a kisgyerekek, huzta.

Megy a városon végig. Há majnem kiér a városu, betér
egy mollékuccájába, igen csinos ucca vót az is. Hát egygy igen
szép lány kikönyöktől az ablakon, nézi a járókolőket. Kérdi tőle:

- Hová négy, atyámfia?

Assongya:

- Elballagok haza.

Assongya:

- Hát nem térsz be, - assongya, - a kocsmába egy kis jó
italra, vagy ótolre? Vagy egy szép lány - assongya, - nem kel-
lene?

- De bizon kellene - assongya, - dehát idáig még nem a-
kott utamba. Nem tart, nem szeretőt.

- De - assongya, - csak gyere be!

Bement. Asztá az ottan ollátta ütöt, vótak ottan kiszol-
gálónők, meg mindenek. Hát ű maga is. Odaút mellé, asztá ottan
diskurágotott, vele. Hát a gyereknek teccett a lány nagyon.

Asszonya, hogyhát:

- Lehet, amint akarsz, emi-annivaló van, ameddig tessék.

Aki bírja tovább.

Hát, hirta, asszonya:

- Majd adok én neked!

Na meg aztá abba óccakába ottvót, másnap is, de azután
akkor megöhszött, kidögölt, elásosodott, há othatta. Ottmaratt
az egy zsák arany.

Hát, obrudon, semmi néki, üres kézzel, üres zsebből el-
ballagott haza.

Na, ez emyi. Hazaküszönt, nagyon lelóg az óra, asszonya
neki az apja:

- Na fiam, - asszonya, - te - asszonya, - nagyon rossz,
rossz helyen járhattál - asszonya. - En látom, nagyon szegén vagy.

- Hát, jártam én, apám ebbe országba is, abba városba is,
ott is, ott is. - Elbeszégette neki, hogy mire járt. De igazat
nem mondta meg, hogy utójára hol vót. Hogy hol vesztette jel.

Asszonya neki az öccse, a középcő, a suszter:

- Nem baj, ódecapám! A bátyám, amit otthagyt, majd én
hasahozom! Majd én, - asszonya, - szörsük hejette kécceranyit.

Hát elment a suszter is, ejje. Ő is vándorol. Ő is direkt
ebba városba bekerül. Direkt főmán ajis a kirájhos. Hát ajis
ass mondta, hogy ünoki oca mester hall, aki háromszáchatfan
cipőt eggy, három nap, három óccaka megcsinál.

Hát ű megcsináli. Amillen lesz.

- Na pedig nem - asszonya, - akkor levoteten a fejed.

Na pedig megcsinálod - asszonya, - kapsz egy zsák aranyat.

A gyerek megörüt: hüj, gazdag ember lesz belülle mingyár!

- 36!

Akkor aztá hozzáfogott másnap reggel a munkához. Meg is

csinálta a fiú, úgyhogy ott nem vót idővecsteség, abszolút. Csak úgy annyit, egypár falatot evett, meg dolgozott tovább. Úgyhogy mikorára a harmadik reggel a kiráj gyűtt vóna, "má akkor összeszotette kezét, asztá várta a kirájt, hogy má meggyün, akkor má háromszáshatfanöt pár kiscipő kásaen át, meg vót csináva. Fül vótak aggatva mind a szegre, sorba a fal, a, a ja születbe.

Mikor begyün a kiráj, körünézte:

- Na, derék gyerek vagy, fiám. Jó van, gyere! Most egyél, igyál, ami teccik. Itt van számodra ki van mérve az egy szük arany, vedd a válladra és vigyed!

Hát fogja a gyerek, de hát nehéz, nem bír. Hát gyün, assongya:

- Hát valamit aggy! Mi. Hát egy kocsit, vagy egy kétkerekli valamit, amire ráteszem, hogy legalább magam után el tuggyan hazayl, mer a vállamon bírni nem lehet.

- Ugyis tuttam - assongya, - hogy eszt kéred majd, de hát itt van. ~~szükségem van~~

Hámutat, assongya:

- Nédd, ott van - assongya, - az a négykerekli kis kocsi - assongya, - ezen elhuzhatod.

Hát úgy járt ő is, fölöttette kocsijára, asztá hát úgy balagott, csavargott a városba ide-oda, csavargott, ugyabba succába került ő is, amind az első.

A lány ott kikönyököl az ablakon, nézegeti ütöt, assongya:

- Édes jó atyámfia, - assongya, - hová mész?

- Megyek hazafelé - assongya.

- Hát egy kicsit nem gyűsz be egy kis jó italra, vagy ételre? Vagy egy kis, vagy egy kis széplányra?

- Há, - assongya, - minnek ne? Pénzem van - assongya, -

ki bírom fizetni.

- Éé - asszonya, - azér gyere be!

Ugy is vót. Bement a suszter is.

Na, ez mi ottmaradt két nap. Asztá ő is csak szegény egy járt, mind a bátya, hogy hát megéhsült, meg hát kifáratt utójjára, asztá csak ott köllött a széplánt hanni. Híába vót enni-innivaló, ott maradt neki az egy sok arany is.

Elmén a suszter is haza. Sehol senki, semmi, nincs pénz.

Asszonya neki a bátya az apjának:

- Édesapám, megjött az öcsém, de - asszonya, - éppen úgy járt mind én. Uressen együtt haza, nincs szerencsője.

Meghallotta ezt a lelkisebbik. Asszonya:

- Idesapám! A két bátyám hazagyütt üres zsebbel, de ön hazahozza még az üvékét is, meg az enyimet is! Csak figyelje meg, maj mikor én gyűvök haza!

Na, elindult a lelkisebb. Jó szál gyerek vót ajsis, csinos. Megy. Elkerült ő is ugyan, ugyanabba ja városba mind a két bátya.

Elment a kirájhoz.

Asszonya neki a kiráj, asszonya, hogyhát:

- Fiam, van énnemen háromszáshatvanöt szobalányom. De ez-tet három nap, három éccakára egy föl kell csinálni, hogy mikor a harmadik nap lejár, akkorára ottan mindég, mindegyiknek meg kell lenni a fiunak, mer itt vannak a ruhák, cipők, azoknak föl is kell huzni. De fiunak kell lenni!

- Ej, - gondóködik a gyerek. - Ez egy kicsit vastag trófa. Vólótlenni elhibázi, háthogyha lány lesz, akkor fölakasszák. Na, mindöggy! Hax

Hosszafogott asztán a fiu. Abba a napba mingyá vót ott háromszáshatvanöt. Akkor asztán ez omut sorgyába. Gyertek csak,

eggyik a másik után.

Igy a három nap lejárt. De mire harmadik nap le akart volna járni, akkor má az első, má futtak a báár. Hogy de rögtön, rögtön, mer má sirnak, egyik szobába is, de másikba is, de harmadikba is. Mire lejárt a három nap, akkorára meglett a háromszázhatvanöt flu. De föl is vót késsitve mind csakompakk. Má kiabáták, hogy:

- Kirájpán, - assongya, - nekem kardot is hozzon ám! - assongya. - Nemcsak cipőt, - assongya, - mer az nem elég!

Hát aztá vót rajta nevetés, meg nittudomén micsoda, sok, a fiut kifisette a kiráji:

- Na, - assongya, - fijam, hát megcsinátad a munkádat becsületessen, - assongya. - Nekem most má katonám van elég, ami a városba - assongya, nincs, de hát ez, ez - assongya, - egyforma mind. Most - assongya, - elmehecc haza, amere akarsz.

Hát a flu, assongya:

- Nem bírom vinni a zsákot, hanem aggyon nekem - assongya - egy pár lovat, meg egy hintót, akire fölülök és majd - assongya, - akkor azon elhajtom haza.

- Jó van, fijam. Itt van.

Befogatott neki egy pár lovat a finom hintó elébe, fölítettte a szolgálkkal a zsákot a kocsira, a hintójára:

- Ej, de most gyerünk!

Akkor ú asztán parádéssan ballagott a városba, csavargott, ide-oda. Direkt ezt kereste, hogy hol, hol is akattak meg. Mer azok nem monták meg úneki. Assongya:

- Maj megtalálod.

Na, eocer fölakatt a szeme egy szép lányon, mind könyököl ki az ablakonn, azt az ugy int neki az, a kocsin. Assongya:

- Ugyis megálok! Mingyá bemegyok, mer - assongya, -
ippen ilyen széplányra van szükségem, min maga. Meg - asson-
gya - ekkis jó itókára.

- Van itt, - assongya, - minden, csak gyere be!

Ugy is vót, ba is ment asztán a gyerek. Hát mulatgattak
ottah, ottok-ittak, beszélgettek, nevetgéztek, mit nem csinál-
tak. Asztá elgyütt az este.

Assongya:

- Nem akarsz?

- De - assongya, - ippen aszt akarok, csak helot keresek
- assongya, - hogy hol.

Na, ojan sarkot talát, ahun az ágy egy fekiitt, hogy a fe-
je fölött ott vót a csengő. Na, akkor asztá elkezdte ű a lánt
agyasztáni. Hát az abbaeratt. Az nem szót semit. Jó.

Az mikor elgyütt, az megviratt, éhen vót, szól ki a lány,
csöngötött a szögállónak, hogy hozzon neki frustukkot. De ez,
ez csak dolgozik, nincs, ez ottan nem tégitt semit. Hát asztán
közbeszól, assongya:

- De nekem is!

Assongya a kisasszony, assongya:

- Én csak magamra gondólkottam.

- Dehát - assongya, - retten vagyunk! Nekem is kell!

Hát így asztá a lány meghozta a frustukkot, meghozta a
zobédét is, de meghozta a vacsorát is, mer az idő lassan így
eljár. De űk még mindig együtt vannak.

Hát így eljár három nap.

Utójár a harmadik napon aszonta ja, megnyonta a csengőt
a fiu a feje fölött.

Aszt kérdezi tulle a lány, assongya:

- Hát mit akarsz? Kinek csüngenél?

- Majd - assongya, - ja szobalányodnak.

Gyűl a szobalány:

- Mit akar? Mit akar kisasszony?

- Nem a kisasszony - assongya, - én akarok. Hozzá tintát,
pennát és papírt!

Assongya:

- Kinek?

- Ne törőgy te vele, csak hozzá!

Hozta a lány a tintát, tollat, papírt, mindent, rá-
tette a lámnak a nejjire, elkezdett írni.

Sérdi tőle; assongya:

- Mit akarsz?

- Irok a szüleimnek, - assongya, - levelet haza, hogy
nagyon jó helet találtam, itt akarok telelni - assongya, -
nem akarok hazamenni. Ne várjanak.

Akkorára lelükte magát; assongya:

- Né az én hasamon nem telelsz!

Hát mostmá rendbe van, ez abbamaratt. Ez elveszett.

Itt van az e.

- Nem, - assongya, - ami ittmaratt, ez is az enyim, meg
az is, meg azaz is. Há mind a három, mer - assongya, - én
vagyok a harmadik. Tehát te azt akartad, hogy neked három
legyen, tehát most majd neked lesse.

De a nem. A lány nem egyezett. Shogysa. Assongya:

- Csajájjuak még egy próbát. Kezd el újbul!

- Gyere ide!

Megcsináták megint akkor, kivitette magát kocsin, ki a
határba. Vótak az aratók szerte széjje, egyik felé is elko-

csikáztak, másik felé is. Hát azok bizon megbánószkották őket, meg hát ki is nevették. Meg le is pökdüstök, hogy mi, mi, mifélek. De a lány nem akart szégyülni.

De mikor aztán másodszor is akart levelet írni haza, hogy hát mostan mégjobb helem van, most má van pénzem előg, jó helem van, most - asszonya, - itt akarak telelni. Akkor lőkte le rula:

- Most má - asszonya - as én hasazon nem telész ki! Itt - asszonya, - most csak mehece, amere akarsz!

Akkor aztá a lány visszaatta neki mind a pénzit. Is ivót is, meg a két bátyját is, akkor assonta neki:

- Dehát, ha már ennyire - asszonya, - megaszégyenítetté, még asszonya, má lassan-lassan - asszonya - tönkretesszel, anynyibu, hogy mind az egiss vagyonomat elvisszed, mind csak-pakk, má - asszonya - nekem sincs több, - asszonya, - vigy el engem, magamat! Vigy el - asszonya - magaddal!

- Asst is lehet.

Főlt vele a kocsi, összesette haki-pakliját, amit, amit csak akart magának fölfuvaroz, mer ugya fölkészüni. Főlttek a hintóra, bementek az ő falujába haza.

Mikor as apja meglátta, hogy egy kétlovas hintó, magákkor szép hintó megáll ott a ház előtt, nem mertek kigyülni.

Ki az? Ki az, aki idegyütt?

Hát elegáns uriember, s pan csinas, csinos asszony mellette.

Mikor aztán leszátak a hintóru, bementek. Köszönnök illedelmessen az öregnek. A két bátyja ott van. Egyik a szusterájba dolgozott odahaza magának, a másik meg a szabók mesterségire. Ez meg mondta neki, asszonya:

- Itt van a bátyám, ez meg asszonya a kis, nagyobbik bátyám, ennek a pénze is ittvan - asszonya, - látod, meg most te is itt vagy. Ez meg az enyém.

Így az, így lettek úk aztán férj és feleség odahaza, még néma is, ha meg nem haltak.

Eszet meséte Horvát bácsi, Kopácsos, hatvanhét éves öreg haláss.

Horváth Antal 68 ó. halász,
Kopács /Kopacsevo, Jugoszlávia/
Gy.: Katona Imre, 1962.

Valamikor réges régen, még Krisztus Urunk a földön járt,
Szent Péter vót az első tanítványa, azt fogta magához.

Blindutak egy falu mellett. Elmentek, botértek egy ház-
hoz. Ott látták, hogy az asszony oan szorgalmasan jár ki-be
a szobábu. Megnézik, hogy miocsinál. Hát kérnek tőle valamit.
Vagy egy kis ennivalót, vagy valamit. Vagy.

Látták, hogy az asszonynak téztás a keze.

- Ez kenyeret sült - asszonya. - Na itton majd osszink
valami kis lepényt, vagy valamit. Maj talán kapunk tőle.

Hát az asszonnak vót egy oan kétéves kis fiacskája is,
oan, aki oan döcögő, hogy még se nem beszél rőndössen, de
nemí se tud rőndössen. Hát odarenditott az asztalra. Ű meg
öppen akkor vett ki egy nagy, egy, egy szép lepényt a kemencé-
bő. Akkor maud hogy mostan as Ű szőgyenét, hogy ne szőgyenőcsék
meg ezek a vándorok űtet, kapta azt a főrő lepént, rádobta.
Hogy avval letakarja. Hogy ne lássa meg, hogyhát as Ű kisfia
mijon, mijon szőgyent hozott őrá. Jó.

Monták aztá, hogyhát mijáratba vannak, hogyan.

Asszonya:

- Szivessen - asszonya, - várják meg - asszonya, - ez
még nagyor, ott van rőgtőn, hozon a másikat. Mer a másik még
a kemencébe van - asszonya, - adok szivessen.

- Jó lenes űnekik ez is.

- Nem - asszonya, - ebbő má nem adok.

Ím akarta fölvenni onnadj, hogyhát abbu kinájja meg.

Béhozta a másik lépént, elvátta nekik kótfeló, odatta.

Finem tojásonlopón vót az is, hát elfogatták. meg is közözték, el is mentek.

Akkor assonta neki a Jézus, a Péternek:

- Látod, Péter? Ez az asszon szőgyenébe most azér takar-
ta le a kisfiának a, azt a kis hanyagágát, amit ónoki nem
lett volna szabad megengenni, hogy az az asztalom fönt üs-
gőjjen, mer eléért volna a földön is, azér, asszonya, meg, nagyon
megbüntetem.

Kiérték a falubal, beértek egy tábla földre. Ar tiszta
busával vót tele, vezetett a gyalogút rajta keresztü, akkor
fogta kezit, az ajjátü fogva elkezdte húzni. Rajta, fölfeló.
Mikor ná majnem a hegyihől ér, akkor monta neki a Péter:

- Mester! - asszonya. - Hát legalább e kicsit haggyá be-
lülle - asszonya, - hogyhát mégis, az embernek is e kicsi ma-
ragyon, meghát a kutjának, macskának, hogy tuggyon mit adni.

- Is, - asszonya, - eszt meghagyon.

Hát azuta van a busának csak ijen rövid feje, mer azelött
ugy termett éppen mind máma a konkó. Sok ágat hajtott és mind-
egyiken halász vót az ajjátü föllig.

Evvel büntette meg a Jézus akkor az emberiséget.

Na jó, hát avva most abba maratt. Hát uk azt a kis le-
pönt^(utba) megették.

Mennek, mendegének tovább. Látik ott, egy szép lány szor-
galmassan sarlóval arati a busát.

Há szonjas, szonjasek vótak, mer hát meleg vót. Nyáridőbe,
aratánskor. Asszonya a Jézus a Péternek:

- Péter! - assongya, - Kórgyó etti a szorgalmas Lántu -
assongya, - egy ital vizet!

Assongya:

- Aszt majd kérek mingyá.

Odaárnak hozzá, Jézus köszönt neki illedelmesen:

- Aggyon Isten jó napot - assongya, - szép leányó!

- Aggyon Isten - assongya, - magiknak is!

- Na, - assongya, - ugy láton, oam szorgalmasan dógózó,
el akard végezni.

- Hát - assongya, - ha Isten segít, - assongya, - estig
el akarnám végezni - assongya. - Véletlenül vihar gyűn, vagy
valami. Meg másnapra más munkám van - assongya, - hogyhát eszt
szeretném, hogyha össze tudám raknyi tizesbe.

- Na, - assongya, - az kész lesz. Nem vóna - assongya -
egy ital vized?

- De - assongya, - van. De má meleg. Hanem egy pillanattig
várjanak, majd rögtöm hozok.

Fogta ja kannáját, kiöntötte belőle a vizet. A földnek
a másik végén vót a kut, fölkapta magát és elszalatt a kor-
sóval. Megmerítette a kuton friss vízzel, visszahozta nádik,
nokkináta.

Hát előbb elfogatták szivessen. El is mentek tőle, el-
köszöntek. Hát a látnak a Jézus amnyit segítött, hogy ű gon-
dats, hogy talán olvégzi abba napba aszt a kis aratást, mer
jó darab vót még, amit vágni kellett, de mikorára a nap meg-
hanyatlott, hogy most már majd jó ozeonnára tér, akkorára az
ű munkája készen lett.

Mennek űk tovább, beértek egy szép gyümölcsöskerbe.

Ott fekvett egy jó szál legón, szép derék legény, erős mint a bika, de őj lusta, mind a föld. Ott fekszik a körtefa alatt, a körte majna eléri az órát. De nem tud föl iséni, hogy ű asztat leszakíccsa, mez annyira lusta. Mellette, körülötte, ami a földön vót, aszt összeszette, amit elért, de hogy odább ment volna a másikór, arra lusta vót fölkelni.

Rúszönnök neki:

- Jónapot!

Elfogatta.

- Agyon Isten - assongya - magiknak is!

Assongya:

- Hát egy pár körtét - assongya, - szakíccson nekem!

- Ah-ám, ha nem vónék lusta! En szakíccsak? Hát van - assongya - elég. Csak szaggassák, asztá egyenek!

Elhették asztán eszt a fiatal embert, assongya Józus a Péternek:

- Látod, Péter, ennek a szorgalmas lánknak ez lesz az, ellessz a férje.

- Ej, Master - assongya, - e nemjó lesz!

- Mit akarsz? - assongya. - Akkor es a lány megszakad ez mellett, ennek keressen - assongya, az egy ekkora, erős embernek! Nem.

- Nem, nem ugy van - assongya. - Másképp. Az majd a lány, amit ennek mond, hogy gyere begíccs, eszt is csinád meg, szegíccs megcsináni, aszt is, hát majd szótfogad neki. Báhalgat, és akkor - assongya, - megőnek. Mer az majd bírja a munkát, csak lusta. Nem akar hozzáfogni. De ez majd biztati, hogy hogyan és akkor - assongya, - ugy lessz belüllük valami.

- Na, ugy még - assongya, - nem mondom, hogy talán nem sikerül.

Hát úgy mennek asztá tovább, tovább. Mennek, kiérték ott asztá a másik határba. Ott meg betértek egy kakoricásba, ott rojt a, főt az ut körüasztá. A gyalogút. Aszt meg átfolyta sok helyen a tökinda. Nagy sárga tökök vótak ott körülöttük előbb-utóbb: egyik felin is az uton, másikon is. Még a Péter ott mutogatta, hogy ez a, beleakatt a tökindába, óronbukott. A tökinda meg elszakatt.

- Há - assongya, - ez a haszentalan inda, + assongya, - ekkora tök, de ekkora gyümölcsököt terem és mikorára - assongya, - az ember elesik benne, akkorára meg elszakad. Na - assongya, - ez nagyon bölcsen és igazán van megteremtve - assongya, - hát ez így van. Az egyik felin elszárad, a másik felin hajt márikát, majd terem tovább.

Hát ez abbamaratt. A Péter nem szót semit.

Kiérték innen, közelednek egy másik faluhoz. Ott a faluhol pár száz méterre talált egy jóképi patkót, amit, akkoriba esett le a lónak a lábára. De még a vas jó.

Assongya Péternek:

- Péter, vedd föl! Maj még valamire jó lesz.

- Ah, a rossz vassal - assongya, - micsinálunk?

Jézus nem szót többet semit, lehajut. Félvette, belatette köntössibe.

Avval beértek a faluba. Hát a faluba a harmadik-negyedik háznál, ott vót egy kovácsmester.

Jézus bement oda hozzá, beköszönt. Mekkínáta avval az egy patkóval, hogyhát "ennek mestere, hát használjja el valamire.

Amit ád érte, aszt ád érte. Nem kérte, hogy most az az ára, vagy ez az ára. Amit ád érte, azért odadi. Hát adott neki egy garast.

Mekkösszönte, avval elmentek tovább. Beértek a faluba, egész befelé, má jól a közepetájára, templom felé. Ott vótak a, ezek a kofasszonyok. Árúták a cserecsnyét, meggyet. Ijesni gyümöcsöt. Hát egyiknö megának, egy asszonkíni. Asszonya neki a Jézus:

- Mórjen - asszonya, - néni, garasér - asszonya, - nekink cserecsnyét!

Az asztán egy jó csomó, jó stancilival tötött nekik az egy garasér cserecsnyét. Avval elmentek.

Kiértek a faluba. Jézus betette a köntössébe. De űk nonnek. A Péter gyüm utánna. Akkor elkezdött, egy san négy-öt lépössel Péter hátrább vót, mind a Jézus; egy szem cserecsnyét loajtott.

Látta Péter, az a szép egészséges cserecsnye, kár itt hanni, lehajut érte, fölvette. Bekapta. Mikorára most akarja, hogy má megesszi, a Jézus azót neki egy szót, valamit ki kellett neki köpni, hogy birjon felelni. Mer hát aki essik, akkor az má eláruli magát, hogy ű lehajul a cserecsnyéér. Így csinát. Ebbe pont száz szem vót, ebbe stanciliba. Mikor a századikat fölvette és kiköpte, mer nem engette neki, hogy megogye, mer mindig egy kérdöszöt adott neki, hogy arra felelni kell nyomban.

Akkor aszonta neki:

- Látod, Péter! A rest kéccer fárad! En azért a rossz patkóér - asszonya, - csak eccer hajutan le és kaptam, te

meg ezér, - aszongya, - ennek, amit az árász kaptam, azért százszor hajutá le. És mégse etted meg!

- Há -aszongya, - igaza van, Mester! Igazad van!

Ha, mennyünk tovább.

Mennek, mennek, mennek. Hát beérték egy jó nagy faluba. Hát itt most má rájuk esteledett, itt maj meghálnak. De hát kérdeztek itt is szállást, ott is szállást. Hát nincs hol, nincs hol, nincs hol meginni. A kocsmáná meg szól a muzsika.

Aszongya Jézus a Péternek, aszongya:

-Ide bemegyünk! Itt meghálunk - aszongya, - akármejik sarokba, mer itt - aszongya, - főm lesznek ugys hajnalig.

Ugy is vót. Bementek. Há szónak a kocsmárosnak:

- Hát éntülem, itt lehetnek - aszongya, - reggelig, meg oda fohásznek le, ahol talának helet.

Hát egy sarokba meghúzóttak, a muzsikások mellett, ugy odább. Egy sarokba. Meghúzóttak a táncterembe, mer a malatóba nagyon sok vót a vendég, hát ott nem fértek el. Táncterembe, sarokba, ahun nem jár senki, hát ott űk majd meghúzónnak.

Ugy is vót. Lefeküttek űk.

Táncónnak ottan. Devondázásoknak, jókedvük vót nagyon.

Egyik is ere rúgát, a másik is ára rúgát. Hát bizony, a Péter fekütt széri, a Jézus fekütt bellü. Ugyhogy mire előgyütt az éfél, az ácsok nagyon jókedvre kerakettek, elkestek asztán jól csárdást járni, elkestek a sarkantyus csizmával rúgászkodni, a Péternek úgy összerúgáták az ódalát, hogy ugy az, alig tudott má, az saót vóna, egyik ódalára fordut, hol a másikra.

Mikor asztán megunta, éfél vót, aszonta a mesternek:

- Mester - asszonya, - ki kell mennem.
- Jó, - asszonya, - hát én is kimegyek.

Ki is mentek mind a ketten.

Begyűnnek. Asszonya neki a Péter:

- Most, Mester - asszonya, - én fekszek bolli a fal mellé
- asszonya. - Te meg fekügy kivü!

Asszonya:

- Aszt is lehet, Péter. Jó van.

Le is feküttek megint. Csak táncnak, muzsikának. De táncnak az ácsnősterek, de nagyon.

Egyiknek eszibe jutott, asszonya:

- Te, pajti! Ez a külső má - asszonya, - kapott az écsaka eleget, most - asszonya, - úgy fordújj, hogy a belső is kapjon.

Hát asztá forgatták a lányokat, menyecskeket, amojik mivel táncot, úgy fordutak mindög, hogy megin jó ódalbarugta, amind fordut el mellette.

Hát a Péter csak egy darabig halgatott, türt. De utójjára, mikor má aszt elgyütt az az ófél után három óra, kesztek az ácsok szélledezni hazafelé, az utósó annyira ódalbarugta a Pétert, hogy elkezdett sirni.

Asszonya neki a Jézus, asszonya:

- Hát te, Péter, miér sirsz?

- Hát - asszonya, - ez a haszontalan ács - asszonya - úgy ódalba rugott, most utójjára, hogyhát ennek föle se tréfa.

- Na - asszonya, - maj megbüntessük érte valahogyan. Majd ahogyan mondod, ugy.

Ugy is vót. Megviratt. Azok elszéllettek szójjel, hát uk is mentek az uttyukon tovább. Nemnek. Beértek a városen kívül, egyoan szép szál fenyveserdőbe. Akarta ja. Vegyes vót az erdő,

volt abba tölgyfa, fenyő, mije, ijeszi, ezek a keménfák.

Asszonta neki a Péter. A Jézusnak. Asszongya:

- Ebbe ojan szeget ütök, hogy - asszongya, - amikor fa-
ragik, hogy a szekerejűk kiesorbápoggyon. Vaszeget.

- Á, - asszongya, - Péter, azt nem szabad! - Asszongya, -
akkor azt nem lehet se fűrészőni, se - asszongya, - kifaragni.
Faszeget - asszongya, - azt ütőcc bele.

Akkor fogott egy szálat ebbü a fenyőfábu, egy kis repe-
dés vót rajta, azt aztán beleütötte a Péter anyira, aki
meglátja itt még máma is, a fenyőfábu, mer azt a bütyköt, mi-
kor fűrészeli, abba a fűrész füttyül. Másutt fogi, de a bütyköt
nem.

Na, jó van. Aztán akkor nézelődik tovább:

- Nézd csak, - asszongya, - ez meg mije, nicoda szép,
hatalmas tölgyfa! Anyi rajta a gyümölcs, ez - asszongya, - job-
ban olbirta vóna-asszongya, - azt a nagy tököket, mind az a
haszontalan inda, hogy elakatt a lábam és akkor meg - asszon-
gya - eszakatt.

Mire ű fölnegett, egy makk ráesett az órára. Anyira
nekkoppantotta, hogy elerett a vére. Elkezd törügetni.

Asszongya neki a Mester, Jézus asszongya:

- Hát mi a bajod, Péter?

- Hát - asszongya, - fölíztem, egy makksem ráesett -
asszongya - az óromra - asszongya, - aztá megütöttem, most e
kicsit vérzik.

- Na látod! Asszontad, hogy az a haszontalan inda ojan
gyümölcsöt terem. Hát - asszongya, - ha most az a nagy tök esett
vóna le a fáru a fejedre, az agyobcsapott vóna, ha má ez a kis
makk is beütötte a sóredat. Asszondod, hogy nincsen bölcsen

megteremtve, pejig - aszongya, - megvan.

Na jó, hát ez abbamaradt.

Mennek űk tovább. Kíérték az erdőbű, kikerűtek egy nagy síkra, messze van a fa, a másik falu hozzájuk. De csak mennek, csak balangúnak addig-addig, óhessek is, szonjussak is, de schol senki nincs. Na asztá azór beértek egy városba.

A város szélinn, hát a legszegényebb sorsujak vannak a városszélinn mindig, hát ottan űk körűnéztek, ók kértek szállást itt is, ott is, dehát még nincs egész este, majd - aszongya - ostig még talájjunk.

Hallotta asztat a Jézus, hogy a kirájnak rettentő pogány felesége van. Aki, azelőtt nincs a szolgáknak, vagy a szobalánnak, vagy a takarittónak, vagy az öltűztetőnek, annak nincs megálása, az mindig mari űket, vagy megvereti, vajakírni, amak semí sohase teccik.

Hát űk kértek szállást. Hát egy kirájná csak talán van egy zug ojan helen, ahol űk meg, el tunnak férni.

Kirájné meghallotta, hogy mit kér ez a két koldus, ráuszította ja szolgálit, hogy:

- De rögtűnn, de kibotűjjátok, annékű ki ne oresszéték!

De asztán annyira űk kiosontak, hogyhát űket nem birták megverni. Aszonta neki a Péter, vagy a Jézus a Péternek:

- Látod - aszongya, - ez az asszont - aszongya - az éccaka megbűntessűk. Majd - aszongya, - mennyűnk tovább!

Hát mennek, mennek. Hát mostmá este van. Kíérnek vissza, oda a város szélire, hát betértek egy szegűny házhol. Az meg sujsztermester vót. A sujszter rettentő pogány ember vót, irtó, azelőtt se vót becsűlete senkinek. Az nemhogy, nem szánakozott azon senkin, semit. Se szállás, se emni, semit. Se placcot amni

valakit. Pogán vót nagyonn. De a felesége meg roppant jó asszon vót. Az asztá könyörgött neki, mer kértek tulle szállást, hát be is fogatta őket. Akkor elbontotta ságyat, hogyhát ne a csupasz földre fektesse le. Levette a szalmassíkot, aszt megterítette nekik, az üvébe meg tesz másik friss szalmát allu ée leterítette megin az ű lepedőjével, hogyhát ők megférnek azonn is. Egy éocakát meghának.

Meggyün a mester a kocsmábu, assongya:

- Hát te mámeg miféle kódisokat fogattá be?!

- Ne báncsd, - assongya, - két vándor. Attam nekik - assongya - e kis emivalót - assongya, - azér elég lesz nekünk is talán.

Assongya:

- Zén menázzim attad nekik?! - oan pogányú.

- Nem - assongya, - meghattam a tied, - assongya. - Zenyimet attam inkább.

- Jóvan, na.

Asztá hegyün a suszter, kérdi:

- Nahát - assongya, - kifélék? Micsodák?

Asztán monták:

- Hát, vándorok. Utasok.

- Há, csak had alugyanak. Mer - assongya, - nekem reggel ugyis korán kell kelni - assongya, - hát csak mink is lefekszünk.

Hát lefekütt asztán a suszter is. Kicsit pityókás vót, el is alutt hamar. De viszont elalutt az asszony is.

Assongya a Péternek Jézus:

- Eszt az asszont most - assongya, - ovatossan vedd az öledbe! Ugy, hogy ráborújjon a válladra, asztán gyere velem.

De úgy alutt az asszon, mind a tuskó. Hát úgy, szind vót

abba hálóingibe, vagy mi a, ami vót rajta, szépen betakarták avval az ű ruhájával, asztá fölvette a Péter sz a vállára, ráborút és mind a kicsit hogy szokta az asszon vinni az űlibe, úgy vitte ű is. Monnek a városon végig, direkt a kirájékhoz.

Persze a kapuőrök, ami előttük vótak, hogy majd űket megállítják, de az mind elalutt. De beig, úgy, hogy direkt a kirájné szobájába űk bekerűtek, annékű, hogy egy kulcszűrrenést, vagy egy ajtónyikorgást nem hallott senki. Mer ott körülöttük mindenki alutt.

A kirájné a Jézus megfogta, fölvette az ágyru, Péterrel, meg, Péternek asztmonta:

- Most fektezsd le eszt az asszonat ide!

Lefektette a helire.

- Eszt meg - asszongya, - most fogd a válladra, asztá gyere! Elmegyünk haza, vissza.

Viasszamentek a suszterho. Lefekűttek űk is. Hát mikorára, megvárták, hogy maj regge lesz, meg hát tutták, hogy valami maj csak kilukad ebbű.

Reggel, hajnalba, korán a suszter fölkel, - móg, még hajnalnak hire se vót, nézegette pálinkás üveggyét, hogy van-e még benne? Hát még egy ital vót neki, dehát az űneki semmi.

Elkesedett ottan asztán szegelni, kalapáni, csinátá, éppen szogelt egy pár csizmát. Kalapál, űti, veri. Hát alunni meg, - mer azór is ütötte annyira, hogyhát hagy kējjenek föl ezek is, ne alugyanak, hamá ű nem alszik. Meg a feleségét szerette boszszantanyi.

Na, mikor pitymallodott, kinéz az ablakon. Átlátott a túsó sorra, ott vót egy zsidó botos. Anná vót a pálinka. Az szól az asszonnak, asszongya:

- Asszon! A Móric má, - asszonya, - kinyitott! Ejde pálinkájér!

Ez meg dörzsöli a szemét, ki meri űtet piszkáni, boggatni?

- Montam - asszonya, - köjj föl pálinkájér, mer a Móric má kinyitott.

É, az asszon megfordút a másik oldalára. ű nem hallott ijesmit. Hogy mer űneki ijesmit valaki beszényi?

Asszonya:

- Kinek beszéss?

Asszonya:

- Beked.

Asszonya:

- Egy kirájnénak?

Éh, a suszternak nem kellett több. Le a lábszíjjat a térdőri, két kézbe, huzd rá! Az egy kombinén végig-végig, végig-végig.

Az asszon is erős, szál asszony vót, összekapaszkottak. Elkesztek birkózni. De ez a két vándor a szobábu akkorra má kiosont.

Mondi a Péternek:

- Most figyel csak meg, hogy mit csinának majd ezek!

Akkor aztán:

- Mi vagy te? - asszonya. - Az anyád koszos ittvót, ottvót - asszonya. - Hát te vagy, kirájnénak mered mondani magad? - Puff, a lábszíjjal végig rajta.

Az meg neki a suszternak, elkezte karmóni, harapni, rugni, ahol csak érte. Csupa vér vót mind a kettő. Az asszonnak kicsupáta a haját. De össze-vissza verte lábszíjjal, úgy csorgott a vér belülle sok helyen.

Mégis elkellett a zsidóhoz neki magának menni, mer az
asszon nem ment.

- Na, nem baj, - aszongya, - majd kapsz azután!

Meggyütt, meghozta pálinkát, aszongya:

- Hát a frustuk készül-e má?

De az asszon visszafekütt az ágyba, törűgette a izét,
ahol a lábszíjnak a hele mekkékút.

Aszongya:

- Hát most, még, még mindég nem kelsz föl?

Végig a lábszíjjal megin rajta egyet. Úgyhogy űk egész,
egész kivirratig mindíg, állandójjan, mindég vittak, vesze-
kettek.

Ezek meg csak elosontak, elmentek.

Na, eecor asztán, ez mostmá megtörtént, de ezek itt vannak
most, elmenyünk vissza kirájékhól.

Elgyütt a hajnal, szóval a reggel, mikor a kirájné szokta
a komornája neki koccantani az ajtón, hogyhát fölkel-e má?
Hogyhát mit hozson neki? Mondóvizet, vagy a frustukját vagy
mit? Vagy mi, vagy mejik, mejik ruháját hozza, akibe dítörtesse.
Bekukueskál az ajtón, há láttya, hogy nyugottan alszik, fekszik
de nem alszik. Mer ajsis, szegőny suszterné asse tutta, hogy most
ű hol van? De viszont ez az asszon se tutta, hogy ű hol van?
Mer az asszon oan egyforma vót mind a kettő, mind a fanyelli
bicaka. Abba nem vót válogatás, hogy talán ez kövérebb, vagy
nagyobb vagy szebb. Ez egyfajta. Egy kaptafáru való mind a
kettő.

Kérdezi asztán a komorna, mikor nyittya zajtót, ez meg
int neki. Aszongya:

- Gyere hát bejjebb!

Begyűn. Az úgy meghökkent, hogy mostan ütöt talán meg akari verni, azér csalogati oda, mer minden reggel meg szokta pofozni. Kérdezi tüle, hogyhát most mit hozzon? Mejik? Kondóvizet, vagy mit?

- Hát - aszongya, - tudod a reggeli szokást - aszongya, - hogy hogyan szokott lenni - aszongya - hát csak úgy.

- Hát mejik ruháját?

- Jó lossz nekem - aszongya, - ami vót tegnap is. - Mer mit tutta, hogy a kirájnén mejik vót, vagy nijen.

Na asztán a kirájnénak az ű komornája, az asztá behozott mindenfélét. Fülkészt szépen, megmosdózott. Ez alatt az idő alatt ű meg megsugta a másik szobalánnak. Na az meg megnonta a kiráj komornájának szintén. Mer, mer az a másik szobába vót. Csak akkor szabad vót neki begyűnni, na ő hívatta. Hogy a királné megváltozott. Most nem ojan pogány. Gan szép szeliden beszél, hogy nagyon-nagyon nagy valami.

Akkor asztá begyűtt a hozzá ja komorna, kérdi aszongya hogyhát:

- Felséges kiráj - aszongya, - igen szeretne - aszongya - a kirájnóvel beszéni!

- Hát - aszongya, - akkor gyűjjön be, asztá majd akkor beszéléssünk.

Ez neki nagyon föltűnt, hogyhát hogy lehet ez, mikor eddig még hallani sem akart rulla, hogy elmonta, aszongya: hogy az köllene még, hogy - aszongya, - még idegyűnne hozzám!

A kiráj begyűtt, aszt megölelte, mind feleségét. Hát egy és ugyanaz, mer nem tutta, hogy ő ki az. Csakhát hogy azér szerette meg nagyon, hogy hogyan változott meg a természete ijen hirtelen. Eggy éccaka.

Na, föl is kósz, de el is gyűtt a frastukkidő, mindenféle, aktor befogatott a, kihirdettette a kiráj a városba, hogy most í egy kis körutat csinál a városba, hát kikit hozza, a ugy várják ütöt, mer meg a feleségivel, mer a felesége megváltozott. Nem ojjan pogány mind vót.

Hm, elsöpörték az uccát mindenfelé, cakompakk. Eccer asszongya a suszter is a feleségének, asszongya:

- Te asszongy! Az anyád kurva itt vót, ott vót amugyát! - asszongya. - Hát a mi uccánk még mindég nincs elsöpörve? Gyön a kiráj a feleségével - asszongya, - hát ijen uccára, hát ijen rendetlenül talál a mi házunk elejét?

Asszongya:

- Söpörd el, ha neked teccik. Én kirájnő vagyok.

Arra szóra: puff! Pofonvágte, csak egy suttyant a kirájnő. Amog nekiugrott a suszternek újra. Megin a lábszájj előkerít. Megint huz rá. Az meg összecibáta a haját. Ugy úszott a haja utánna.

Mikor a kiráj a hintóval hajtott el azon, es meg, az asszongyalad:

- Felséges uram, kegyelmezz meg! Bocsáss meg - asszongya, - mer többet cose leszek oan pogány hezzéd, mind vótam. Csak még eccer kegyelmezz meg!

Az meg megbükte a kocsisnak a vállát a kiráj, hogy csak:

- Hajosá te tovább! Ez csak had kiabájjon.

Akkor asztán a sujszter meg utánna:

- Mi vagy te? Felséges kiráj - asszongya, - bocsáss meg, de eszt a dögöt ütöm, mind a lovat. Mer - asszongya, - még asztongya, hogy kirájnő. Pedig egy rongyos sujszternek a felesége.

Suszternő meg esztet hallgattya a kiráj mellett. De most

nem szabad elárulni magad, mer akkor vége az életednek. Akkor visszakerülsz ahhol a pogányhol.

Igy asztán a sujesterné, az asztán ottmaratt a suszterná még máma is, a kirájné meg kirájné lett, még máma is él, ha meg nem halt.

Eszt meséte Horvát bácsi, Kopácsen, hatvannyóc éves öreg halász.

Marton Erzsébet 56 éves,
Kopács /Kopacevo, Jugoszlávia/
Gy.: Katona Iuro, 1962.

Vót neki két inassa. Hát a gyerekek csak dolgoztak rendszeresen a mihelle. Utítotték a vasat, csak úgy csattogott.

Hát egyik legény öregebb vót mind a másik. A gazdája nagyon szerette azt az öregebbet, mert nagyon tudta ütyni a vasat, erősebben.

Hát egyszer a legény meggyöngyöt. Assonta a mester neki:

- Na, miak, mi az? - assongya, - Hogy oem nagyon hamar legyü^gntés?

- En nem tom - assondi, - mester ur, mi van velem, de csak az én ágyamba nem alszok.

- Hát hun?

- Mindég úton vagyok.

Hát egy öreg bácsi belépett a mihelbe. Es nagyot nevetett rajta, hogy a legén panaszkodott a mesterének, hogy nem alszik az ágyába, mindig úton van. Assonta az öreg mest, ná bácsi a legénnek:

- Hát - assongya, - akkor hon vagy?

- Ojan hejett vagyok öreg bácsi, ahon - assongya, - muzsikálnak, táncóznak, én meg - assongya, - a fáhol vagyok kötve.

Assonta neki az az öreg bácsi:

- Ha még egyszer fiam odakerüsz, mindaddig dörgölöd a fejedet a fáhol, míg a kötőféket ki nem dörgölöd a fejedből. S akkor a kötőféket fogd a kezébe és ájj az ajtóba és aki gyün ki és megismered, annak a fejihől üssed. Allessz a csikó.

Hát a gyerek esztet össze tartotta.

Márcsak écska megcsak a gyerek nincs az ágyba. Megen uton van. Megen mussikának, táncnak. Hát mit cselekegyen? Dörgöli a fejét ahhol a fáhol jobbru-balru. Eecer kidörgötte. Legény lett.

No, hamar kióta ű aszt a kötelet a fúru, tartya a kezi-
be. Az ajtóhol át. Hát, mind gyűnek ki az asszonyok, lányok,
szép lányok, kit ismert meg közüllük, mind a gazdaasszont.
Fogta a kötőféket, a fejihől esapta. Csinos csikó lett. Min-
gyá a legény föl a hátára, lovagel hazáig.

Hát ut közbe eszébe jutott, hogy ű eszt a csikót bevasali.
Élesre vasalta. Kőrújárta vele ja falut, bement a mesterhő,
fölsürgette:

- Mester ur, köjjön föl!

- Mi a baj?

- Ett a csikóm, élesre vasajja meg!

Megvasalták a gazdaasszont. De csikó.

Hát, mi lett a vége?

Regge fölébrednek, mennek a legények a műhelbe dolgozni.
A gazdaasszont jajgat az ágyba.

Bemén a mester:

- Na, mi van? Eő - asszongya, - má itt az idő, a legé-
nyeknek frustukot csinányi, mer gyűnek frustukóni.

- Jaj, üneki, nem bír ű fölkenyi. Vége van üneki.

Megin kiment a mester a gyerekeknhő. Dolgoznak a műhelbe
foszt. Nade itt a frustukidő, frustukamának a gyerekek.

Bemén, még mindig a gazdaasszony az ágyba van. Asszongya:

- Nem lesz frustuk?

- De még ebéd se! - jajgat a gazdaasszony.

Hát kinén a gazda, mongya a gyereköknek, hogy:

- Nem tudom, - asszonya, - mi lesz frustuk, mer -
asszonya, - a gazdaasszony beteg.

De a legény halgat, lapitt, nem mer egyet se szóni.

Na, bement a gazda, összeszedett, ki mi frustukot,
száraz frustukot összeszedett. Frustukóni akartak a gyere-
kek.

Mikor mán be a legén, gazdaasszony asszonya zágyau:

- Juj, csak te átkozott, csak te ne gyűj bái Mer -
asszonya, - téged nem nézhetlek!

Asszonya a gazda:

- Mi a baj? Mi a baj? - asszonya. - Minek haragszol erre
gyerekre?

Gyerek odanent, a dumyhit lerántotta, aszonta a meste-
rinck, hogy:

- Mester ur! Megismeri-e az éceakai munkáját?

Asszonya:

- Mindenkor.

Hát, nézi a feleségit, hát kezén, lábán az óles vas.
A mester csak elbámut, hogy mi van e.

- Hát hogy kerít - asszonya, - a vas a te kezodre-
lábadra?

- Ez az átkozott megvasaltatott az éceakai!

- Hát hogy lehet az? - asszonya. - Hát - asszonya, -
egy csikó vót - asszonya, - itt vele. Hát asztat vasatam meg.

- Nem a csikó vót, hanem én vótam.

Na, mingyá mán a gazda ki, a mester, mingyá hozí a nagy
fogót és a vasakat lessenni.

Jajgat az asszony nagyon. Béhoszta a fogót, mingyá az inasok fogik a kezét, szedik le az éles vasat a kezirű. Elhalt az asszony.

Megijett az embör: meghal a felesége. Semmi. Orvoshol, mingyá viszi.

Legények elmentek a mûhelbe, dolgoznak, ű meg hát befogott, elvütte feleségit az orvosho.

Az, asszonta az orvos neki, hogy ű ehhöl nem tud semicse szónyi. Aki megvasalta, szeggye le a vasakat a kezirű, mer ű nem tuggya leszenni.

Megverte az asszont nagyon hazáig a mester, hogy hogy kerüt a vas a kezire. Elhozta haza.

- Gyertök gyerekek, az élesvasat le kell szedni a gazdaasszon kezirű.

Eldagatt a keze, lába. Jajgat az asszony, hogy ne báncsák.

Lecsupáták a nagy vasakat az asszon kezérű-lábáru. Az asszony nagy beteg lett. Nem tudott fölkelnyi, a népeknek ebédet főznyi. Semit nem tudott csinányi.

Nagyon haragudott a mester, hogy most mi lessz itten.

Hát odagyütt egy öreg szüle. Asszonta a mesternek az öreg szüle, hogy eressze bé a gazdaasszonyhoz.

Ű nem ereszti.

- De csak eresszé bé, fiam, mer a feleséged meghal ha én be nem nék!

Hát, bement az öreg szüle, asszonta a gazdaasszonnak, hogy aggya a kezét-lábát, hagy kemye meg. Mekkente valami zairral, meggyógyút az asszony. Fülköt az asszony, másnapra fülköt az ágybu. Megfőzött.

Hát, éccaka megin a legént elvitte Szengellér hegyire. Megin csikóvá tette.

Megin másnap reggel kimennek a mûhelbe. Asszonya a legén a gazdájának, hogy:

- Mester ur! Aggya ki a könyvemet, engem fizessen ki! Én megyek a háztu.

- Mór?

- Azér, mer mámeg az éjjel nem aluttam. Mámeg a gazda-asszony elvitt a Szengellér hegyire.

- De az amyanak ett vót, meg ott vót; - elkanyargatta. Uti a mester a feleségét, csakugy sohog.

Asszonya:

- Csak azt a mes, zinast zavard el a háztu!

- Inkább te mégy el, mind az menyen el. - Nagyon megverte a zasszont.

No, az asszony most má nem meri vinni a legént, mer nagyon megveretteti az urával.

Hát, másnap éjjel a legény nagyon jót alutt, mer nem bántotta.

Hát, elment az asszony megin, a mester mellé tette a nagy kórósöprüt. A mester fölébrett, keresi a feleségit az ágyon, hát egy nagy kórósöprü van az ágyon mellette.

- Ej, aszt az anyédnak, ett vót, meg ott vót! - káromkodott. - Hát csakugyan igaz, amit azok a gyerkök mesének, hogy ez nem alszik ethon sohase!

Fokta a kórósöprüt, mind a térdin összegázóta, meg összetörte. Bedobta a kájhába. Betüzelte.

Másnap reggel fölvirad, hát gyün az az öreg asszony, aki bément meggyógyítani a feleségit, hogy mennyen, mer a faluvégen, ottan lessett a lóru és ott van, ott mékög nyökög.

Mén a mester, viszi a nagy botot.

- Üsd az asszont ott!

De üti. De jajgat az asszon.

Na, elhozta haza. Jajgat az asszony az ágyba nagyon,
lékre-zódre törte-verte, mind össze van törvel a csontya.

Hát, gyün az öreg szüle megin. Asszondi:

- Uccu, láncos, tüzes tatár, te vagy egy rossz lélek!
Mer összetörted a feleségedet.

- Én? Én nem törtem össze. Ott történ össze - asszongya -
faluvégem.

- Te törted össze, igyom a kórósöprüt, igyom, a tennap
éjjel. Kind a ceontyát összetörted.

Ej, akkor kizavarta a szülét az udvarbu. A feleségit le
az ágyru. Gázóta ottan a ház közepin.

- Mast gázollak össze, még csak meg nem mondd - asszon-
gya, - hogy hun vótá?!

Asszonta az urának, hogy:

- Ne gázójjá má agyon teljessen! - Majd megmondi neki
az éjje.

Földobta az ágyra:

- Ett döggöjj, az ágy tetejin! Még az ajtót se nyitom rád!
Elment ki a legényökhöl. Dolgoznak.

Jajgat az asszony.

Na, este lett. Megvacsorátak, lefeküttek.

Hát, az embör eccer fölédred: Hun van ű? De nem tuggya,
hogy hun van. Hát ű lett a csikó a felesége alatt. Elvitte a
Szengellér hegyire.

- Na megájj! Majd adok most! - asszondi.

Ajis dörgötte a fejét a fáhol, ede-oda. Levette a kötő-
féket a nyakáru. Most ű, majd meg fogi nyargalni!

Mikor gyűtt ki, fejéhez vágta, fölűt rá. Háromszor körünyargáta a falut, akkor bekötötte az istállóba. Asszonta a gyerekeknek, hogy:

- Gyerekek, most én vasalom meg, csak turcsátok!
Ujre megvasaták az asszont.

Na, reggel van. Az asszon nyökög, akkor má bé se eresztették a házba. Nyökög az istállóba az asszon. Asszondik az inasok, hogy:

- Hát, nagyon nyökög ez a csikó ebbe zistállóba!
- Csak hagy nyökögjön!

Bement az ember. Fogta a vasvellt; Puff! A derekára, hátára: üsd a csikót!

Hát, gyün ám a szüle megosak. Asszondi, hogy:

- Hun van a gazdasszon, fiam?

- Az istállóba. A jászóhol van kötöte. Nem kap többet lakást. Az istálló kell neki.

Bément a szüle. Megsímogatta a menyecakét, megen ujra menyecske lett, nem csikó. Ugyhogy, de nem birt gyünnyi, mer vasak vanaak a kezín-lábán. Asszondi neki a szüle, hogy:

- Ja, j-jaj, fiam, fiam! Az éjjel ne gyere sehováso. Majd én vasaltatom meg most az éjje a te uradat.

Na, a szüle éccaka elvitte ja mestert. Hát, gyünnek ám occer, éjjélkor az inasokhol, hogy köjjenek föl az inasok és patkújják meg élesre a csikót. Megvasatatták a gazdát.

Reggel van. A gazda egyik ágyon jajgat, az asszony a másik ágyon jajgat. Mi lesz most?

Az inasok megijettek, hogy mi lesz itt most? Hát mind megbetegesznek? Most má ürajtik a sor.

Hát azzal az öregebbik inas azt mondta ennek a másiknak,
hogy:

- Te maraggy, ha akarsz, de én nem maradok. Én má az
éjjel ott nem alszok, mer - aszongya, - etten nem jó van.
Még minket is megvasalnak, az ágyba kerülünk. Micsinájjunk
akkor?

- Hát ne menny má, ne menny má! Hát én magam micsinájjak
etten?

Másnap éccaka a gyerekek alusznak, világnak, nem bánti
senki. Regge fölébrennek, aszondik a mesternek, hogy:

- Mester ur, hát köjjön föl! Hát mit dolgozzunk?

- Nem bírok, mert bajom van, akkora, nézzétek: vasak
vannak a kezemen!

- Hát hogy gyűtt a mesternek a keziro ja vas?

- Hát nem tuggyátok? Tik vasaltatok meg!

Hozik ám a fogókat, leszedik a vasakat. De jajgat a mester
nagyon. Élesre verték a vasat, szaggatik most le.

Aszongya a gazdaasszon:

- Jaj, ezek a pogányok tesznek bennünket tönkre! Téged is,
meg engümet is!

Leszették a vasat a mesternek a kezérü.

Gyün a szüle megin:

- Kuttya látta-teremtette! Micsinátatok a gazdának?

- Fekszik. Leszettünk a vasat a kezérü-lábáru. Ki vót a
gazda ennek a csikónak?

- Én vótam, dehát én nem vasaltattam meg.

A mester fölugrott:

- Maga vót az a büdös boszorkány, aki - aszondi, - meg-
vasaltatott? - Üti a mester a szülét, üti.

Hát eccer a szüléü egy kóró sóprü lett.

Aszongya a mester:

- Most eszt a kórósóprüt gázójjátok végestelen-végig,
had rotyogjon a csontya!

Megázóták a kórósóprüt. De bűdösü. De rotyog a szülónek
a csontya. Otthatták a ház közepinn. Elmentek ki.

Eccer gyün a gazda bé, hát a szobába nem a kórósóprü van,
hanem egy nagy bornyu. Amint benyittya az ajtót csak böggött
rá, hogy: Böö! - böggött a bornyu rá.

- Gyerekek, ki - aszondi, - a szobábu, mer ett a bornyu,
agyon kell ütnyi!

Hát mingyá az inasok mennek:

- Hát mi a csuda lett etten? Hát hogy gyütt a marha bornyu
az izó, szobába?

Kihuzták a bornyut az udvarra. Hát huzik. Hát nem gyün és
nem gyün és hiába huzik. Akkor aszongya a mester nekik, hogy:

- Nyakára a kötelet, huzzátok az istállóba!

Behuzták az istállóba, rátették az ajtót.

Alig rátették az ajtót, sarkábu ledobták, ná meg bögg a
borju, csudálatos nagyon ki az istállóbu.

Nagyon megharagudott a mester:

- Bresszótek világnak!

Kizavarták az udvarra.

Mennek végig. Hát a gazdasszony ill az ágy tetén, tarti a
két kezét és egy nagy kutyus van az élébe. Nagy kutyus.

- Hát - aszt mondi - minek eresztettétek be est a nagy
kutyust, ett - aszongya, - vagdól és ágyon össze-vissza bon-
ninket.

Ej, odament a mester, pofonvágta. A gazdaasszon leesett az ágyru a kutyással együtt. Ottan húzgáták jobbra-balra, asszongya a mester a gyerköknek, hogy:

- Ez nem jó van! Mer egyik marha, a másik kutyós. Bocor orditozik, jajgat jobbra-balra:

- Csak ki vele! Csak ki vele!

Kidobták az asszont a kutyással együtt az istállóba.

Dolgoznak, a mester a két inassal, a műhelbe. Utik a vasat, csak ugy kopog, mennek a lovak, vasalik. Csikók mennek, asztá aszt is vasali, mennek az embörök.

Nahát mén egy öreg bácsi, asszongya a mesternek, hogy:

- Mester ur! Há hunvan a gazdaasszony. Itt asszondi, kutyós vót, meg - asszondi, - bornyu vót. Gazdaasszon nincs!

Az öreg bácsi aszt mondja az embernek, hogy ne beszójjel ijén butaságot, hát felesége vót, nem a kutyós.

Az vót az "felesége! Az meg a szomszédasszonya vót, a bornyu. Nahát, majd "ád mingyá neki. Az istállóba. Hát, ott ül a felesége. Ezer meg ezer csibe van körülötte.

Asszongya a mester annak az öregnek: hát most csak gyűjjön, nézze, hát ez az "felesége? Hát ez egy nagy kutyós, ezer csibe van mellette.

Az öregember asz mongya, hogy:

- Ez sermise! - Majd "ád mingyá - asszongya, - asszont csinál belülle.

Odament az öreg bácsi, végig húzta így a hátán meg a fején a kezét. Ujra asszon lett.

- Na, itt van - asszongya, - a felesége.

Úneki ez nem kell, mer nem az "felesége, mer ez egy nagy kutyós.

Igy aztán akkor a mester a feleségét is kivarta, meg
aszt az öreg bácsit is.

Még most is hármán dolgoznak a mihelbe az inasokkal, ha
meg nem haltak.

Elmontan Kopácsán eszt a kis mesét: Márton Erzsébet,
56 éves.

Gyórfi Kálmán, 49 éves,
Kopács /Kopacevo, Jugoszlávia/
Gy.: Katona Imre.

Vót eccc egy kiráj, vót neki egy leánya, felesége.

Közbe a felesége meghalt és annyira készítette a lányát,
hogy mennyen hozzá feleségül.

Aszongya a lánya neki:

- Hát nézze, apám, én azt nem tehetem. Hát én lányod
vagyok, én hozzád mennyek feleségül? ~~Хорошо, хорошо, хорошо~~
~~хорошо, хорошо, хорошо~~

- De hogyan nem talász hasonló nőt, mint te meg az anyád
vót - aszongya, - akkor muszáj.

- Ha épp annyira van, - aszongya, - én megteszem. De
- aszongya - a kívánságomat elébb tejjesíteni kell.

- Hát, jó van.

- Akkor - aszongya, - apám, csinátass nekem először
- aszongya, - lángszinü sejemruhát.

Megcsinátattya az aptya.

- Most peig csinátass - aszongya - égszinü sejemruhát.
Azt is megcsinátatta.

- Most peig - aszongya, - csinátass - aszongya - egy
tejaszinü sejemruhát!

Ejis megvót.

- Nahát - aszongya - ez most megvan mind, lányom, most
gyere mennyünk az esküvőre.

Aszongya:

- Nem mehetünk még! Mer még mindig nincs a kívánságom,
amit - aszongya, - én még akarok.

- Hát mit akarsz még?

- Most nekem csinátasson - asszongya, - mindenféle állatbőrű bundát.

Asszongya:

- Azt is megcsinátatom, de akkor muszáj, legyó a feleségem.

Megcsinátatta az apja.

- Na, lányom - asszongya, - ejis megvan.

- Még mindég - asszongya, - nem lehetek a feleséged, még csinátass - asszongya, - oan ládát nekem, - asszongya, - amejikbe beléülök és asszondom neki - asszongya, - hipp-hopp ládám, ott legyek, ahol én akarok - asszongya.

Megcsinátatta azt is az apja.

- Na - asszongya, - most megvan lányom minden. Most leszszel?

- Most leszszek - asszongya. - De elébb, asszongya, ki akarom próbáni a ládát, hogy jó-e.

Összepakóta a lány a ruháit, mindenét és belétt a ládába. Asszongya a ládának:

- Na ládikám, - asszongya, - hipp-hopp, ott legyek, ahol én akarok!

Hát egy kirájjinak az udvarába termett.

De abba a rongyos, csunya ruhába, bundába, bemegy, keres szolgálót.

Asszongya a szakácsnő:

- Hogy vegyünk - asszongya, - téged föl - asszongya, - ijen csunya ruhába? - asszongya. -

Leniz a kirájjnő az ablakon, ott vitatkoznak.

- Csak vegye föl - asszongya, - jó leszsz - asszongya -

tyúkos ólakhol, tyúkos ólakat pucóni - assongya. - Baromfit etetni.

Hát aztán föl is vette eselédlánnak. Ottand takarítgat, eteti a baromfiakat, söpri az udvart, mindenfélét és nagyon szépen danol ottan. A kiráj eszt többször halgati, hogy miyen szépen, ez a csunya lány. Assongya:

- Szép a lány - assongya, csak assongya, - csunya ruhája, s miyen szépen tud - assongya, - énekelni - assongya. Miféle származás lehet? Én nem is kérdeztem - assongya. - Dehát - assongya, - nem is ereszkedek le szóba vele - assongya, - ijennel - assongya. - Nem illik hozzám, a rangomhoz.

Na, aztán teltek a napok, hetek, hónapok. A kiráj esinatatott egy zártkörű bálát, ugye csak grófokat, bárókat, hercegeket, mágnásokat, lett hivatalossak erre a bálhejiségre.

Na eszt áll a bál. Assongya a leány a szakácsnőnek, assongya:

- Engedgy el - assongya, - nénikém, hogy juthassak közel - assongya. - Én meg akarnám nézni - assongya, - hogy hogy néz ki egy kiráji bál - assongya. - Még nem is hallottam sehase, csak ugy távolru szeretném eszt én meglátni.

- Hát, világér se! Hogy gondusz ijed? A kiráj - assongya - téged észrevesz, hát csuda lessz - assongya. - Engem is - assongya, - kiköttet, meg téged is!

- Ne féjjen semit - assongya, - engem meg nem lát a kiráj!

Hát annyira, mennyire, hogy jószivü vót a nénike, hát elengette. De assongya:

- Ne menny közel! - assongya. - Csak távolru nézd!

Hát a lány az ki is ment, fölkecsút a lángszinü sejem-

ruhába és bemegy a bálba. Nem vót hivatalos. Körüvették. Meglátta a kiráj is: gyönyörű szép nő. Mingyá a zenészeknek, huzat egy keringőt, fölkeri a lányt táncóni.

Hát táncónak ottan, beszélgetnek, minden, s elál a zene, kicsit sétának. De vesz a kiráj neki csokoládét, cukrot, narancsot, mindenfélét. Eteti-itati ott mindennel.

Megin ujbu elkezdének táncóni, megin táncónak tovább. De senkivel a kiráj, csak evvel a lánnyal most táncol. Ismeretlen. Nem tuggya, nem is kérdezi, hogy kicsoda. Nem mutatkoztak be egyike a másiknak.

- Hát most akárki - aszongya, - eszt most figyel. - Nagyon megteccett neki a lány.

Na asztá amind táncónak tovább, sokáig huzták a zenészek, kimelegettek. S amind a kiráj előveszi a zsebkendőjét, hogy megtűrüközik, közbe kiesik a kezibü s leejti. A lány mingyá lehajul érte és fölveszi.

- Tessék - aszongya.

Aszongya:

- Pardon, bocsánat - aszongya, - nem is kérdeztem - aszongya, - hogy hová valósi?

Aszongya neki a leány:

- Én kendővári vagyok, felséges kirájom - aszongya - teccik tudni. ~~Er~~

- De kicsoda?

- Ne kérdezze - aszongya, - én kendővári vagyok.

- Hát hol lehet ez? Még nem is hallottam errü a városru - aszongya, - hogy Kendővár.

Na asztán, közbe a kirájnak is ugye hát, hát valahova e költött menni, ugye hát, hát társaságba, tudom is én. Ez alatt az idő alatt a lány kiszökött. Mire keresi a kiráj, nincs.

Jaj, úneki, - asszonya, - hova lett ez a lány. Most meg akarta tenni pontosan, hogy hol van ez a Kendővár. Hát eltűnt.

Na, mindegy. Bál vót ott a kirájná, de nem vót neki kedve tovább táncolni, nem is mullatott tovább. Otthatta a társaságot és elment lefekünni. Na, azt a többiek is, azt látták, hogy a kiráj nincs, ugye szétazéledtek és, a kirájnak - asszonyák, rossz kedve van, nem tuggyák, hogy mi a baja neki. Mióta ez a lány elment, azóta sem kedve nincs.

De azt így teltek a napok, bánkódott a kiráj, szomorú vót. Asszonya: hát most mér is nem tutta ű azt a lányt megfogni, hogyhát ki lehetett az, vagy micsoda - asszonya, - ez épp úneki jó lett volna feleségnek. Csak annyit tud róla - asszonya - hogy kendővári. De még azt is kell tudni, hogy hol is van az a Kendővár? - asszonya.

Na, mit csináljon? Hamarosan rá egy két hétre megin csinátatott egy zártkörű bált. Talán majd eljön az a leány megin.

Há megin meg, összehívta a vendégeket, akik vótak is elébb. A lány megin könyörög a szakácsnénak. Asszonya:

- Nénikém! Engedjzen megin el engemet - asszonya - maj megén hozok én magának sok mindent - asszonya.

☞ Hát ki vette teneked a mátkor is eszt a sok csokoládét, narancsot, fűgét?

- Ne kérdezze, hogy kivette, csak - asszonya, - hoztam.

- Ebbü baj lessz! Én nem merlek elengenni tégedet többet - asszonya - oda, hogy közérü is nézd.

- Engedjzen egész nyugottan engem, a kiráj nem tud, mer nem tuggya, hogy én ott vótam.

Hát el is engedte meg. Akkor meg rávette az égszind
sejmrubát. Megin beállít a bálba.

Mikor meglátta a kirájs:

- Na, - assongya, - ez az a lány, aki a mutkor vót. De
márik ruhája, - assongya, - még szebb, mind akkor vót - asson-
gya, - ebbe föl van öltözve.

Mingyár mongya a zenészeknek:

- Huzzátok!

Megin fölkererte táncúni. Táncónak. De szorosan vele, hogy
most el nem akargya szalasztani eszt a lánt, hogy meg akargya
tunni pontossan, hogy hová valósi, hogy kicsoda, mellik kirájé-e,
kirájcsaládbu való-e, vagy hát szegén családbu való-e? De szé-
pen föl van öltözvel és hivatlann betolakodik ide bálba. De hát
nem akarta sórtogetni, hát majd lassan - assongya, - megtuggya
ii esztet.

Na asztán, táncúnak tovább megint. Közbe amind a kiráj
megin kivesszi a szobkendőjít, hogy akár tűrüköszni, valahogyan
leejtette a lovaglópácáját.

A leány mingyár lehajjal érte s átuggya:

- Tessék - assongya, - felséges kiráj.

- Ja, pardon - assongya, - boesámat. Kom is kérdészem
- assongya - a kisasszont, hogy heva valósi? - assongya.

- Toccik tudni - assongya, - én pálcavári vagyok.

- Hát ez nem az a lány, aki a mutkor vót. Mindoggy, ez
még szebb - assongya!

Na asztán, na most vigyásson, hogy el ne szökjön.

Megin a kirájnak valahová el kellett menni, elhívták.

A lány kihassznáta szalkalmat, elszökött.

Megin keresi a lánt, hova lett? Eltűnt.

Mit csinájjon? Mégjobban bántotta űtet, hogy:

- Nos! - assongya, - megin itt vót egy még szebb lány mind a mutkor és megin elszalasztotta!

Kedvetlen vót, megin elment be és lefekütt. A vendégek is szétszélettek.

Bánkódik a kiráj másnap, mikor fölkel. Na így ment megin napru napra. Megin egy hét, kettő. Eh, csinátat még oggy bálát. Talá majd eljön az a lány. Na nem, akkor máképp csinál - assongya.

Na asztá el is gyütt a bál, összehivta megin a vendégeket, akik vótek akkor is előbb. Táncónak, mulatnak.

Megin könyörög a leány onnak a szakácsnénak, hogy:

- Hónikém! Kresszen el - assongya, - és lemennyek a bálba - assongya. - Csak távuru. Nem megyek be, csak távuru nézem megin - assongya.

- Nem merlek, mer háthogyha a kiráj összevesz tógedot és - assongya, - baj lesz belőlle!

- Ne féjjen, engem nem lát meg senki a jó Istenen kívül más! Senki! - assongya.

Hát elengette újbu. Ameg rávette a tejszind selemruhát. Megin beállít a bálba.

Mikor meglátta a kiráj:

- Na, - assongya, - ez még szebb lány, mind az, aki akkor vót. Az-e az, vagy nem az-e, nem tuggya. Assongya: - Nagyon szép!

Megin fölkeri táncuni. Megin táncónak, minden.

Na, asztán, kiatta a parancsot, hogy minden küszöböt enyvezzenek le, de senki ki ne próbájjon menni rajta az űtutta néki. Na asztá le is enyveztek, ugye a palotába széles

küszöbök vannak, okvetlen rá kell lépni. Hát aztá könnyen
hatta a lányt. Mostmá nem szokhot el, mer - assongya, - oda-
ragad a cipője és ott kell neki maradni, nem tuggya, a cipőt
nem hagyja ott. Baj megtuggya, hogy kicsoda ez most! Megfogja.

Na, azt megin táncóznak. Kéve meg előveszi a cigarettá-
tárcáját, kinyissa. Kicsik a szivar behüllo.

Lehajul a lány mingya a szivarér, fülvessi:

- Tessék - assongya, - fülcséges kirájem.

- Ja, boldárat, - assongya, - még nem is kérdestem -
assongya, - kisasszon hová valósi?

- Én - assongya, - szivárvári vagyok - assongya.

- Ez megin nem az a lán - assongya. - Kibbb - assongya -
kendővári, pálosvári, ez má meg - assongya, - szivárvári. Hát
ilyen városokat én nem is hallottam még - assongya. - Hogy hová
valósiak, de - assongya, - nem tuggya.

Na, aztán amind beszélgetnek tovább, táncunak, megin a
kiráj elment valahová fére és a lány meglóggott. Mikor zálép
a küszöbre, cipője ottmaradt. " próbáli kismáni, nem bírja.
Mindéggy mostmá, szokni kell, mer ha megfogja a kiráj, akkor
baj lesz! Otthatta a cipőt és mindenféle.

Na, aztán, hazamegy. A kiráj irtó bánatos vót. Közöste
asztán, a cipőt vitte, akik ott vótak lányok, meg hát " gonánt
is, akik ugye nem is vótak ott, próbáták a lábikra. Vót, akikjé
jó vót, de hát párja nem vót. Hát hol a párja? Ugye hát nincs
schol. Hát nem ez vót.

Hát nem találta meg, kijjé a cipő, egyátallán. Híjába,
zegész országba körözöttte, de nem vót meg.

Beteg lett a kiráj utánna nagyon. Az orvosok kezelték.
Ass mongyák az orvosok, szakácsnénak:

- Nem tuggyák - assongya, - ez irtó bánatos, a kiráj -

asszonya, - ez így még sokáig - asszonya, - ennek talán szive is megropog hátszába - asszonya. - Hát mi ennek az oka, "k nem tuggyák. De - asszonya, - még nem is szabad neki nehéz ételt főzni, csak - asszonya, - kivét, kis rántottlevest - asszonya, - reggélre, azt is - asszonya, - egy-két tojással - asszonya, - meg teát. Húst - asszonya - egyáltalán nem szabad neki enni - asszonya, - mer nagyon hat az egészségre - asszonya.

Hát aztán az a szakácsnő minden, mit az orvosok rendeltek, azt készítette. Bocor asszonya ez a lány, asszonya:

- Idebálgasson, nénikém! Engedje meg...

De, közbe a kiráj adott neki egy gyűrűt. Legutózára, amikor ottvót, odátta, asszonya, most nem csúzik el a lány, nem viszi el. Kapott egy gyűrűt tőle és benne vót a kiráji monogram. Később a kiráj, hogy mostan nem csúzik meg a lány:

- A gyűrűt nem meri elvinni!

Akkor is megszökött.

De azt, közbe, mondom, beteg lett, az orvosok ápolták és rendelték neki azt a diétás ételt.

Az asszonya odaszal a lány, a szakácsnőnek, asszonya:

- Nénikém! Engedje meg nekem, hogy én csináljam meg - asszonya - a kirájnak a reggelijét. - Asszonya: - Meg fogja látni - asszonya, - hogy rögtön meggyógyul!

- Jaj, Isten öröze! - asszonya. - Hogy te csinád, - asszonya - a reggelijét. Ha valamit talál - asszonya, - ugyis nagyon finnyás, valamit talál - asszonya - a reggelijébe - asszonya, - mind a kettőnköt azonnal lefelejtet - asszonya.

- Egisz nyugottan, meg fogja látni, nénikém, hogy a kiráj meg fog gyógyulni - asszonya. - En meg fogom csinálni a reggelijét.

Hát annyira részette a szakácsnőt, hogy becsavarta abross-

szal, törökösövel a karjúr, ruháit, minden. De mindig csak abba a csunya ruhába járt, hogy véletlen valakiessen eszér bele ne essen, mer akkor jaj lesse nekik!

Közbe mind szelte a számla szeleteket, a rántottleves alá, alátette a szelés alá a gyűrűt.

Bevitte a szakácsné a kirájnak a reggelijét:

- Tessék - aszongya, - felsőges kirájom, - aszongya, - reggelizzen, mer ha nem eszik - aszongya, - el fog pusztulni!

Aszongya:

- Ne törőgyön - aszongya, - énvelem! Majd én eszek, amikor én akarok.

Hát má pár napja nem evett, éhes vót, hát, aszongya, egy-két kanállal, aszongya, megeszik mégis belülle. Amind aprícosa össze a leszeletűt számléket a levesbe, valami mekkocan a kanalát megérinti.

- Ugyan mi lehet ez? Hát valamit beleejtett az ótelembé!

Kezdett dühös lenni a kiráj. Kikeresi aszt a tányér felekirű, hát kit talál benne, mind a saját gyűrűjít, amit a lámnak odadott. Benne a kiráji monogrammal. Mingyá csöngöt a szakácsnénak.

- Jaj, Istenen! - aszongya. - Most végünk lesse - aszongya, - mer valamit talát a kiráj benne!

- Ne féjjen - aszongya, - nénikóm, semit! Egisz nyugottan, meg fogja látni, a kirájnak - aszongya, - hogy semmi baja nem lesse - aszongya, - mire maga bomogy.

Ugy is vót. A kiráj kint vót az ágybu és követelli, hogy ki csináta eszt a reggelit? Mongya meg őssinténi!

- Jaj, felsőges kirájom - aszongya, - az a csunya lány - aszongya, - rászédett, hogy onoggyem, hogy ű csinájja - aszongya, - felsőgednek a reggelit - aszongya, - hogy asommal

meg fog gyógyulni.

- Hát - asszonya, - meg is gyógyutam, nincs semmi bajom, hanem mongya meg neki, hogy mennyen szépen és füröggyőa meg, ott a fürdőszobába, és - azt mongya, - süssön kenyeret! A kemencébe.

Na aztá, ki, lement a szakácsné, mongya a lámnak, hogy:

- Tudod mit, lányom? Mi a parancs? Azt parancsóta a kiráj, szommal menny - asszonya, - a fürdőszobába, füröggy meg, és asszonya, vedd rád a ruhádat, amejikbe elősször vótá bálba, én - asszonya, - süssöl kenyeret.

Na aztán, hát a lány el is ment, megfürdött. Nem azt a ruhát vette magára, amejikbe legelősször vót a bálba, hanem amejikbe legutójjára. Elheszte a lisztet szitáni, rávette a tejszíni sejemruhát. Szitáli, csibáli a kovászt. Az ajtót be-szárta. A kirá meg lesi a kúcsukon. Ugyhogy a kúcsot kivette a lány, hogy azon beláthasson. De az ablakokat ő befűggönyözte, ott nem látott be senki.

Amikor aztá megcsinálta a kovászt, most kell dagasztani a kenyeret, akkor rávette az égszíni sejemruhát.

Na, akkor kiszaggatta a kenyeret, belerakta a szakasztóba, s maj rakja be a kemencébe. Befűtött, akkor meg rávette a láng-színi sejemruhát.

Mikor fűt, befűtött, most rakja be a kenyereket, akkor kinyitta az ajtót, de a kiráj mindvégig leste. Kinyitta az ajtót és amind rakta be a kenyereket a kemencébe, kiráj be-lopódzott és elkapta hátturu, megölelte, megcsókóta és azt mondta neki:

- Szivemnek szép szerelme, te az enyim, én a tied. Kapa és az ásó választ el egymástu bennünket!

Kész. -

/Győrfi Kálmán, kopácsi lakos, kopácson mesétem ezt a kis mesét. amit régen hallottam./

Győrfi Kálmán 49 éves

Kopács /Kopacevo, Jugoszlávia/

Gy.: Katona Imre, 1962.

Eccer vót, hol nem vót, hetedhét országon it tul vót, az Óperenciás hegyeken innend. Vót egy kis ház, kis ház mellett egy kemence, rétent süttek benne. Ugy láttam, min most, ottam is belülla.

Vót eccer egy kiráj, annak a szeme egyyik sirt állendón, a másik meg nevetett.

Vót neki három fia, de mind a három má jó legónkók vótak és összehíta mindig az orvosokat, tudósokat, hogyhát állapícsák meg, hogy mér az ú szeme egyyik sirt, a másik nevet?

Egyyik esz menta, másik aszmonta. Vót a faluba asztá egy boszorkány szüle.

- Na, még eszt is - aszongya, - be kell hinyi, ez talán valamit tud, többet - aszongya, - mind a többi.

El is hitták aszt a vén boszorkánt, s aszongya neki a kiráj:

- Ha meg nem mondod, - aszongya, - hogy mitü sirt az én szemem és mitü nevet az egyyik, akkor az, azonnal kivégeztetlek!

- Hát én megmondom, felséges kirájom - aszongya, - és orvosságot is tudok rá anni. De van három fiad, ezeknek kell elhozni az orvosságokat.

- Há mond meg, hogy hol van!

- Az orvosság - aszongya, - ott van tündérországba, a Tündérszép Ilonának - aszongya, - a kastéjjába, ott van három

korsó - aszomgya - és egyikbe - aszongya, - ijen víz van,
a harmadikba oan víz van - aszomgya. - Saóva a másikba ijen,
a harmadikba meg - aszomgya, - az szemviz, amejik a szemedet
meggyógyítsa. Ez van balru, - aszomgya, - mikor bamegy akár-
mellik fiad oda, balru - aszomgya, - a legutolsó korsó - aszon-
gya - és sérgára van - aszongya, - festve a korsó.

Ha jó van. Behíjja a fiait a kirájt:

- Hát tuggyátok-e mi az ujság, fiaim?

- Mi nem tuggyunk - aszongya.

- Azér hittalak be benneteket, hogy mejitek vállalkozik
elmenni Tündérországba, - aszongya, - Tündérszép Ilonához? Ott
van - aszongya, - az a szemviz, aki az én szememet - aszongya, -
meggyógyítsa. Mektok, valamijiteknek el kell menni és abbu
hozni.

- Hát mink - aszongya, - elmehtünk akármejikünk is,
ha má így van - aszongya, - akkor monyen kor saerre, - aszongya. -
Monyen legöregebb bátyánk - aszomgya, - és ha az nem jön visz-
sza egy év máva, akkor elmegyek én. Ha asse, én se gyűvök vissza,
akkor elgyün az öcsénk, - aszomgya. - Hármunk közi csak vala-
mejik - aszomgya, - meghozza eszt a szemvizet teneked.

Hát jó van. Vállalkozott a legöregebbik, el is indút.
Fülnyergeltek neki egy levat, élelmet, pónat, megindút, megy.
Mondégél, hetedhét országon is túlért má. Amind megy, találkosik
egy öreg bácsival. De az öreg bácsi az má oan öreg vót, hogy egy
kosárba vót má a szakálla. Odaközönt:

- Jónapot kívánok, öregapám!

- Isten hozott, édes fiam! Hová indutát?

- Hát, megyek - aszomgya, - tündérszép országba - aszongya, -
Tündér Ilonához. Apámnak es és ez a baja - aszomgya. - Egyik

szeme sir - aszongya, - a másik nevet. Hát onnan kéne - aszongya, - szemvizet hozni, hogy meggyógyújjon a szeme.

- Hát, én nem tudom - aszongya, - az utat megmondani, hogy mere van, de messze, assongya, még hét országon keresztül, akkor találás - aszongya, - még egy öregebb bácsit. Az én bátyám - assongya. Annak má szakállja két kocárba van, ass talán többet tud - assongya.

Hát megy a gyerek, megy. Elért hét országon keresztül, oda-
ét az öreg bácsiho, odaköszön:

- Jónapot kívánok, édes öregapám!

- Isten hozott, édes fiam! Mi járatba vagy?

- Hát - assongya, - szeretnék elmenni tündérországba, Tündér Ilonának kastéjába, ott van - assongya, - a szemviz, ami az apám szemét meggyógyítaná.

- Hát - assongya, - fiam, még nagyon messze van. Én se tudom, hogy mere van az út, hanem az én bátyám, az öregebb öntülem, annak má három kocárba van a szakállja, az talán többet tud. Még hét országon keresztül kell menned, az meg messze van az út.

Elindul. Megy, megy a gyerek. Elért a hétországon keresztül, hát eecor találkozik megint az öreggel. Ott ül, de má három kocárba szakállja, nagyon öreg. Nagy bajszja ősz, fejez mind a kender. Odaköszön:

- Jónapot kívánok, édes öregapám!

- Isten hozott, édes fiam! Mi járatba vagy?

- Hát ére járok - assongya, - nem tom mere kell menni a tündérországba - assongya, - szeretnék elmenni a Tündér Ilonához, hogy hoznák szemvizet az apámnak a szemnek, mer egyik szeme sir, a másik nevet.

- Hát én megmondom, fiam, - asszonya, - hogy mere van. Ezen az uton méssz - asszonya, - méssz. És aminő méssz - asszonya, - balkéz felü majd talássz - asszonya, - egy csárdát, ott majd néznek ki - asszonya, - nagyon szép lányok sokan és integetnek teneked, hogy mennyé be egy pohár borra. De be ne menny! Mer ha beméssz, akkor te ott vesszöl. Na, asszonya, - ha nem mentél be, akkor csak méssz azon az uton egyenest. És úgy intézd, hogy pont tízenköt óraker érgy a Tündér Ilona kastélyához, mer a tündérek akkor alusszák az álmaikat. És mikor beméssz - asszonya, - harmadik korsó - asszonya, - balfelü, sárgára van festve, abba van az a szemvis és - asszonya, - hozzá abbü vizet. A legelső korsubü pedig - asszonya, - ideadom eszt a kulacsot, eszt meg töcsöd meg émekeim - asszonya, - eszt meg, ebbü meg nekem hozzá vizet!

Hát a gyerek megfogatta a tanácsot, mekkösszönte az úttagazitást. Elindut. De ráparancsot az öreg, hogy:

- Be ne menny a kocsmába!

Na, asztá aminő mégy, mendegöl, hát ténleg balkéz felü ott van egy csárda. Odaér a közelibe. Má messzirü a lányok ki-gyínnék és integetnek neki. Hívváj be. Szobbtü szobb lányok. Szól a zene bent.

Eh, nem megy ü be.

Megin asztán elhalatta má a csárdát.

- Na, mi jen legény vagy? Be se mersz gyüni ide hozzánk!

Igy, ugy.

- Há, mit az öreg?! Hát nem muszáj émekeim ittmaradni. Bement.

Hát be is ment, mingyá körüfogták, itatták, etették, elkecsztek kártyázni, elnyerték a pénzit, elnyerték a lovát,

elnyerték a haját, mindenit, ruháját, úgyhogy egész koldusba
főltőtötték.

- Na, - asszonya, - itt kell addig lenned, míg az adós-
ságod ki nem fizeted!

Hát, mit vót tenni, mit se, ottmaratt. Dolgozott, mind a
többi szegények. Egye kellett neki jól otni, mint kirájinak.

Mutak a hetek, hónapok, elgyün egy esztendő: nem gyütt
vissza a kirájin.

Na, behivattya a középső fiát:

- Na, fiam, - asszonya. - A bátyád nem gyütt vissza, annak
bizton valami balszerencséje lett. Hát most te mennyé utra -
asszonya, - és hát te próbájj szerencsét!

Hát ugyanonnek is fölnyergetek egy levat és elindut.
Pénzt vott magához, sokat, és ment.

Ugyanigy találkozott a két öreg bácsival, szóval három
öreg bácsival, s megjócútták neki, hogy, az öregebbik, hogy
be ne mennyen a kocnába. Mer ha beagy a csárdába, akkor ű
is ott fog maradni, mind a bátya.

Na, azt ű is elment, ugyanoda kerüt arra hejre. ű is
bement a csárdába. ű is úgy járt mind a bátya.

Hát mit csinájjon, mit csinájjon? Ott beszélgették: minek
is tuttuk ni ide begyülni? Ezek minket tönkretettek. Innen
mink el nem tuduk menni sehase, mer nekünk anyi pénzünk nem
lesz - asszonya, - hogy magunkat ki taggyunk vétani itten.
Hát várták a jószerencsét. Asszonya: gyün az öcsénk, az meg
kivált minket innen.

Hát elgyütt a másik esztendő is, nem gyütt haza egyik
kirájin se.

Elindut a lelkisebbik. Elindut ajis, ajis találkozott az
öreg bácsival. Monta neki:

- Ha nem tudom, fiacskám az utat megmondani, majd a bátyám felé megmongya.

Elment az öregebbik bátyáéhoz, asse tutta megmondani, elkötöte a legöregebbiéhoz, ha aszt ajs megmagyarázte, hogy

- "Mere menny, fiacskám! De de ne menny - assongya, - a kocsmába, mind a két bátyád, mer te is éppugy fogsz járni, mind azok!

Hát ti ma be nem megy, az biztos.

Hát oda is ér a csárdához. Hívik a lányok be, intettek neki. Ő férernajtya fejt és rájuk se néz, csak megsarkantyuszt a lovat és megy tovább.

Beér tündérvországha. Pont tizenkét óra, odaér a Tündér Ilonának a kastéjához. Fölmegy. Hát alussnak, mindegyik. Míngyá fogja a korsókat és megtöti vízzel. Szóval a kulacsokat megtötötte vízzel az öregnek is, meg az apjának is.

Hamar gyün, mikor kiér, kicsit mekkoceantotta a kulacsát és fölbörettek a tündérek.

Ű gyorsan a lovára fölugrott. Mielött az öregtől elbucszott vóna, adott neki egy aranyalmát és egy vakarót és egy kendőt. Aszt mondta neki az öreg bácsi:

- Hézd, fiom! Ha majd esetleg a tündérek fölböretnek, te csak hajsz. Ha majd gyünnek utánpad. S a Tündér Ilona maj neked kiabál mindenfélét. De te vissza ne nézz, mer ha visszanezül - assongya, - a szépsége téged elbűvöl és - assongya, - fogságba ojt és azonnal szöttép tégedet, mind a papirost. Ezután ha má majd, - assongya, - mikor nagyon látod, hogy köd lesznek hozzád, akkor - assongya, - ereszd le eszt az aranyalmát. Mikor eszt leengeded, akkora köd lesz, hogy - assongya, - a köd, míg átérnek a ködön, te addig elhalacc

- asszonya, - hét mérföldet. Es majd megint közel lesznek hozzád. Hallod a hangját, hogy mindig közelebb, mindig közelebb. Akkor leengeded - asszonya, - esztet a vakarót. Es - asszonya, - hát es on sűrű erdő leszs, hogy míg asszonya, azon az erdőn át tannak kelni, addig te megint hét mérföldet előrsz. Es mikor harmaccor is - asszonya, - utánad érnek, akkor engedő le eszt a komját. - Asszonya: - Ugy fog esni az eső, rödög, villámlik, hogy "nekik meg kell állni, míg - asszonya, - az az eső szakadás - asszonya - el nem mülkik, meg a villámlás, addig te pedig át-örsz a határon. Es itten majd utolérnek téged ujtu, de te vissza ne néss akkor se, akármit mond a Tündér Ilona tenoked, te semmit se, csak - asszonya - egész nyugottan gyere. " Neked majd minden-főlet ígér. S mindent kijabál, rosszat is, jót is. Te csak gyere, rá se halgass, semit!

Na aztán, de kösbe, míg elment a tündérekastéjba, ellopta a Tündér Ilonának a kanárimadarát is. Az aran kalickával. Es annak a Tündér Ilonának a hajába szakított ki egy szálát, haját, és avval kötötte be a kanári madárnak a száját, a esőrit, hogy ne tuggyon beszéni. Na, eszt is ellopta tőle.

Hát, a gyerek szerencsésen el is gyütt, hasatért. Na aztá meghozta az öregnek is a vizet, meg az apjának is a szemvizet, hát mostná hazafelé megy ü a kocmába és hát ott lesz az " két bátya, hát kiváti, hogy az is, hogy ne vesszenek örökre ottan.

Hát be is ment, fogatták a lányok. De " nem "t le kártyázni, semmit velük. sóva megitta az ü kétdeci borát és kérdeste, mivel tartozik, hogy az ü két bátyát kíváccsa, mer elvisel haza azokat is.

- Nem tudom, nagyon sok aranyat mentak, aszongya, most má itt vannak, egyik - aszongya, - három éve, a másik kettő - aszongya, - egyik kétszáz arany, a másik háromszáz arany, - aszongya.

Szerencsére a gyerekek vót annyi pénze, kifizette.

Na, azt elindultak utnak, gyűnnek. De azok gyalog, ú lóháton. ~~Szerencsére~~ Odaér az öreg bácsihoz, átadi neki a vizet.

- Na, fiaeskám, - aszongya, - te rám halgattá, szót fogattá, szerencséd is lett - aszongya. - De ezek a két bátyád, ezek - aszongya - pórujártak, mer nem fogattak nekem szót, neked kellett kiváttani őket - aszongya - onnand a csárdábu.

De meghatta a Tündér Ilona s azt monta neki:

- Jó van, elvitted a kanári madaramat, elvitted - aszongya - szívenet is. De - aszongya, - mához egy évre - aszongya - a kiráji kastójt, akarom - aszongya, - hogy egy bársonhid legyen - aszongya - idáig ópitve. És - aszongya, - azon itt fogsz pont mához egy évre - aszongya - el fogsz gyűnni elibem, én gyűvök - aszongya, - az egész családdal, hozom - aszongya, - és átmegek hozzád és mint feleséged leszek.

Na aztán, amind gyűttek, azt így elmeséte a két bátyának, hogy ú, Tündérszép Ilona beleszeretett és mához egy évre el kell neki menni érte és - aszongya, - felesége leszs.

Na jó van, hát a két gyerek, amind gyűtt utánna a bátya gyalog, beszélgettek.

- Te, - aszongya, - jó vóna - aszongya, - a mi ösénket - aszongya, - valahogyan elemészteni, és mink vünnénk - aszongya - a vizet haza, mi, meggyógyulna - aszongya - az apánk. És te elmenné elősször a Tündér Ilonáér, de hogyha téged nem szeretne, akkor elmennék én - aszongya. Hát kettőnk közül majd

valamelliket kiválasztaná.

Hát a két testvér, összebeszédtek, há elemésztik a gyereket. Há úgyis vót. Leút e kicsit pihenni, aszmongyák neki:

- Ájj meg űcsénk, - asz mongya, - mor minekünk má, elfá-
rattunk, fáj a lábunk, hát újjunk le e kicsit, pihemyünk.
Te lóháton méssz - aszmongya, -

Hát le is űtek egy szép fa alá, pihentek, vót egy nagy
kut, belenöznek, hát viz nincs a kutba. Hát inni most má nem
birnak inni vizet. Hát maj kibirják mostmá hazáig.

Há amind leűnek pihenni, az űcsük kicsit elaszunnyatt
ez a nagy fáraacság után. Lefogták és kiszurták mind a két sze-
mit neki és űszekötték a két lábát és boledobták a kutba.
Hogy innen ki ne gyűjjon - aszongyák, itt pusztújjon el.

Na, űk aszt fogták a holmit, amit a gyerek szerzett a
Tündér Ilonátú. Ugyi aszt a vizet hozta, meg a kanárimadarat
az arankalickába. Beérnek kotten a kiráji palotába.

- Na, hála Isten, csakhogy meggyűttetek! Hol az űcsétek?

- Hát az űcsénk - aszongya, - szegén pórujárt - aszongya, -
meghalt valahol, ugyhogy mink, mégis, minekünk sikerűt elhozni
a szemvizet, amitű meggyűyul a szemed. Meg - aszongya, - itt,
a kanári madarat is elhoztunk és mához egy évre - aszongya, -
monták a dátumot, hogy akkorára - aszongya, - kell egy bárson-
hidat csinátatnunk - aszongya, - a határszélíg és vagy én,
vagy - aszongya, - az űcsém - aszongya, - elmegy a Tündérszép
Ilona elibe és - aszongya, - valamellikűnknek a felesége lessz.

Na, asztán, elmeséték mindent, mingyé a kiráj fogja a
szemvizet, bekenyi a szemét. Hát csuda történt: egyik szem
se nem nevetett, se nem sirt. Rendes szem lett neki.

- Na, - aszongya, - mégis ez a vén boszorkán, megjósóta

énnekem - assongya, - onnan kell - assongya, - orvosságot
hozni. Hát most hol lehet a lekkisebbik fiam - assongya, -
ez bánt, nagyon bánt - assongya. - Majd egy év muva - asson-
gya, - elhozitek - assongya - a lánt, Tüdórszép Ilonát és
nagy lakodalmat csapunk, az ücsétek meg nincs - asszongya.

Hát teltek a napok, hónapok, elkezték a hidat csinálni.
Meg is csináták pont egy évre.

De kösbe a gyerek ottan sovárgott, bántotta hogyhát kiszur-
káták az ü szeméit, ijenek a testvérek, assongya, eszt nem is
gondóta vóna, assongya, ü kivátotta őket és most evvel köszön-
ték meg az ü jóságát.

Amind a gyerek ottan bánkódik, sír is, meg fáj is neki,
három sasmadár összeveri a szárnyát a kut fölött és aszt mon-
gya az eggyik:

- Szegén kiréjfi - asszongya, - kiszurkáták a bátyjai a
szeméit és - assongya, - itt kell neki elpusztalni.

Másik asszongya:

- Hát nagyon kár érte. Na én vónák a hejzetibe és ha kike-
rűnék valamikor, hát én - assongya, - akasztófára huzetnám a
két bátyámat.

Ere a harmadik aszt mongya, a sas:

- Kikerűhet - asszongya - onnand, meg a szemé világa is
- asszongya, - megjön, csak tapogassa a kutnak az ódalát és
- assongya, - talál nedvosséget - asszongya, - amind könnyezik
a kut, avval - assongya - szeméit kenneye be háromszor, a szemé
világa visszagyün, még szebb lesz, finomabb mind vót.

Hát a gyerek eszt mind hájja. Na asztán mingyá keresi a kut
ódalát, tapogat, hát tényleg megtalálta esztet a könnyeserűket,
amind ottan könnyezik a kut oldala, bekenyi a szeméit háromszor,

hát olesudákozik magán, hogy kilát a kutbu és ugy lát, mint-hogyha nem is hiányzott vóna neki a szeme. Tapogattya a szemit, megvan a szeme gojója, mindenféle. Hát mos csak tuma imon kimenni. Há nem bir kimászni. Próbákozik, nem létezik kimenni.

Amind ottan sopánkodik a kutba, eccer néz föl. Hát valakit lát, hogy behajul a kutba:

- Ej, - asz mongya, - oj szonjas vagyok, de ebbe egy csöpp viz nincs.

Aszongya:

- Ki van odakint? - kikiált a gyerek.

Aszongya:

- Szegén koldus vagyok.

- Koldus vagy - asz mongya, - én meg kiráji vagyok. Ha kihúsol, kapez tülem háromszáz aranyat és a ruhámat - aszongya, - átadom teneked, te meg odadod a koldusruhádat énneknek.

- De hogy húzzalak én téged innend ki?

- Hát akárhogyan is, csinájj venyigébül, aszongya, kötelet, kosarat és húzzál ki!

Hát szegény koldus hozzáfogott, szette venyegét, csinálta a kötelet, megcsinálta a kosarat. De még mindég hiányzott pár méter. Mongya, még nem ér le. Megin font hozzá. Na annyira están, leért fenékre, belelt a kiráji és kihúzta a koldus.

- Na, - aszt mongya, - amit ígértem, meg is adom. Itt van a háromszáz arany, itt a ruhám - aszongya. - Te vetközz le tiedbű, én meg a tiedbe ültözök. És - aszongya, - ere és ere, ebbe a városba gyere el. Majd egy év múlva, - aszongya, - én kiráj leszek megin. Te csak ott tartózkoggyá, én, a köré a kastéj köré. Én téged mindég segíteni foglak. És ha pejig kiráj leszek - asz mongya, - akkor bekerüsz - aszongya, - a kiráji udvarba, aszt

neked többet koldunyi nem kell menni, meglessz az élelmed,
öregségedre - assongya, - lakásod, mindened.

Igy elvátak egymástu, elbucsztak.

Hát ez mind most koldus, ment a kiráji haza, a várossába.
Szakállia megnyőtt neki, bajsa megnyőtt neki. Látí a hidat is,
má megosinálták.

Na, mindegy. Majd vári ütöt a Tündér Ilona, de nem az lesz.

- Nem én leszek, - assongya, - akit vár, hanem a két bá-
tyám. Majd hát - assongya, - az elintézi őket.

Na, jó van. A gyerek meg bemont a kiráji kastéjba és be-
kérőszőtt, hogy ütöt fogaggyák meg istállószoigának.

Hát be is fogatták. Hát a lovakat ű etetgette, itatgatta,
trágyázott alólik, mindent dolgozott, mit parancsótak neki.
Nem ismerték föl, hogy az ű csalággikba való.

Na, eljött az egy esztendő. Mondí asztán a szolgának a
legöregebbik kiráji:

- Na, - assongya, - nyergeld föl eszt és eszt a lovat
nekem - assongya, - és én megyek a Tündérszép Ilonáér. Majd
- assongya, - meglátod micsoda nagy lekedalom lesz ittén!

- Hát, felséges kiráji - assongya, - szerencséje van.
Mennyen - assongya. - Én má oda usse juthatok.

Elindút a gyerek, legöregebbik kiráji. Má messzirü látta
a Tündér Ilona: e nem az.

Odaér, mongya a gyerek:

- Na, szívennek szép szerelme, meggyűttem érted.

Assongya:

- Takaroggy, te disznó! - assongya. - Micsinátá az öcséd-
nek? - assongya. - És el merté még értem gyűzni?!

Avval megfordút a kiráji és elment vissza.

Mongya az üccsinek, középsőnek:

- Ereggy, ücsém! Talá majd téged fogad.

Mingy az is. Aszt is lehorta mindenfélének.

Ez alatt az idő alatt, vót az istállójukba egy nagyon sovány lovacska. Ugy, hogy avval nem is nagyon törődött senki se. A gyerek, ez meg, de ez se tutta, hogy mije ló az, ugye, hát gondozta. Látta, hogy nagyon sovány, nem etette senki. Hát ű asztán keszte etetni, abrakúta, zabóta jól, minden. Hát a ló kicsit hejregyütt. Az utósó nap, mikor asztá má mentek a Tündérszép Ilona elibe, elment a középső bátyya is. Megszó-
lalt a csikó:

- Na, jó gazdám - assongya, - hát látom, hogy hűséges vótá hozzám - assz mongya, - most ereggy, assongya, a zabos kamarának a padlássára, - assongya. - Ott van egy nyereg, aszt hozd le, és ott van egy kard is, aszt is hozd le - assz mongya, - a padlászru, és a kardot - assongya, - küsd az ódaladra, a nyeret meg tedd a hátamra. Ée én, - assongya, - leszek arantátos. A nyereg arany lessz, a kardod arany lessz - assz mongya. - Terajta odan diszes ruha lessz - assz mongya, - hogy még a Tündérszép Ilona se fog rád ismerni. Csak a hangodru.

Na, asztá mikor visszagyütt a középső bátyya is.

- Most engem ugy vezess ki - assz mongya, - észre ne vegyenek - assongya. - Kiérünk a városba, akkor majd én - assz mongya - arany táltossá változok.

Ugy is történt. Kiérték a városba, a ló csak megráskódott, aranyezőru táltos lett, arany nyereg rajta, amit rátett, az ódalán arany kard a hüvejjel, gyönyörűszép ruha rajta, kiráji sisak. Fölköt a hátára. Assongya neki a ló:

- Na, édes gazdám, most hogy mennyünk, mind a szól vagy a gondolat?

Asszonya:

- Ugy mennyünk, hogy neked se legyen bajod, de nekem se.

Na, alighogy eszt kimonta, a ló fölszát, abba a pillanatba ott termettek a Tündérszép Ilona előtt. Odaérték.

- Na, szívennek szép szerelme - asszonya, - megérkeztem érted. Na szerecc, most gyere!

Asszonya:

- Téged vártalak! Mer tuttam - asszonya, - hogy olgyüssz órtem. Aszt is tuttam - asszonya, - hogy kigyüssz a kutbu, mer aszt a három sást - asszonya, - én küttem oda, hogy neked tanácsot aggyanak és - asszonya, - meg is fogattad a tanácsikat és így kerüté ki - asszonya.

Na, asztá akkor összeölelkesztek, megcsókuták egymást. Elmentek szépen haza.

Mikor visszaérnek, láti a kiráj, hogy meggyütt a lekkissebb fia Tündérszép Ilonával. Két bátya csak elkezdett sápitozni, saint változtattak: mi lessz most itten? Az ú öccsük életbe van, nem halt meg. Ők assitták, mi réges régen meghalt az a kutba. A szemeit kiszurkáták. A szeme is megvan neki, él is és itt van!

Na ez nem szót semit a bátyjának, egyiknek se. De a kanárimadár, asse szót addig, még a Tündérszép Ilona be nem gyütt a kastójbá. Hiába kötötték ki a csórit neki, nem énekelt.

Na, aszt mikor megérkezett Tündérszép Ilona, a kanárimadár mingyá elkezdett énekelni. Mongya asztán a kiráj is, az öreg:

- Na, hála Istennek, csakhogy meggyütt a lekkissebbik fiamat - asszonya, - annyira vártam és szerettem. És - asszonya, - meghozta Tündérszép Ilonát, amit - asszonya, - a két bátyád emlegetett, hogy úk nemnek el érte és tied lett.

Asszonya a Tündérszép Ilona:

- Igen, felséges kirájom - asszonya - elgyűttem, de nem a két fiadnak - asszonya, - a kedviér, ennek a kedviér. És tudd meg - asszonya, - őszintén, hogy a te fiaid - asszonya - ez a kettő, ezek nem másra valók, mind - asszonya, - kötélre. Amíg - asszonya, - az öccsük - asszonya, - kivátotta a kocsaába őket, amíg ott elszállítottak, elájjasottak, - asszonya, - nem tudtak annyit dolgozni még - asszonya - az élelmükör se, amit megettek ottan, és mikor - asszonya, - ez kivátotta, gyűttek haza, utközbe - asszonya, - összebessétek és kiszurkáták a fiát, a szemit a fiadnak és beledobták ebbe a nagy kutba itten és - asszonya, - itt szenvedett. Én kűttem - asszonya, - három csanadarat, akik tanácsot attak neki, hogy mivel gyógyítsák a sze, mivel gyógyítsa a szemit és így kerűt ez, kerűt ki a kutba és így maratt életbe. Dehát előgyűtt értem és előgyűttem vele. Most pedig ítélkezz - asszonya, hogy mit érdemel a két fiad?

Gondoskodik a kiráj, asszonya:

- Mást nem érdemel, mind két szilajcsikónak - asszonya, - a farkára kűtni egyiket is, meg a másikat is és kétfelé repessteni és a városnak - asszonya, - mind a kettőt két ellenkező sarkára kiszogelni, hogy onnan horgyák el - asszonya, - a varnyak és ott pusztujjanak el örűkre. Műjjon még a nevűk is ki - asszonya, - ne is hűjünk többet, hogy vót két kirájfi - asszonya, - aki ijen csudát csináltak - asszonya, - az öccsüknek a szemit kiszurkáták!

- Itt a vége, kész.

/Gyűrfi Kűlmán, kopácsai lakos elmeséte eszt a kis mesét./

Győrfi Kálnán, 49 éves,
Kopács /Kopacevo, Jugoszlávia/
Gy.: Katona Imre, 1962.

Volt eccer egy gróf, nagyon szép felesége vót neki.
De felesége kicsapongó vót egy kicsit, ugyhogy össze kötötte,
a betyárokkal összeköttetésbe vót. S a betyárvezérbe bele-
szorított a grófnak a felesége.

Na és a gróf mikor így kiment, onnan hazu elmentett vala-
nére, akkor mindég üzent a betyároknak és a betyárok be mentek
hozá és akkor ott nagy lakodalmakat csaptak ottan, ettek-
ittak, mulattak. Mire gondóta, hogy gyün a férje haza, addig
a betyárok elmentek.

Na asztán, ugyhogy többször kijárt a grófné is a betyá-
rokhoz a barlangikba. De vót nekik kék barlangik. Ugy hogy
ez, az egyik nagyon szépen be vót rendezvel és kijárt oda
többször napkösbe is a kocsiassának megmontu, hogy hajcsen
ide és ide az ordóbe, s ott találkoztak a betyárvezérrel.
Na és akkor ott szerelmesköttek. Eszt a gróf, nem tudott örül
semit.

Egy alkalommal aszt mongya asztán a betyárvezér a ban-
dájának:

- Na, - asszonya, - mosmá elég vót ebbü a játszásbu,
mer eccer má - asszonya, - ránkgyünnek, megtuggyák, hogy
mink betyárok vagyunk. Megtuggya a gróf, akkor minket elfo-
gat és - asszonya, - lefejeltet bennünket. Hanea tuggyátok mit?
Ki fogunk csinálni - asszonya - a második kastéjba - asszonya, -

a barlangunkba, az asszont és - asszongya, - el fogjuk enész-
teni. És így - asszongya, - el fog simani minden, elveszett a
grófnak a felesége és nem tuggyák meg.

Hát úgy is történt. Bemennék asztá legutójjára a grófná-
hoz, bankettot csapott nekik, ettek-ittak, mílattak, asszongya
asztá a betyárvezér a grófnénak, asszongya:

- Tudod mit? Szerdán - asszongya, - este gyere ki, éjjel
- asszongya, - körülbelül óan tíz órára, ide és ide, ebbe a bar-
langunkba. Nem az első, hanem a másodikba. Tudod az is, hogy
hol van - asszongya, - oda gyere el. Ott leszünk mind - ass-
zongya, - maj várunk tégedet. Mind is akarunk - asszongya -
egy nagy bankettot csapni - asszongya. - Má nagyon sokat ki-
szolgátá bennünket, hát most mind is ki akarunk tégedet szolgáni.

Spekulál asztán az asszony: mi csinájjon? Elmennyen-o?
Ha nem megy ki, ajis baj, ha kimegy, ajis baj. De hogy mennyen
el a férjité? Nem tuggya most má itt mi csinájjon, hogy mit
hagygyon az urának? E, mindegy, ~~szokták szokták~~ mégis majd
kitalálk valasit ű kitalál.

Haza jár az ura este, asszongya:

- Tudod mit? Nekem óan ötletem támadt - asszongya, -
hogy én szeretnék kicsit kikocsizni éjjel - asszongya. - Hogy
mijon az éjjeli kocsizásis?

- E, fenéket! - asszongya. - Hová méssz éocakának idején?
- asszongya. - Elmegyek én is veled.

- Ha te gyűssz, akkor én nem megyek - asszongya. - Én
egyedül szeretnék - asszongya, - kirándulni.

- Ha - asszongya, - énneken nem teccik a te kirándulásod
- asszongya, - ha elengedd engem is, akkor elmegyünk, elen-
gellek én is tégedet.

- Nem, akkor - asszongya, - nem megyek. Ha nem engedd,

akkor nem mék én se - aszongya.

Na asztá így, hogy nem egyeztek meg, az asszon nem engedte magáva, ű is akart menni, az ura, így meg az asszon nem egyezett bele, hogy nemyen az ura is vele. Hát elmaratt. Nem mehettek ki.

Na asztán begyün másnap a városba a betyárvezér, ki-
leste az alkalmat, míg a gróf nem vót otthol, bekérodzett a
kastéjba, mongya neki, hogy:

- Ménem gyütté ki?

- Hát nem birtam kimenni - aszongya, - mer a férjem is
akart gyünni és hogy nemyek én ki, mikor a férjem gyün? -
aszongya. - Nem mehetek én oda - aszongya, - tihozzátok -
aszongya, - éccakának idején - aszongya, - ahon tizenkét ember
van. Mit gondol a férjem - aszongya, - mingyá rosszra gondol
- aszongya, - hogy rossz cselekedetű vagyok.

- Hát jobb is - aszongya, - nem gyütté ki - aszongya,
majd máskor. Majd kitalájjunk egy alkalmat, akkor elgyüssz -
aszongya.

Hát mütak a hetek, mütak a napok, hónapok, hát nem jön
oan alkalom, hogy az asszon kimehessen. De közbe űk jártak, a
betyárok be hozzá. Rabótak is, itt is rabótak, gyilkótak, mit
nem csinátak. Kőröstették. De az asszony az tudott mindenrű,
hogy ezek micsinának, meg kicsodák. Nem mert eláruni az urá-
nak egyáltalán.

Na, eccer asztán az urának kinküllött utazni a grófnak
külföldre valaminek. Nem tudom minek, minek se, ki kellett
utazni. Na, az asszon gondóta, most itt az alkalom, most el-
megyek.

El is utazott a férje.

Mongya asztán a betyárvezérnek:

- Na, - assondi, - most mikor akaritok - assongya, -
kimehetek, mer az ura, elutazott egy hétre - assondi, - hát
egy hét leforgása alatt - assongya - lesz annyi időnk, hogy
kimehetek hosszátok.

Na, mingyá kapott asztán ezen a betyárvezér: na most,
itt az alkalom, most el fogunk. Az ura sincs itthon, most az
assont - assongya - elemősszünk. Soha - assongya, - nem gyün
rá senkise, hogy hova tűnt.

Hát ü kicsinájjon? Mondí a betyárvezér:

- Na - assongya, - megin - assongya, - szerdán este,
mind a mutkor - assongya, - megigérted, hogy kigyússz, gyere
ki - assongya, - második barlangunkba. Majd várunk - assongya, -
barlang szájá - assongya - ki lesz világítva, - assongya, -
tizenkét szál gyertyá ég. Arra a világosságra - assongya, -
odatalász, ha éjjel is gyússz, és egész nyugottan gyere be -
assongya.

Hát ugy is tett. Befogatott a kocsissal, és kihajtatott
az erdőbe. Assongya a kocsiának:

- Most te ájj meg itten! Majd mikor én gyűvök, addig el
ne menny innen, míg én - assongya, - nem gyűvök vissza.

Na asztán ki is mentek, az asszon leszát, megindút a
barlang fele, láti asztán, égnek a gyertyák. Odaért. E kicsit
fét, most mi lesz, ha ü bemegy. Hátha ü innen többet nem gyün ki?
Mindoggy most má, ami történik, történik. Bemegy.

Amind bemegy, az első ajtón, mikor kinyití, hát két ha-
talmas kuty oda van láncóva: egyik egyikfelü az ajtónak, a
másik másikfelü. Még fét is e kicsit bemenni. De a kutyák nem
bántották, beengették.

Benegy asztán a második szobába, ott is benegy, láti ott föl nagy katlanba a vacsora. Mingyá odamegy, mekkeveri, assongya:

- Mit főznek ezek? Mince otthol senki, egy betyár se. Mekkeveri, hát emberkés gyűn fel a hagrácsból.

Mingyá megijett: baj van itten! Ű nem jó belt jár, de nem is mer visszamenni. Hát hogyha gyűnek a betyárok.

Avval megy bejjebb. Ott van egy asztal, hosszú asztal megterítve. Tizenkét tányér, az avé a tizenharmadik a ott van minden tányér mellett egy liter bor, knál, kós, villa, minden oda van készítve, de egy betyár sincs.

- Ugyan, hol lehetnek ezek?

Kocor asztán, amit sajt hall, női hangot, sikitozást:

- Jaj, bocsássanak meg! Ne vegyék el az életemet! - assongya. - Odadon az összes pénzeset, amit hozok - assongya, - a bankbu, azt mindent odadok, amit csak kérnek tülom, csak - assongya, - az életemet hagyják meg!

- Mince - assongya itten - a pénz is a mienk, meg az életed is a mienk, - assongya. - Innen - assongya, - menekülés nincs, aki a mi kezükbe kerül.

Há mindég közelebb gyűn a hang. Kocsás is orot meghallotta, fölüt a bakra és otthatta a grófnagyságát.

- Csak maraggy itt - assongya, - én az életemet nem hagyom itt! - Avval elhajtott.

Micsinájjon az asszony? Innen meneküni nem lehet, mer most má gyűnek be a betyárok is, mindég közelebb a hang. Hamar keregett, Ű talát egy ajtót. Kinyiti, hát lenéz, ijen kússos pince van ottan, bougrik oda. Hát amind össze vót ott má nagyon sok nép, akit elfogtak az erdőbe a betyárok: ha ember, ha gyerek,

ha férfi, akármi vót, csak vütték be és darabóták, gyilkóták le, darabóták és a husikat darabóták össze ottan és hánták be abba pincébe. Oda lehuzódott a grófné. Behuzódott egy sarokba.

- Istenem, mi lesz most velem? - assongya. - Engem is biztos kivégeznek.

Na aztán, mikor bevitték ezet a nőt, észettek tőle mindent. Ékszereket, pénzt elvették tőle, levetkőztették és bevitték a hohérpeggyikra, amind vót neki a, ahol őték le a nőpeket, darabóták össze. Rátették a fejit a tuskóra és levágták a nyakát, összedarabóták a husát és bedobták a husos pincéjükbe. Hát valahogyan a grófnénak beleesett az őlibe ennek a nőnek a keze. Fogja aztán hát: egy két - assongya. Tapogati, hákugy valami van rajta. Gyűrű. Lehuzta gyűrűt az ujjáru mingyá, betette a szobibe. Hát mi lesz itt? Hogy menekül innen ki? Mindoggy.

Várik.

Assongya:

- Nem várunk most má tovább, vacsorázunk. Nem gyün - assongya - a grófné - assongya. - Ha elgyün - assongya, - ajsis épp ugy fog járni, mind ez - assongya. - Hát élve többet el nem megy.

- Istenem, mi lesz most? - assongya. - Itt vagyok a kezükbe, innen meneküni nem tudok sehogyse, ha csak el nem mennék a házta valahova és - assongya, - valahogy ki nem menekülök.

Gondoskodik: Mindoggy, ami lesz.

Leülték vacsorázni: esznek-isznak. Megitták a liter bort, assongyák a vezérnek:

- Na vezér, - asszonya, - ez a liter bor kevés erre az áldozatra. Banyi pénz, ékszer, minden - asszonya, - meg - asszonya, - ha gyün a grófné is, ajsis sok pézt hoz magáva, mer montad neki, ékszereket hoz. De hát most még akkor nekünk bort aggyá!

- Igyatok - asszonya, - hozok, amennyit csak akartok!

Hát ittak. Megittak egy litert, két litert, három litert. Utójára má danótak is ottan, táncóttak, meg mit nem csináltak. Hát, de nem gyün a grófné, nem gyün a grófné.

- Hát mindegy! Ha nem gyün - asszonya, - az ura nincs itthon. Mára nem megyünk, de hónap beme gyünk a kastéjba, ott - asszonya, - iszunk-esszünk és ott elvégezünk. Kivégezünk az óletit neki. Usse tuggya meg senki, hogy mink vótunk.

Ha asztá, mindegy. Hát ugy annyira berugtak, hogy má egymást nem ismerték. Má verekenni akartak. De a vezér is berugott velük együtt.

Egyszer asztán egy részeg köztük aszt mongya:

- Te vezér! Én ugy vettem észre - asszonya, - mikor darabóttam annak a nőnek - asszonya, - a kezit, nyakát meg a testit üszedarabóttam, hogy a kezin vót - asszonya, - ~~EGY~~ gyűri. Nem is egy, valami kettő is. Én lemegyek a pincébe, mekheresen aszt a kezét és lovegyünk a gyűrűt.

- Fenébe méssz - asszondi.

- De megrosszásodik!

- Az arany - asszonya, - nem rosszásodik - assz mongya. - Ha véres, nem véres, ha vízbe teszed, akármí, - asszonya, - az nem rosszásodik. Ha peig nem tiszta arany, akkor egye fene - asszonya, - de a kezin.

Hát micsinájjon? De ü lemegy.

- Ne mennyi sehová - asszonya, - nem engedek most senkit
le a pincébe. Maraggyon mindenki itt a helyin.

Na asztán:

- Még - asszonya, - igyatek!

Há még ittak, de má be is rugtak kegyetlenül. Eggyik má
ástitozott, innej, másik onnan. Aszt mongya aszt a vezér:

- Na most - asszonya, - le fogunk fekünni és alszunk mind.
De mind - asszoni, - egymás mellé, ide, hogy ide senki be ne
tuggyon gyürni, de senki ki ne tuggyon menni, - asszonya. -
ha valaki van is itt bent - asszonya.

Mi lessz most? Hát asztá le is fokittek. Az asszon ki-
nyiti, a grófné az ajtót ekicsit. Halgatózik. Hát hortyog,
eggyik jobban, mind a másik, alusznak.

Amit az Isten ád! Ő kiszűkik innen.

Ki is ment lassan, kigyűtt az ajtón, levette cipőjét, láb-
ujhegyen lépködött kösztük, lépködött, úgy hogy az utósónak
mégis valahogyan rálépett a kezire. Annyira szorossan vótak,
hogy nem tutta átlépni, rálépett a kezire.

Fülkiált. Asszonya:

- Valaki jár itten!

Fülugrátak mind:

- Hol a puskám? Hol a Browningom? Másik a kést, szekercét
keresik: nincs. Ezalatt a grófné kiszűkött.

De kocsis nincs sehol. Jazáig futás. Ezek mentek az erdő-
be keresni. Az eggyik részegebb mind a másik, nem taláták meg.
Mindoggy. Visszamentek, lefekűttek.

Mánap fülkenek, kijózanottak - asszonya asztán a vezér:

- Na, hát most nízze meg valaméjitek - assz mongya - hogyhát
vót-e annak a kezén gyürü?

Bemegy asztán, egyik asszony:

- En nem találom. Itt vannak a kécsiratók, az este asszonya bedobtak, de a gyűrű nincs rajta, egyikén se, meg a másikon se.

- Akkor itt valaki járt - asszonya, - mer gyűrű vót. Eszt valaki lehuzta az ujjáru.

- Nem-e a grófné vót itten, - gondoskodik a vezér.

- Lehet - asszonya, - hogy az itt vót. Azér montam én, vezér, hogy lemegyek a pineébe, ott megfogtunk volna. Látod? Most asszonya, itt vót a kezük között és elszökött, elment. Te nem engedté le - asszonya.

- Na, majd elcsipjük mind asszonya, otthon.

Na, mássnap aszt nem ment át. Másnap, harmadnap, szombaton elmennek. Szombaton este elmennek a grófnéhoz és majd ottan mutatnak, árulónak és a grófnőt valahogyan kicsájják és elémésztik.

De késbe meggyűtt az urn, a gróf hazajött külföldről, hamarabb, mint várta volna a felesége, és üzent a betyároknak, hogy gyűjjenek. Elcsépte az urának is, a grófnak, hogy úvele ni történt, hogy ú hogy társalgott a betyárokkal. De hát becsússzon meg neki, mer ú azér társalgott, hogy kelepőbe tuggya betyárokat hozni, hogy el tuggya őket fogatni. ~~székely~~

- Dehát - asszonya, - most itt az alkalom, szombaton - asszonya - meg fogom hívni őket. Te - asszonya, - ugy lesz, mintha nem vagy idehaza. És ez alatt az idő alatt - asszonya, - kiadod - asszonya, - a katonaságnak, mekkéred - asszonya, - a katonai parancsnokságot, hogy állítsanak teneked ide nem tudom mennyi katonát, s mikor a betyárok begyűlnek, hogy a kastéjt fogják körül, hogy innen egy betyár se menekülhessen ki.

Na azt mikor az urának elmeséte, a grófnak, hogyhát hogy és mint, asszenta a gróf:

- Na, jó van asszony - asszongya, - így van. Ha - asszongya, - így paktátá a betyárokkal, meg is kell őket fogni. Máj nagyon sok csinyt csinyátak - asszongya, - mindenféle. Babókat, gyilkókat, de hát - asszongya - nem tuktuk mi, kicsodák ezek a betyárok. Most, ha kézre fogunk keríteni - asszongya, - te leszel a hős, aki kézre attad a betyárokat.

Úzent aztá a nő a betyároknak, hogy okvetlen szombaton este gyűjjenek el, mer az ura vasárnap hazaérkezik.

- Na - gondóta a rablóvezér, - eszt akartunk is szombaton este elmenni hozzád, de most - asszongya, - utójjára fogunk látni egymást. Többet nem fogunk találkozni, mer előbb vagy utóbb kitud, kiderül, hogy mink betyárok vagyunk, valakinek elmondja és megfogat bennünket és még főlaggattat bennünket itten sorba.

El is mentek. Nagy vendégséget csapott a grófnő, oan még nem is vót, nem is csinát eceerse nekik. Még a betyárok is csudákoztak, hogy mer van ez - asszongya, - hogy ez most minket ennyire kivendégöl? Talán érzi a vesztit? Így gondóta a vezér magába.

Na de mindegy, kaptak a betyárok is parancsot nielőtt odaérték, hogy nagyon figyelmessek legyenek, nehogy őket vóletlen becsalja törbe. A grófnő. El is vótak készsive a betyárok is, ugy, hogy egyet kint hattak a vár kapujába őrködni. Ha valamit észlel, azonnal jelence a betyároknak és menekünek, ki merre tud.

Na aztá a gróf meg megbeszéte katonai parancsnoksággal, hogy és mint, ezeket meg kell fogni. A felesége - asszongya, - annyiba van velük, hogy megismerkedett a betyárokkal és tud

minden csínyüket, de hát itt vannak most a kémél és ezeket el kell valahogyan csipni.

Assongya a katonai parancsnok, hogy:

- Mindenesetre - assongya, - amennyi katonára szükség van, annyit adunk - assongya. - Ha nem elég - assongya, - egy ezred, adunk két ezredet. De egy körüdjük - assongya - a kastéjt, hogy - assongya, - katona katonát éri, hogy még a madár se tunna onnan kinenni, nem - assongya, - ember - assongya - onnan meneküni.

Ugy is vót. A betyárok bent isznak-esznek, dárídóznak. Ez alatt az idő alatt körüdták a kastéjt katonák, aszt a katoná parancsnok, ezredes, nem tudom mennyi katonával be a kastéjbe, hogy letartóztatni a betyárokat.

„Amikor az észrevette, a betyár, röktön jelenti, hogy:

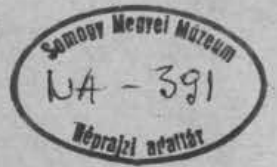
- De vagyunk kerítve! Menekülés nincs, tehát mindenki csinájjon, amit tud.

Ez alatt az idő alatt a grófnő kiszökött, nehogy útet még ottan elvég, kivégezzék. Ha, asztán berohantak, ez a pár katoná az ezredessel és a betyárokat le akarta fűlelni. De nem sikerűt nekik, mer verkedésre kerűt a sor, úgy, hogy annyira kikerűtek, a katonák közű is esett el má, betyárok közű is esett el, kikerűtek a kastéj udvarára. Itt asztán akartak meneküni. Ki a kastéj falán akart kinenni, ki a kapunk ki akart menni. De egy szálíg mind a tizenkettűt elfogták, aki életbe maratt. Ugyhogy aki meghalt, ajsz ottmaratt, meg aki életbe, aszt meg élve fogták el.

Ma most micsinájjanak? Bevitték asztán a börtönbe őket, elítéték, kivallatták őket, hogy ki mit csinát, mennyit rabót, mennyit gyilkót? Ki kapott életfogytigra, kit pedig azonnali

halálra ítélték és főlaggatták. Kit fejbelttek.

Itt a vége!

/Győrfi Kálmán, kopácsi lakos, oszt a kis mesét aki
elmesélte./